

85432

**KATMA BÜTÇE UYGULAMASI
ÇERÇEVESİNDE TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
ÖRNEĞİ**

Hazırlayan: **Hasan CEYLAN**

Danışman: **Yrd.Doç.Dr. İdemen ER**

85432

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin Maliye Anabilim
Dalı İçin Öngördüğü **YÜKSEK LİSANS TEZİ** Olarak Hazırlanmıştır.

Edirne

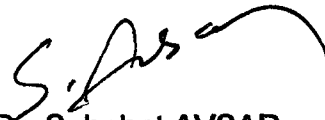
**TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

Nisan, 1999

**T.C. YÜKSEK ÖĞRETİM BAKANLIĞI
DOKÜMAN İZLEME BÜROSU**

T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MALİYE ANABİLİM DALI

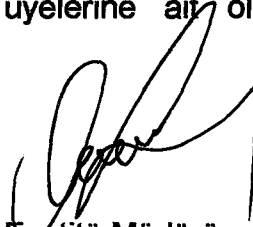
Bu çalışma jürimiz tarafından Maliye Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

BAŞKAN Prof. Dr. Sabahat AVŞAR

ÜYE Yrd. Doç. Dr. İdemen ER (Danışman)

ÜYE Yrd. Doç. Dr. Derman KÜÇÜKALTAN

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Enstitü Müdürü

10/01/2023

IV
ÖZET

Bu araştırmada, ilk olarak Türkiye Bütçe Sistemi'nde bütçe türleri tanımlanmıştır. Katma bütçe:Giderleri özel gelirlerle karşılanan ve genel bütçe dışında yürütölen kamu kuruluşlarının bütçeleri olarak tanımlanmıştır. Daha sonra katma bütçelerin tabi olduğu kanunlar, yönetmelikler belirtilmiştir. Katma bütçeler, genel bütçelerin tabi olduğu 1050 Sayılı M.U.K. ve Devlet İhale Kanunlarına tabi bulunmaktadır. Katma bütçeli idare sayısı yıllar itibariyle değişiklik göstermiş; 1927 yılında sekiz olan bu sayı, 1995 yılında 65 olmuştur. Katma bütçeli idarelerin gelirlerinde yıllar itibariyle en yüksek oransal artış 1991 yılında gerçekleşmiştir. Katma bütçeli idarelerin öngörölen öz gelirlerinin öngörölen giderlerini karşılama oranı 1987 yılında %10,3 iken 1995 yılında %4,2'ye düşmüştür. Trakya Üniversitesi 2809 Sayılı Kanun ile kurulmuştur. Trakya Üniversitesi katma bütçeli kuruluş olması nedeniyle, bütçe uygulamaları T.C. Maliye Bakanlığı'nca yayınlanan Bütçe Uygulama Talimatlarıyla ve Başbakanlıkça yayınlanan Tasarruf Tedbirleri genelgeleriyle kısıtlamalara tabi tutulmaktadır. Döner sermaye uygulaması da katma bütçeyi dar kalıplarından dışarıya çıkaramamıştır. Tıp Faköltesi Döner Sermaye İşletmesi Trakya Üniversitesi'ni geliştirmek yerine, çalışanlarına gelir dağıtan bir uygulama halini almıştır. Katma bütçeli kurumlar üzerinde siyasi otoriteler tarafından sıkı baskılar oluşturulabilmekte ve bundan dolayı da katma bütçeli kurumların idari özerkliğinden söz edebilmek mümkün olmamaktadır.

SUMMARY

In this study, primarily budget species in Turkish Budget System have been described. Supplementary budget has been described as public organizations budgets that their expenditure met by private incomes and applied exclusively than general budget. Later, laws and regulations considered for supplementary budgets have been determined. Supplementary budgets are subject to M.U.K. 1050 and Government Tender Laws which general budget laws are subject to. Supplementary budget administration number as been changed by years the number which was 8 in 1927 reached to 65 in 1995. The highest rational increase in the institutions that have supplementary budget occurred in 1991. Meeting ratio of considered real income to considered expenditure of the institutions that have supplementary budget reduced to 4,2% in 1995 while 10,3% in 1987. Trakya University has been established by the law no 2809. Because of being an institution that have supplementary budget, Trakya University Budget Applications are being subjected to the Budget Applications instructions published by Ministry of Economy of the Republic of Turkey and Saving Precations Notice published by Prime Ministry. Circular fund application could not put out the supplementary budget from its narrow-pattern. Circular fund Company of Medical Faculty has become an application that deliver income to its staff instead of improve Trakya University. Political authorities can make strict constraints on the institutions that have supplementary budget so that it could not possible to mention about institutional autonomy of the institutions that have supplementary budget.

İÇİNDEKİLER

Sayfa Numarası

ÖZET

İNGİLİZCE ÖZET

İÇİNDEKİLER

TABLOLAR LİSTESİ

GRAFİKLER LİSTESİ

ŞEKİLLER LİSTESİ

KISALTMALAR

GİRİŞ

1

1.BÖLÜM:

TÜRKİYE BÜTÇE SİSTEMİNDE BÜTÇE TÜRLERİ

2

1.1.GENEL BÜTÇE

3

1.2.KATMA BÜTÇE

6

1.3.ÖZERK BÜTÇE

7

1.4.ÖZEL BÜTÇE

8

1.5.DÖNER SERMAYELİ İŞLETME BÜTÇELERİ

8

1.6.FON BÜTÇELERİ

9

2.BÖLÜM:

KATMA BÜTÇELER İLE İLGİLİ YASALAR

11

2.1. 1050 SAYILI MUHASEBEİ UMUMİYE KANUNU

12

2.2. BÜTÇE KANUNU

14

2.3. KATMA BÜTÇE KANUNU

18

2.4. DEVLET İHALE KANUNU

20

2.5. 2547 SAYILI YÜKSEKÖĞRETİM KANUNU

20

2.6. 2547 SAYILI YÜKSEKÖĞRETİM KANUNU'NUN 58.

MADDESİNE GÖRE DÖNER SERMAYE

İŞLETMELERİNİN KURULMASINDA UYULACAK

ESASLARA İLİŞKİN YÖNETMELİK

23

3.BÖLÜM

KATMA BÜTÇE UYGULAMALARI	24
3.1. KATMA BÜTÇELİ İDARE SAYISI	28
3.2. KATMA BÜTÇELİ İDARELERİN GENEL ÖDENEK TOPLAMLARI VE GİDER GERÇEKLEŞMELERİ	33
3.3. KATMA BÜTÇELİ İDARELERİN GELİRLERİ	37
3.3.1. Katma Bütçelerin 1987 Yılı Gelirleri	39
3.3.2. Katma Bütçelerin 1988 Yılı Gelirleri	39
3.3.3. Katma Bütçelerin 1989 Yılı Gelirleri	40
3.3.4. Katma Bütçelerin 1990 Yılı Gelirleri	40
3.3.5. Katma Bütçelerin 1991 Yılı Gelirleri	41
3.3.6. Katma Bütçelerin 1992 Yılı Gelirleri	41
3.3.7. Katma Bütçelerin 1993 Yılı Gelirleri	42
3.3.8. Katma Bütçelerin 1994 Yılı Gelirleri	43
3.3.9. Katma Bütçelerin 1995 Yılı Gelirleri	43
3.4.KATMA BÜTÇELİ İDARELERİN ÖNGÖRÜLEN GELİR VE ÖDENEK TOPLAMLARI	45
3.5. FAALİYETİ SONA EREN KATMA BÜTÇELİ İDARELER	47
3.6. BAŞKA STATÜDE HİZMET VEREN KATMA BÜTÇELİ İDARELER	48
3.7. KATMA BÜTÇE UYGULAMASINDA YENİ BİR YÖNTEM: TORBA BÜTÇE UYGULAMASI	49

4.BÖLÜM:

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ BÜTÇE UYGULAMALARI	51
4.1. TRAKYA ÜNİVERSİTESİ'NİN KURULUŞ KANUNU	51
4.2.TRAKYA ÜNİVERSİTESİ'NİN AKADEMİK VE İDARİ TEŞKİLAT YAPISI	52
4.3.TRAKYA ÜNİVERSİTESİ BÜTÇESİ'NİN YILLAR İTİBARIYLA ÖDENEK VE HARCAMALARININ MİKTARI VE EKONOMİK DAĞILIMLARI	55
4.4.TRAKYA ÜNİVERSİTESİ'NİN GELİR KALEMLERİ VE YILLAR İTİBARIYLA GELİRLERİ	67

4.4.1.Trakya Üniversitesi'nin (1995 Yılı) Gelir Kalemleri	67
4.4.2. Trakya Üniversitesi'nin Yıllar İtibariyle Gelirleri	71
4.5.TRAKYA ÜNİVERSİTESİ'NİN ÖZGELİRLERİNİN VE HAZİNE YARDIMLARININ GİDERLERİNİ KARŞILAMA ORANLARI	78
4.5.1. Trakya Üniversitesi'nin Tahmini Öz Gelirlerinin ve Tahmini Hazine Yardımlarının Başlangıç Ödenekleri İtibariyle Giderlerini Karşılama Oranları	78
4.5.2.Trakya Üniversitesi'nin Kesin Hesap Kanunları İtibariyle Öz Gelirlerinin ve Hazine Yardımlarının Gerçekleşen Giderlerini Karşılama Oranları	80
4.5.3.Trakya Üniversitesi'nin Yıllar İtibariyle Tahmini ve Gerçekleşen Gelirlerinin Giderleri Karşılama Oranlarının Karşılaştırılması	83
4.6.DÖNER SERMAYELER VE TRAKYA ÜNİVERSİTESİ DÖNER SERMAYE İŞLETMELERİNİN YILLAR İTİBARIYLA GELİRLERİ	85
4.6.1.Genel Olarak Döner Sermaye İşletmeleri	85
4.6.1.1.Döner Sermaye İşletmelerinin Kuruluşu ve Uygulaması	86
4.6.1.2.Döner Sermayelerin Amaçları	88
4.6.1.3.Döner Sermaye Yönetimi	89
4.6.1.4.Döner Sermaye İşletmelerinin Bütçe Dönemi	89
4.6.1.5.Döner Sermayeli İşletme Bütçesi İle Kamu Bütçesi İlişkisi	89
4.6.1.6.Döner Sermaye İşletmelerinin Gelir ve Gider Kalemleri	90
4.6.1.7.Döner Sermaye İşletmelerinin Alım, Satım ve İhale İşlemleri	90
4.6.1.8.Döner Sermaye İşletmelerinin Denetimi	92

4.6.2.Trakya Üniversitesi Döner Sermaye İşletmelerinin Yıllar İtibariyle Gelirleri	93
4.6.3.Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi	96
4.6.4.Tıp Fakültesi Hastanesi'nin 1995 Yılı Trakya Üniversitesi Bütçesinden Aldığı Pay İle Döner Sermaye İşletmesi'nin 1995 Yılı Bütçesi'nin Karşılaştırılması	102
4.6.5.Döner Sermaye İşletmelerinin Değerlendirilmesi	104
4.7.TASARRUF TEDBİRLERİ	106
4.8.YIL SONLARI İTİBARIYLA BÜTÇE UYGULAMA TALİMATLARI	115
4.8.1. 1990 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatı	115
4.8.2. 1991 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatı	118
4.8.3. 1992 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatı	119
4.8.4. 1993 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatı	120
4.8.5. 1994 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatı	122
4.8.6. 1995 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatı	124
5.BÖLÜM SONUÇ	128
EKLER	130
BİBLİYOGRAFYA	149

GİRİŞ

Giderleri özel gelirlerle karşılanan ve genel bütçe dışında yürütülen kamu kuruluşlarının bütçeleri olan katma bütçeler ve bunun bir örneği olan Trakya Üniversitesi'nin bütçeleri yıllar itibariyle incelenecektir. Katma bütçe uygulamasında amaç bu kuruluşların giderlerini kendi gelirleriyle karşılamaları ve faaliyetlerini bu şekilde yürütebilmeleridir. Ayrıca verilen bu mali özerklik sayesinde idari özerkliklerini de kazanabilmeleri amaçlanmıştır. İdari özerkliğin önemi katma bütçeli kuruluş olan üniversiteler açısından çok daha fazladır. Çünkü üniversiteler bilimsel özerkliğe ancak, mali ve idari yönden özerkliğe kavuştukları zaman ulaşabilirler. Bu araştırmada katma bütçelerin ve özellikle Trakya Üniversitesi bütçesinin anılan fonksiyonları yerine getirip getirmediği araştırılmıştır.

Birinci bölümde Türkiye bütçe sisteminde bütçe türleri tanımlanmış ve Genel Muhasebe Kanunu'na göre yasal tanımları yapılmıştır.

İkinci bölümde katma bütçelerin yasal dayanağı yani tabii olduğu kanunların ilgili bölümleri açıklanmıştır.

Üçüncü bölümde Türkiye'de katma bütçe uygulaması incelenecek ve bu bütçelerin gelir ve gider yapıları araştırılmıştır.

Dördüncü bölümde ise Trakya Üniversitesi bütçe uygulamaları incelenmiştir.

Sonuç bölümünde ise, bu araştırmanın sonuçları belirtilmiştir. Buna göre katma bütçelerin anılan fonksiyonları yerine getirmedikleri ortaya çıkmıştır.

1.BÖLÜM:

TÜRKİYE BÜTÇE SİSTEMİNDE BÜTÇE TÜRLERİ

1050 Sayılı Muhasebe Umumiye Kanunu'nun 6.maddesinde Bütçe tanımı verilmiştir:"Bütçe, Devlet devair ve müessesatının senevi varidat ve masarif muhammelatını gösteren ve bunların tatbik ve icrasına mezuniyet veren bir kanundur".

Bazı yazarlarca da çeşitli bütçe tanımları yapılmıştır: Bütçe, devletin veya diğer kamu kuruluşlarının gelecek bir yıl için, kamu gelirlerini ve giderlerini gösteren, kamu gelirlerinin toplanmasına izin veren ve kamu giderlerinin yapılmasına yetki veren bir kanundur(1). Bütçe bazı yazarlarca; kamu hizmetlerinin bir sipariş listesi olarak da tanımlanmıştır(2). Devletin mali faaliyeti evvelden kararlaştırılmış bir plana göre yürütülmektedir ve bu plana da bütçe denilmektedir diyerek, bütçeyi bir plan olarak tanımlayan yazarlarda vardır(3).

Sözlük anlamı olarak bütçe:"Gelecekteki belirli bir dönemde gerçekleşmesi öngörülen gelir ve giderlerin karşılıklı tahminlerini içeren cetvel veya plan " olarak tanımlanmaktadır(4).

(1) Şerafettin Aksoy, **Kamu Maliyesi**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1991, s.429. Bedri Gürsoy, **Bütçe**, 2.Cilt, Ankara, S.B.F. Basın Yayın Yüksekokulu Basımevi, 1980, s.3. Arif Nemli, **Kamu Maliyesine Giriş**, İstanbul, Y. Güryay Matbaası, 1979, s.79.

(2)Kenan Bulutoğlu, **Kamu Ekonomisine Giriş**, İstanbul, Sermet Matbaası, 1977, s.163.

(3)Mehmet Ertuğruloğlu, **Maliye İlimi**, Ankara, Başnur Matbaası, 1969, s.41. Doğan Güneş, **Bütçe, Harcamalar ve Kesin Hesapla İlgili Anlatımlar İşlemler**, T.C.Başbakanlık Bütçe Dairesi Başkanlığı, Hizmete Özel-4, s.11.

(4)**Ansiklopedik Ekonomi Sözlüğü**, Dünya Yayınları, No:42. s.40. Orhan Hançerlioğlu, **Ekonomi Sözlüğü**, 6.Baskı, İstanbul, Remzi Kitabevi, 1993, s.52. **Genel Ekonomi Ansiklopedisi**, Cilt 1, Milliyet Matbaası, 1988, s.136.

Bir milletin iktisadi, içtimai ve siyasi teşkilatı, mensup olduğu devletin bütçe sisteminden bariz ve vazih bir suretle anlaşılır(1). Bütçe, devletin kabul ettiği hedeflere ulaşabilmek için kullanabileceği en önemli mekanizmadır(2).

Türkiye bütçe sisteminde kamu kesiminde kullanılan beş çeşit bütçe bulunmaktadır. Bu bütçe çeşitleri hakkında bilgiler aşağıda verilmiştir. Bu bütçeler şunlardır:

- a)Genel Bütçe
- b)Katma Bütçe
- c)Özerk Bütçe
- d)Özel Bütçe
- e)Döner Sermayeli İşletme Bütçeleri

1.1.GENEL BÜTÇE

Genel bütçe merkezi idare tarafından kullanılan ve hazırlanılan bütçe çeşididir(3). 1050 Sayılı Muhasebei Umumiye Kanunu'nun 28.maddesinde genel bütçe tanımı verilmiştir:"Her mali yılda, devletçe toplanacak gelirler ile yapılacak giderler genel bütçe kanunu ile tayin olunur".

Genel bütçe devleti oluşturan kurumlarla devletin yüklendiği kamu hizmetlerini yapan, yürüten kuruluşların bütçelerinden oluşur(4).

Memleketimizde genel bütçe; yasama(TBMM), yargı(Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Sayıştay) ve yürütme(Cumhurbaşkanlığı, Başbakanlık ve bazı bakanlıklara bağlı bağımsız bütçeli kuruluşlar) organları bütçelerinden oluşmaktadır(5).

(1)Fritz Neumark, **Maliyeye Dair Tetkikler**, 3.Baskı, İstanbul, İsmail Akgün Matbaası, 1950, s.239.

(2)Özhan Uluatam, **Kamu Maliyesi**, 4.Baskı, Ankara, Savaş Yayınları, 1991, s.72.

(3)Aykut Herekman, **Kamu Maliyesi**, Cilt 1, Ankara, Sevinç Matbaası, 1987, s.96.

(4)Nihat Edizdoğan, **Kamu Bütçesi**, Bursa, Ekin Kitabevi, 1995, s. 58

(5)Edizdoğan, A.g.e. s. 59

Genel Bütçeye Dahil Daireler(1998 Mali Yılı itibariyle):

1. Türkiye Büyük Millet Meclisi
2. Cumhurbaşkanlığı
3. Sayıştay
4. Anayasa Mahkemesi
5. Başbakanlık
6. Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı
7. Hazine Müsteşarlığı
8. Dış Ticaret Müsteşarlığı
9. Danıştay
- 10.Yargıtay
- 11.Devlet İstatistik Enstitüsü
- 12.Diyanaet İşleri Başkanlığı
- 13.Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü
- 14.Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü
- 15.Adalet Bakanlığı
- 16.Milli Savunma Bakanlığı
- 17.İçişleri Bakanlığı
- 18.Emniyet Genel Müdürlüğü
- 19.Jandarma Genel Komutanlığı
- 20.Sahil Güvenlik Komutanlığı
- 21.Dışişleri Bakanlığı
- 22.Maliye Bakanlığı
- 23.Milli Eğitim Bakanlığı
- 24.Bayındırlık ve İskan Bakanlığı
- 25.Sağlık Bakanlığı
- 26.Ulaştırma Bakanlığı
- 27.Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı
- 28.Orman Bakanlığı
- 29.Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
- 30.Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
- 31.Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
- 32.Kültür Bakanlığı

33.Turizm Bakanlığı

34.Çevre Bakanlığı

35.Denizcilik Müsteşarlığı

36.Gümrük Müsteşarlığı(1).

Genel bütçeli idareler yıllar itibariyle sayı olarak istikrarlı bir seyir izlemiştir. Aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi Genel bütçeye dahil idarelerin sayısı 1980 yılında 38 adettir.1984 yılında 30'a kadar düşmüş olan bu idareler, 1990 yılından itibaren tekrar artmaya başlamıştır. 1995 yılı itibariyle 36, 1998 yılı itibariyle 36 adet genel bütçeli idare bulunmaktadır.

Tablo1: Genel Bütçeye Dahil İdarelerin Yıllar İtibariyle Seyri

YILLAR	ADET	YILLAR	ADET
1980	38	1990	32
1981	36	1991	32
1982	36	1992	33
1983	36	1993	33
1984	30	1994	36
1985	31	1995	36
1986	31	1996	36
1987	31	1997	36
1988	31	1998	36
1989	30		

(1)T.C. Maliye Bakanlığı, Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, Sayı 1995/5 **Bütçe Gider ve Gelir Gerçekleşmeleri(1924-1995)**, s.341.1998 Mali Yılı Bütçe Kanunu, Kanun No:4316, R.G.23213(M).

1.2.KATMA BÜTÇE

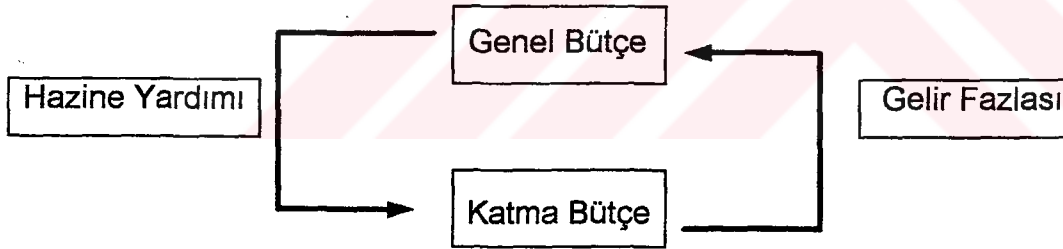
Memleketimizde, katma bütçeler MUK'nun 115. maddesinde tanımlanmıştır. Bu tanıma göre:"Mülhak(Katma) bütçe sarfiyatı hususi varidat ile temin ve muvazenei umumiye(devlet bütçesi) haricinde idare olunan devlet daire ve müesseselerinin bütçeleridir."

Katma bütçe, giderleri özel gelirlerle karşılanan ve genel bütçe dışında yürütülen kamu kuruluşlarının bütçeleridir.

Bir kuruluşun katma bütçeli olabilmesi için, o kuruluşa bazı özel gelirlerin tahsis edilmesi ve kanunla katma bütçe ile yürütme yetkisinin verilmesi gerekir.

Katma bütçelerle yönetilen kuruluşlar, hazırlık, müzakere tasdik ve denetim bakımından, genel bütçe ile idare edilen dairelere benzerlik gösterirler(1). Katma bütçeleri sadece kendi kanunlarında getirilmiş özel hükümler, genel bütçe uygulamasının dışına çıkarabilir(2).

Katma bütçeler devlet bütçelerinin adeta bir parçası olup onlara çok benzerler(3). Uygulamada katma bütçeler genel bütçenin tabi olduğu kanun ve tüzüklere tabidirler(4). Katma bütçeli idarenin, genel bütçe ile ilişkisini aşağıdaki şekilde göstermek mümkündür:

(1)Nihad S. Sayar, **Kamu Maliyesi Bütçe Prensipleri ve Tatbikatı**, Cilt 2, 4.Baskı, İstanbul, Sermet Matbaası, 1970, s. 278.

(2)Gürsoy, A.g.e. s. 152,153. Arif Nemli, **Kamu Maliyesine Giriş**, İstanbul, Y. Güryay Matbaası, 1979, s.87.

(3)Herekman, A.g.e. s. 97.

(4)Arif Nemli, **Kamu Maliyesine Giriş**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1984, s.65.

Türkiye'de katma bütçeli idarelerin tümüne yakını hazine yardımı almakta ve bu yardımlar genel bütçeden, Maliye Bakanlığı'nın mali transfer harcamaları içinden yapılmaktadır(1).

1.3.ÖZERK BÜTÇE

Özerk bütçeler MUK'nun 49.maddesinde tanımlanmıştır. Gerek genel bütçeden gerekse katma bütçelerden bağımsız olarak yapılan bütçelere özerk bütçe denilmektedir.

İktisadi, ticari ya da endüstriyel bir nitelik taşıyan devlet kuruluşlarının bütçelerine özerk bütçe denir(2). Daha geniş bir tanımlama ile, "devletin gelir toplamak ve masraf yapmak için geliştirdiği mali araçlardan yararlanmayan, gelirini ticari ve iktisadi faaliyetlerle kazanan, giderini aynı biçimde yapan kamuya ait işletme bütçelerine özerk bütçe denir. Özerk bütçeler yapıma ve ilkeleri bakımından özel bütçelere yaklaşırlar(3). Özerk bütçeler, sınai ve ticari faaliyetlerde başarılı olabilmek için bu serbestliğe muhtaçtırlar(4). Genel bütçeden ayrı olarak hazırlanırlar ve meclisin onayı olmaksızın uygulanırlar(5).

Özerk bütçeler;

i-Genel ve katma bütçeden ayrı düzenlenirler.

ii-Parlamentonun onayı olmadan uygulanabilirler(Meclisten geçmezler).

iii-Genel bütçede uyulması gereken "Genel Muhasebe Kanunu", "Arttırma-Eksiltme ve İhale Kanunu" ve diğer mali kanunlardaki formalitelere bağlı değildirler.

iv-Sayıştay denetimi gerektirmezler.

(1)Edizdoğan, A.g.e. s. 60,61,62,63.

(2)Gürsoy, A.g.e. s. 156.

(3)Edizdoğan, A.g.e. s. 72.

(4)Sayar, A.g.e. s. 280.

(5)Nemli, A.g.e. s. 87.

Özerk bütçeli kuruluşların iktisadi niteliği ağırlık kazandığından büyük çoğunluğunu Kamu İktisadi Teşebbüsleri(KİT) meydana getirir. Bu bakımdan özerk bütçeler ülkemizde çoğunlukta KİT bütçelerinde görülür.

1.4.ÖZEL BÜTÇE

1050 Sayılı Genel Muhasebe Kanunu'nun 115.maddesine göre (Mahalli sarfiyat ve varidatı ihtiva eden bütçelere -hususî bütçe- denir): "mahalli(yerel) gelir ve giderleri kapsayan bütçelere özel bütçe denir."

Özel bütçelerin kendilerine gelir tahsisi yapılması gerekmektedir(1).

Ülkemizde mahalli idareler Anayasa'nın 127.maddesinde sayılmıştır:

-İl özel idareleri

-Belediyeler

-Köyler(2).

İl özel idareleri, il sınırları içindeki halkın mahalli ihtiyaçlarını; belediyeler, belediye sınırları içindeki halkın ihtiyaçlarını; köy idareleri ise köy halkının mahalli ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulmuştur(3). Özel bütçeler meclisin tasdikinden geçmemektedir(4).

1.5.DÖNER SERMAYELİ İŞLETME BÜTÇELERİ

Döner sermaye uygulaması ilk kez 1925 yılında, henüz Genel Muhasebe Kanunu çıkarılmadığı bir döneme rastlamaktadır. Tarım kuruluşlarına sabit sermaye verilmesine ilişkin yasada döner sermaye deyimini yerine sabit sermayeden söz edilmektedir. Buna rağmen getirilen uygulama döner sermaye

(1) İ. Fazıl Pelin, **Bütçe**, Cilt 1, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, 1944, s.61.

(2)T.C. Anayasası 1982, Madde 127. Gürsoy, A.g.e. s. 153.

(3)Yusuf Akça, **Bütçe ve Devlet Muhasebesi**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Basımevi, s. 41,42.

(4)Pelin, A.g.e. s. 61. Herekman, A.g.e. s. 99.

uygulamasıdır. Genel Muhasebe Kanunu 1927 yılında çıkarıldıktan sonra; döner sermaye katma bütçenin bir tamamlayıcısı olarak bütçe sistemimize girmiştir. Döner sermaye uygulaması bütçenin genellik prensibinin önemli bir istisnasını oluşturmaktadır(1).

Yukarıda ki açıklamalara göre Döner sermayeli işletmeleri şöyle tanımlayabiliriz: Ticari sınıai nitelikte faaliyette bulunan, genel ve katma bütçeli idarelere bağlı olarak çalışan fon işletmelerine döner sermayeli işletme adı verilir(2).

1050 Sayılı Genel Muhasebe Kanunu'na göre: (Muvazenei umumiye dahilinde idare edilmekte olan sınıai ve ticari müessese ve idarelerin mevaddı iptidaiye ve malzeme mubayaa bedelleriyle mütehasıs ve amele ücretleri mütedavil sermaye namıyla bütçelere konulan tahsisat ile tedvir ve tesviye olunur)(3). "Genel bütçe içinde yönetilen sınıai ve ticari kurum idarelerinin ilk madde ve malzeme alım bedelleri ile uzman işçi ücretleri döner sermaye adıyla bütçeye konulan ödeneklerle karşılanır ve ödenir. Bu kurum ve idarelerin döner sermaye ödeneklerinden kullanılmayan tutarlar yıl sonunda yok edilir. Kullanılmayan sermayeden doğan gelir fazlaları da bütçeye gelir yazılır"(4).

Üniversitelerin; fakülteleri, yüksekokulları ve hastanelerince kurulan döner sermaye işletmelerini, döner sermaye işletmelerine örnek olarak gösterebiliriz.

1.6.FON BÜTÇELERİ

Fonlar belirli bir iktisadi ve sosyal amacı gerçekleştirmek için ayrılmış olan ve gerektiğinde kullanılmak üzere bir hesapta hazır tutulan paralar olarak tanımlanabilir(5).

(1) Kenan Bulutoğlu -Erciş Kurtuluş. **Bütçe ve Kamu Harcamaları**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1988, s. 417.

(2) Mümtaz Taner Özmen, **Türkiye'de Katma Bütçe Uygulaması İncelenmesi-Değerlendirilmesi ve Katma Bütçeli Kuruluşlardan Bir Örnek**,Yayın no:1991/321, s. 26.

(3)M.U.K. Madde 49.

(4)Akça, A.g.e. s. 45

(5)Akça, A.g.e. s. 44.

Fonlar genellikle kanun, kanun hükmünde kararname ve yönetmelikle kurulmaktadır. Bütçelerin transfer tertiplerinde fonlar için öngörülen ödenekler, Maliye Bakanlığı bütçe uygulama talimatları çerçevesinde, bankalarda açılan fon hesabına aktarılır. Hesapta toplanan paralar fon yönetmeliği çerçevesinde kullanılır(1).

Fonların genel özellikleri:

- Belirli bir amaca yönelik olmaları
- Kamu harcamalarına ilişkin bütçe esaslarına tabi olmamaları
- Özel kanun ve kararlarla kurulmaları
- Kaynaklarının mutlaka belirtilmiş olması
- Kullanımlarının kolay olması, genelde geri dönüşün olması ve kar amacının güdülmemesi.

Fonların, bütçe içi(Kamulaştırma Fonu, Kur Farklarını Karşılama Fonu, Yatırımları Hızlandırma Fonu) ve bütçe dışı(Toplu Konut Fonu, Savunma Sanayi Geliştirme ve Destekleme Fonu, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Teşvik Fonu, Akaryakıt Tüketim Fonu, Kamu Ortaklığı Fonu) olmak üzere çeşitleri bulunmaktadır(2).

(1)Özmen, A.g.e. s. 27.

(2)Özmen, A.g.e. s. 44.

2.BÖLÜM:

KATMA BÜTÇELER İLE İLGİLİ YASALAR

Bedii N. FEYZİOĞLU'na göre bütçe, devletin(veya diğer kamu tüzel kişilerinin) gelecek muayyen bir devre içindeki gelir ve giderlerini tahmin eden ve bunların yürütülüp uygulanmasına izin veren bir hukuki tasarruftur. Bütçe, devlet daire ve kurumlarının, bir mali yılda(1 Ocak-31 Aralık) yapmayı tasarladığı hizmetler ve bu hizmetlerin gerektirdiği giderler ile gider karşılığı olan gelirlerin tahmini miktarını gösteren ve bunların uygulanmasına ve yürütülmesine izin veren bir kanundur. Bütçe kanunları ile yasama kuvveti; gelirlerin toplanması ve giderlerin yapılması konusunda yürütme organına yetki ve izin verir(2).

Genel Bütçe, Cumhurbaşkanlığı, TBMM ve ona bağlı kurumlar ile bakanlıkları kapsamaktadır(3).

Katma Bütçeler, giderlerini kendi özel gelirleri ile karşılayan ve genel bütçe dışında yönetilen kamu kuruluşlarının bütçeleridir. Bu kuruluşların bütçeleri devletin genel bütçesinin bir eki niteliğindedir ve onunla konsolide edilir. Bu kuruluşların harcamaları ile gelirleri arasındaki fark, Hazine yardımıyla kapatılır ve bu yardım Maliye Bakanlığı'nın transfer harcamaları içinde yer alır. Gelirleri giderlerini aşan katma bütçeli kuruluşlarda bu ilişki tersinedir. Bu kuruluşların gelir fazlaları konsolide bütçe gelirleri içinde, vergi dışı gelirler arasında yer alır(4). Katma bütçelere yapılan hazine yardımının gerekçesi hizmetin sağladığı toplumsal faydadır(5). Katma bütçeler, bünyeleri itibariyle genel bütçeye benzerler. Katma bütçelerin hazırlanması, yasalaşması ve uygulaması genel bütçede olduğu gibidir. Genel bütçe kanununda yer alan

(1)T.C.Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı, Ekonomik Araştırmalar ve Değerlendirme Genel Müdürlüğü, **Ekonomik Kavramlar ve Göstergeler Kılavuzu**, s.1.

(2)T.C.Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı, A.g.e. Sayfa 3.

(3)T.C.Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı, A.g.e. Sayfa 3.

(4) Ömer Faruk Batırel, **Kamu Maliyesi Teorisine Giriş**, 2.Baskı, İstanbul, Met/er Matbaası, 1979, s. 100.

ve katma bütçelere atıfta bulunan hükümler katma bütçeler için de aynen uygulanır. Ancak, Katma bütçeler özel konularda kendi özel kanunlarına tabidir. Katma bütçelerin ayrı bir bütçe kanunu vardır. Bu kanun ile katma bütçeli kuruluş için mali yıl içerisinde gelirlerin toplanması ve giderlerin yapılması konusunda ita amirine yetki verilir. Katma bütçelerin uygulama sonuçları da ayrı bir kesin hesap kanunu ile belirlenir(1).

2.1. 1050 SAYILI MUHASEBEİ UMUMİYE KANUNU

Bütçe, Muhasebei Umumiye Kanunu'nun 6.maddesinde şöyle tanımlanmıştır: Bütçe, Devlet devair ve müessesatının senevi varidat ve masarif muhammenatını gösteren ve bunların tatbik ve icrasına mezuniyet veren bir kanundur.

Katma bütçenin tanımı MUK'nun 115.maadesinde yapılmıştır:Sarfiyatı hususi varidat ile temin ve muvazenei umumiye haricinde tedvir olunan bütçelere(Mülhak Bütçe) mahalli sarfiyatı ve varidatı ihtiva eden bütçelere (hususî bütçe) denir. MUK'na göre Katma Bütçe olmak için kurumun giderlerini özel gelirleri ile karşılaması gerekmektedir.

Katma bütçeler her yıl kendi dairelerince hazırlanmakta ve bağlı oldukları bakanın imzasıyla tasdik edilmek suretiyle Maliye Bakanlığına sunulur. Katma bütçeler Maliye Bakanı tarafından 34.madde gereğince TBMM'ne sunulur(2).

Katma bütçelerin hesap ve işlemleri özel kanunlarında muharrer kayıt mahfuz kalmak üzere MUK'na tabidir(3).

Katma Bütçelerin İta Amirleri bağlı oldukları bakana izafeten ikinci derece İta Amiri olarak görev yaparlar(4). Giderleri kendi özel gelirleri ile karşılanan ve genel bütçe dışında yönetilen katma bütçeler, bütçede birlik ilkesinin bir istisnasını oluşturmaktadır. Katma bütçeli kuruluşun, genel

(1)T.C.Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı, Ekonomik Araştırmalar ve Değerlendirme Genel Müdürlüğü, A.g.e. Sayfa 3.

(2)M.U.K. Madde 116.

(3)M.U.K. Madde 118.

(4)M.U.K. Madde 117.

müdürleri, bu kuruluşun bağlı bulunduğu bakanlığa göre, ikinci derece ita amiri görevi yapmaktadırlar(1). Katma bütçeli idarelerin bir diğer özelliği olan ita amiri görevi M.U.K.'nın 117.maddesinde belirlenmiştir. Bu madde hükmüne göre; "Katma bütçelerin genel müdürleri bağlı oldukları bakana göre ikinci derece ita amiri sıfatıyla işlem işlemleri yürütürler". Birinci derece ita amirlerinin sorumluluklarının siyasi nitelik taşımasının (M.U.K. madde 10 ve 13/son fıkra) zorunlu sonucu olarak, katma bütçeli idarelerin genel müdürleri bağlı oldukları bakana göre ikinci derece ita amiri kabul edilmektedir ve bu kanundan doğmaktadır. Katma bütçeli idareler hakkında böyle bir hüküm olmasaydı, bakanların ödenek dağılımı işlemine bağlı olarak bir yetki devrini katma bütçeli idarenin en üst yöneticisine (genel müdür, başkan, rektör) devretmesi anlaşılırdı(MUK. Md.71). Halbuki, buradaki yetki, devredilmiş bir yetki olmayıp kanundan(MUK. Md. 117) doğan bir yetkidir. Bu nedenle ilgili üst yönetici, ita amirliği yetkisini hiyerarşik düzendeki astına devredebilir. Üniversite rektörlerinin, dekanlara yetki devretmesi gibi(2).

Döner sermayeli kuruluşlarla ilgili olarak da M.U.K.'da hüküm bulunmaktadır.Muvazene-i umumiye dahilinde idare edilmekte olan sınai ve ticari müessese ve idarelerin mevaddı iptidaiye ve malzeme mübayaa bedelleriyle mütehasıs ve amale ücretleri mütedavil sermaye namıyla bütçelere konulan tahsisat ile tedvir ve tesviye olunur. Bu müessesat ve idarelerin mütedavil sermaye tahsisatından istimal olunmayan miktarı sene nihayetinde iptal ve istimal olunan sermayeden mütehasıl varidat fazlaları da irat kaydolunur(3).

(1)Aksoy, A.g.e. s.154.

(2) Gülay Coşkun, **Devlet Bütçesi**, 3.Baskı, Ankara, Turhan Kitabevi, 1991, s.51.

(3)M.U.K. Madde 49.

2.2. BÜTÇE KANUNU

T.C. Anayasası'nın 161 ve 162. Maddeleri bütçenin hazırlanması, uygulaması ve görüşülmesi ile ilgili hükümler getirmiştir."Devletin ve kamu iktisadi teşebbüsleri dışındaki kamu tüzel kişilerinin harcamaları, yıllık bütçelerle yapılır.

Mali yıl başlangıcı ile genel ve katma bütçelerin nasıl yapılacağı ve uygulanacağı kanunla belirlenir.

Kanun, kalkınma planları ile ilgili yatırımlar veya bir yıldan fazla sürecek iş ve hizmetler için özel süre ve usuller koyabilir.

Bütçe kanununa, bütçe ilgili hükümler dışında hiçbir hüküm konulamaz".

Türkiye'de genel ve katma bütçe rakamları birleştirilerek konsolide bütçe oluşturulmaktadır. Konsolide bütçe, genel ve katma bütçe rakamları toplanmak suretiyle oluşturulan bütçeye denilmektedir(1). Aşağıda 1998 yılına ait konsolide bütçe rakamları verilmiştir:

Aşağıda görüldüğü gibi Türkiye'de konsolide bütçe toplamı, genel bütçe toplamına çok yakın bulunmaktadır. Buda göstermektedir ki katma bütçeli idareler yeterli gelir elde edememektedirler.

1998 Mali Yılı Genel, Katma ve Konsolide Bütçe Toplamları:

	(Milyon TL.)
	Genel Toplam
Genel Bütçe Toplamı	14.749.475.000
Katma Bütçe Toplamı	1.138.095.701
Toplam	15.887.570.701
Hazine Yardımı	-(1.098.095.701)
Konsolide Bütçe Toplamı	14.789.475.000

Kaynak: 1998 Mali Yılı Bütçe Kanunu, Kanun No:4316, R.G.23213(M).

(1) Şerafettin Aksoy, Kamu Maliyesi, 3.Baskı, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1998, s.401.

Bütçe Kanunlarında genel ve katma bütçeleri ilgilendiren çeşitli hükümler yer almaktadır."Maliye Bakanı, harcamalarda tasarrufu sağlamak, tutarlı dengeli ve etkili bir bütçe politikası yürütmek amacıyla kamu istihdam politikası ve giderlerle ilgili ödeneklerin dağıtım ve kullanımı, gelir ve giderlere ilişkin kanun, yönetmelik ve kararnamelerin uygulamalarını düzenlemek üzere standartları tespit etmeye ve sınırlamalar koymaya; bu hususlarda tüm kamu kurum ve kuruluşları için uyulması zorunlu düzenlemeleri yapmaya ve tedbirleri almaya yetkilidir"(1).

Genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idareler, döner sermayeli kuruluşlar, bütçenin transfer tertibinden yardım alan kuruluşlar, belediyeler, belediyelere bağlı kuruluşlar, özel idareler, kamu iktisadi teşebbüsleri ile benzeri kuruluşlar, belediyeler, belediyelere bağlı kuruluşlar, fonlar ve fonlara tasarruf eden kuruluşlar, özel idareler, kamu iktisadi teşebbüsleri ile benzeri kuruluşlar, Maliye Bakanlığı ile Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığınca tespit edilecek esaslar ve sürelerde;

- a-Gelir tahminlerini
 - b-Gider tahminlerini
 - c-Mali tabloları
 - d-Birbirleriyle borç ve alacak durumlarını,
- İlgili mercilere vermek zorundadırlar.

Maliye Bakanı, madde kapsamına giren idare, kuruluş, teşebbüs ve kurumlardan, her türlü mali işlemleri ile ilgili bilgi, belge ve hesap durumlarını almaya, bu belge ve hesap durumları ile borçlanma ve borç ödeme imkanları üzerinde inceleme yaptırmaya, programlarına uygun harcama yapmayan ve ilgili kanunların öngördüğü yükümlülükleri yerine getirmeyen, bilgi, belge ve hesap durumlarını ibraz etmeyen idare, kuruluş, teşebbüs ve kurumların bütçe ödeneklerini kesmeye ve diğer imkanlarını durdurmaya, bütçe ödenekleri ile diğer imkanları en etkin şekilde kullanmak üzere gerekli önlemleri almaya, bu maksatla gereğinde ilgili kurum ve kuruluşlardan alınan önlemlerin

(1)1994 Mali Yılı Bütçe Kanunu, Kanun No:3941, R.G.21803 Mük. Madde 4.

uygulanmasını istemeye yetkilidir(1).

Bütçe kanunlarına göre:"Genel ve Katma bütçeli kuruluşlar, ana proje grubunun yer, süre, karakteristik, proje meydanı, demiryolu, tünel ve köprü projeleri nedeniyle yapılacak kamulaştırmalar için kuruluş bütçesinde tefrik edilmiş olan toplam kamulaştırma ödeneklerinin %50'sine, diğer kamulaştırma ve satın almalar için de %25'ine kadar olan ödenek eksiklikleri Maliye Bakanlığı Bütçesinin yedek ödenek tertibinden karşılanabilir.

İdarelerin kamulaştırma ve bina satın almak amacıyla bütçelerinde yer alan ödenekler, kamu iktisadi teşebbüslerinden gayrimenkul(lojman Hariç) satın alınması veya kiralanmasında kullanılamaz. Ancak, bu hüküm doğrudan eğitim ve öğretime tahsis edilmesi şartıyla üniversiteler bakımından uygulanmaz(2).

Katma bütçeli idarelere hazine yardımı bütçe kanunlarında şöyle belirtilmiştir:

"a-Katma bütçeli idarelerin bütçelerini denkleştirmek amacıyla Maliye ve Gümrük Bakanlığı bütçesinin hazine yardımı(Yükseköğretim Kurumlarının cari hizmet maliyetlerine yapılacak Devlet Katkısı dahil) tertiplerine ödenek ve karşılığı ilgili katma bütçenin (B) cetveline gelir yazılan miktarlardan, bu amaca göre fazla olduğu tespit edilen kısımlar, mali yıl sonunda Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı ile mutabakat kurulmak suretiyle ilgili idarelere ödenmeyerek Maliye ve Gümrük Bakanınca iptal edilir.

Ayrıca, Vakıflar Genel Müdürlüğü dışındaki katma bütçeli idarelerin mali yıl sonuna göre Maliye ve Gümrük Bakanlığınca tespit olunacak bütçe fazlaları genel bütçeye gelir yazılır.

b-Hazine yardımı alan katma bütçeli idarelerin bütçelerinde, 1050 sayılı Muhasebe Umumiye Kanunu'nun 48.maddesinin (c) ve (d) bentleri ile 59.maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, yıl içinde gerçekleştirilecek ödenek artışları, Maliye ve Gümrük Bakanlığınca hazine yardımı ile ilişkilendirilerek

(1)1994 Mali Yılı Bütçe Kanunu, Madde 6.

(2)1994 Mali Yılı Bütçe Kanunu, Madde 18.

yapılabilir(1).

Bütçe kanunlarında döner sermaye gelirleri ile ilgili şu hüküm yer almaktadır:

“Genel Bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelere bağlı döner sermayeli işletmelerin aylık gayri safi hasılatının %15’ini ve sermayeye eklenmiş olsun veya olmasın kullanılmayan geçmiş yıl karları dahil yıl sonu karlarını hazineye yatırtmaya Maliye ve Gümrük Bakanı yetkilidir. Maliye ve Gümrük Bakanı bu oranı, döner sermayeler veya işletmeleri itibariyle sifıra kadar indirebilir.

Peşin gelirlerin ve yıl sonu karlarının toplanmasına, kaydına, raporlanmasına, bildirim ve ödeme sürelerinin tespitine ve peşin gelirlerin yıl sonu karlarına mahsubuna ilişkin hususlar Maliye ve Gümrük Bakanlığınca belirlenir.

Yıl sonu karları ve peşin gelir yatırılmadığı takdirde, yıllık %12 zamlı olarak ve 6183 sayılı Kanundaki usullere göre tahsil edilir. Ancak, hesaplanan zam, döner sermayelerin ita amiri ve saymanlarından yarı yarıya alınır. Maliye ve Gümrük Bakanlığınca verilmiş ek süreler için zam uygulanmaz(2).

Katma bütçeli idarelerin iç ve dış borçlarının yönetimi ile ilgili kimin sorumlu olduğu bütçe kanunlarında belirtilmiştir:

“a-Devlet borçlarının yönetimi 16.04.1986 tarih ve 3274 Sayılı Kanun’unun 9.maddesi uyarınca Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığınca yürütülür.

d-Katma bütçeli idarelerin dış borçları Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığınca bu madde esaslarına göre ödenir”(3).

(1)1992 Mali Yılı Bütçe Kanunu, Kanun No:3790, R.G.21186 Mük. Madde 11.

(2)1992 Mali Yılı Bütçe Kanunu, Kanun No:3790, R.G.21186 Mük. Madde 29.

(3)1992 Mali Yılı Bütçe Kanunu, Madde 32.

2.3. KATMA BÜTÇE KANUNU

Katma bütçeli idarelere ait mali yıl bütçesiyle ilgili Katma Bütçe Kanunu çıkarılmaktadır. Bu kanunun Birinci Kısımında;"Genel Hükümler" yer almaktadır. 1.maddede; ödenekler toplamı, öz gelirler ve hazine yardımı yer almaktadır.

Katma bütçeli idarelerin bağlı cetvelleri 2.maddede sayılmıştır. Buna göre:

1-Ödenek dağılımı (A) işaretli,

2-Gelirleri, her bir idarenin bütçesine ekli (B) işaretli,

3-Özel Hükümlerine göre mali yılda tarh, tahakkuk ve tahsiline devam olunacak gelir çeşitlerinin dayandığı hükümler, her bir idarenin bütçesine ekli (C) işaretli,

4-Harcamalara ilişkin formül, her bir idarenin bütçesine ekli (R) işaretli, cetvellerde gösterilmektedir.

Katma bütçeli idareler kanununun ikinci kısmında;"İdarelere İlişkin Özel Hükümler" yer almaktadır.

Üçüncü kısımda ise;"Diğer Hükümler" yer almaktadır. Bu kısımda Genel Bütçe Kanununun uygulanacağı 13.maddede belirtilmektedir:"Bu kanunda yer alan hükümler saklı kalmak üzere, Genel Bütçe Kanunu hükümleri katma bütçeli idareler hakkında da uygulanır".

14.maddede kanunun yürürlük tarihi belirtilmektedir. 15. maddede bütçeleri yürütmekten sorumlu bakanlıklar belirtilmektedir. Daha sonrada ekli cetveller yer almaktadır(1).

Katma bütçe kanunu'nun 13.maddesinde bu kanun hükümlerinin kimler tarafından yürütüleceği belirtilmektedir:

"Bu kanunun;

a-Vakıflar Genel Müdürlüğü, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü ile ilgili

(1)Katma Bütçeli İdareler 1995 Mali Yılı Bütçe Kanunu, Madde 13, 14, 15.

hükümleri Başbakan ve Maliye ve Gümrük Bakanı,

b-Yükseköğretim Kurulu ve Üniversiteler ile ilgili hükümlerini Maliye ve Gümrük ve Milli Eğitim Bakanları,

c-Karayolları Genel Müdürlüğü ve Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü ile ilgili hükümlerini Maliye ve Gümrük ve Bayındırlık ve İskan Bakanları,

d-Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü ile ilgili hükümlerini Maliye ve Gümrük ve Sağlık Bakanları,

e-Tarım Reformu Genel Müdürlüğü ve Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile ilgili hükümlerini Maliye ve Gümrük ve Tarım ve Köy İşleri Bakanları,

f-Orman Genel Müdürlüğü ile ilgili hükümlerini Maliye ve Orman Bakanları,

g-Petrol İşleri Genel Müdürlüğü ile ilgili hükümlerini Maliye ve Gümrük ve Enerji ve Tabii Kaynakları Bakanları,

h-Telsiz Genel Müdürlüğü ile ilgili hükümlerini Maliye ve Gümrük ve Ulaştırma Bakanları,

Yürütür"(1).

Katma bütçe kanunlarına göre yükseköğretim kurumları ile ilgili şu özel hüküm yer almakta:"Yükseköğretim kurumları Bütçelerinin 420-Öğrencilere Yapılacak Sosyal Transfer ve Ücret Ödemeleri ile Üniversitenin Her Türlü Cari Giderleri faaliyetinde yer alan ödenekleri iptal etmeye ve bu iptalle ilgili bütçenin (A) ve (B) işaretli cetvellerinde gerekli tüm işlemleri yapmaya Maliye ve Gümrük Bakanı yetkilidir"(2).

Katma bütçe kanunlarında şu hüküm yer almaktadır:"Karayolları, Köy Hizmetleri ve Devlet Su İşleri Genel Müdürlükleri; Genel ve Katma Bütçeli Kuruluşlar hariç diğer kamu kurum ve kuruluşları gerçek ve tüzel kişilerden vaki olacak hizmet taleplerini kendi imkanları nispetinde, yapılacak anlaşmalar esasları dahilinde ve bedeli mukabilinde yerine getirmeye

(1)Katma Bütçeli İdareler 1992 Mali Yılı Bütçe Kanunu, Kanun No:3792, R.G.21190 Mük. Madde 13.

(2)Katma Bütçeli İdareler 1993 Mali Yılı Bütçe Kanunu, Kanun No:3861, R.G.21457 Mük. Madde 9.

yetkilidirler. Bu amaçla yatırılacak paralar, bir taraftan adı geçen kuruluşlar bütçelerinin (B) işaretli cetveline gelir, diğer taraftan (A) işaretli cetvelde

mevcut veya yeniden açılacak tertiplere Maliye Bakanlığınca ödenek kaydolunur”(1).

2.4. DEVLET İHALE KANUNU

Katma bütçeler ihtiyaçlarını gidermek için yapacakları alımlarda Devlet İhale Kanununa tabidirler. Bu konu Devlet İhale Kanununun 1.maddesinde belirtilmiştir:”Genel bütçeye dahil idarelerle, katma bütçeli idarelerin, özel idare ve belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işleri bu kanunda yazılı hükümlere göre yürütülür.

Birinci fıkrada sayılan daire ve idarelere bağlı döner sermayeli kuruluşlar ile özel kanunlarla veya özel kanunların vermiş olduğu yetkiyle kurulmuş bulunan fonların yukarıda belirtilen işlerinin nasıl yapılacağı Maliye Bakanlığınca hazırlanarak Bakanlar Kurulunca çıkarılacak yönetmelikle belirtilir”(2).

Devlet İhale Kanunu'nun 1.maddesinde belirtildiği gibi her türlü alım satım işlerinde katma bütçeler Devlet İhale Kanunu'na tabidirler.

Devlet İhale Kanunu'nda yazılı işleri yaptırmaya ita amirleri yetkili bulunmaktadır:”Kanunda yazılı işleri yaptırmaya ve ihaleye, idarelerin ita amirleri yetkilidir”(3).

2.5. 2547 SAYILI YÜKSEKÖĞRETİM KANUNU

Yüksek öğretim üst kuruluşları, yüksek öğretim kurumları ve bunlara bağlı birimlerin gelir kaynakları 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda sayılmıştır:

a-Her yıl bütçeye konulacak ödenekler,

(1)Katma Bütçeli İdareler 1994 Mali Yılı Bütçe Kanunu, Kanun No:3943, R.G.21810 Mük. Madde 4.

(2)2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu, Madde 1.

(3)2886 Sayılı D.İ.K. Madde 3.

- b-Kurumlarca yapılacak yardımlar,
- c-Alınacak harç ve ücretler,
- d-Yayın ve satış gelirleri,
- e-Taşınır ve taşınmaz malların gelirleri,
- f-Döner sermaye işletmelerinden elde edilecek karlar
- g-Bağışlar, vasiyetler ve diğer gelirlerdir(1).

2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda belirtildiği üzere: Yüksek öğretim üst kuruluşları ile yüksek öğretim kurumlarının bütçeleri, genel ve katma bütçelerin bulunduğu esaslara uygun olarak hazırlanır, yürürlüğe konur ve denetlenir(2).

Yine 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda belirtildiği üzere: İta amiri üst kuruluşlarda başkan, üniversitelerde rektördür. Bu yetki uygun görülen ölçüde gerektiğinde yardımcılarına, dekanlara, enstitü ve yüksek okul müdürlerine, üst kuruluşlara bağlı birim başkanlarına ve üst kuruluş ve üniversite genel sekreterine devredilebilir(3).

Katma bütçeli kurum olan üniversitelerde 2547 sayılı kanunun 58.maddesine dayanılarak döner sermaye işletmesi kurulabilmektedir."Üst kuruluşlarda, ilgili kurulların önerisi ve Yüksek Öğretim Kurulunun onayı ile; üniversitelerde ve bunlara bağlı fakülte, enstitü, yüksekokul, konservatvar, meslek yüksek okulları ile uygulama ve araştırma merkezlerinde ilgili yönetim kurulunun önerisi, rektörün olumlu görüşü ve Yüksek Öğretim Kurulu'nun onayı ile döner sermaye işletmeleri kurulabilir. Verilecek ilk sermayenin miktarı bütçede gösterilir ve kendi gelirleri ile, yüksek öğretim üst kuruluşlarında Yüksek Öğretim Kurulu'nun kararı ile; üniversitelerde ise ilgili yönetim kurulunun önerisi ve rektörün onayı ile arttırılabilir.

Döner sermaye işletmelerinin faaliyet alanları, sermaye limitleri, işletme ile ilgili yönetim işlerinin yürütülmesi esasları ve muhasebe usulleri, Maliye ve Gümrük Bakanlığı'nın olumlu görüşü alınmak suretiyle Yüksek Öğretim Kurulunun tespit edeceği esaslara göre ilgili kurumun veya birimin döner

(1)2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu, Madde 55.

(2)2547 Sayılı Kanun, Madde 57a.

(3)2547 Sayılı Kanun, Madde 57b .

sermaye yönetmeliğinde belirtilir.

Kurulacak döner sermaye işletmeleri, 1050 sayılı Muhasebe Umumiye Kanunu ve 2490 sayılı Arttırma ve Eksiltme ve ihale kanunlarına tabi değildir. Döner sermayeden elde edilen ve her yıl sonunda kullanılmayan gelir ertesi yılın döner sermaye gelirine eklenir. Mali yıl bitiminden başlayarak dört ay içinde hazırlanacak bilanço ve ekleri ile bütün gelir ve gider belgeleri denetim için Sayıştay'a birer örneği de aynı süre içinde Maliye ve Gümrük Bakanlığı'na verilir(1).

Her eğitim-öğretim, araştırma ve uygulama birimi veya bölümü ile ilgili öğretim elemanlarının katkısıyla toplanan döner sermaye gelirlerinin en az yüzde otuz o kuruluş veya birimin araç, gereç, araştırma ve diğer ihtiyaçlarına ayrılır, kalan kısmı ise üniversite yönetim kurulunun belirleyeceği oranlar çerçevesinde bağlı bulunduğu üniversitenin araştırma fonu ile döner sermayenin bağlı bulunduğu birimde görevli öğretim elemanları ve aynı birimde görevli 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi personel arasında paylaşılır. Öğretim üyeleri ile üniversiteler arası kurulca önerilecek Yüksek Öğretim Kurulunca kabul edilen teknik ve sanatla ilgili birimlerde görevli öğretim elemanlarına döner sermayeden bir yılda ayrılacak payın toplamı bunların bir yılda alacakları aylık(ek gösterge dahil), yan ödeme, ödenek ve her türlü tazminat toplamının iki katını, diğer öğretim elemanları için bir katını, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi personel için ise %50'sini geçemez. Şu kadar ki, öğretim üyelerinin mesai saati dışında döner sermayeye yaptıkları katkılardan dolayı alacakları pay iki kat kıyaslamasında nazara alınmaz(2).

(1)2547 Sayılı Kanun, Madde 58 .

(2)2547 Sayılı Kanun, Madde 58 (Değişik.KHK/375-27.06.1989).

2.6. 2547 SAYILI YÜKSEKÖĞRETİM KANUNU'NUN 58. MADDESİNE GÖRE DÖNER SERMAYE İŞLETMELERİNİN KURULMASINDA UYULACAK ESASLARA İLİŞKİN YÖNETMELİK

Üniversitelerde ve bunlara bağlı fakülte, enstitü, yüksekokullar ve bunların çalışma alanları ile ilgili tek başına veya birarada oluşturulacak eğitim-öğretim, araştırma ve uygulama faaliyetleri için, 2547 sayılı kanunun 58. maddesine göre ve bu yönetmelik çerçevesinde döner sermaye işletmeleri kurulabilmektedir.

2.maddeye göre Rektörlüğün olumlu görüşü ve Yükseköğretim Kurulu'nun onayı alındıktan sonra döner sermaye işletmesi kurulabilir.

7.maddeye göre döner sermaye gelirleri yönetim kurullarınca tespit edilecek bütçelerin gider fasılları ile program hedefleri dışındaki amaçlara tahsis edilemez.

2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 58.maddesinin son fıkrası gereğince döner sermaye gelirlerinin en az yarısı kuruluş yada birimin araç gereç, araştırma ve bunlarla ilgili tesislerin kurulması, bakım, onarım ve öteki ihtiyaçları için ayrılır. Bir mali yılda önceki yıldan devredilen gelir fazlasıyla ancak araç gereç, araştırma ve diğer ihtiyaçlar için ödeme yapılabilir. Bu miktar öğretim üyelerine ücret ödenmesi amacıyla kullanılamaz(1).

Döner sermaye işletmelerinde uygulanacak ihale usulleri, katma bütçelerin tabi oldukları Devlet İhale Kanunu ile benzer yöntemleri kapsamaktadır(2).

(1)2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 58. Maddesine Göre Döner Sermaye İşletmelerinin Kurulmasında Uyulacak Esaslara İlişkin Yönetmelik, R.G.17614, Yayın Tarihi 23/Şubat/1982, Madde 1, 2, 7,9.

(2)Muhittin Abacıoğlu, Devlet İhale Kanunu ve İlgili Mevzuat, Ankara, Seçkin Yayınevi 1995, s. 74.

3.BÖLÜM

KATMA BÜTÇE UYGULAMALARI

Katma bütçeler Genel Muhasebe Kanununun 115. maddesinde tanımlanmışlardır. Katma bütçenin en önemli uygulama alanı ülkemizde üniversite bütçeleridir.

Bu kuruluş bütçeleri devletin genel bütçesinin bir eki niteliğinde olduğundan ve onunla konsolide edildiğinden katma bütçe adını almıştır(1).

Katma Bütçe fikri, belirli hizmete veya hizmet grubuna belirli bir miktar kamu gelirini tahsis etmek suretiyle idarede muhtar, fakat bütçe bakımından, genel bütçenin tabi olduğu kayıtlara tabi müesseseler kurmak esasına dayanır(2).

Katma bütçe uygulamasında iki özelliğın olması gerekmektedir. Bunlar:Giderlerini kendi gelirleriyle karşılamaları ve genel bütçe dışında yönetilmeleridir(3).

Katma bütçeli kuruluşların gelirleri giderlerinden fazla olursa fark genel bütçeye aktarılır. Gelirlerin giderleri karşılamaması halinde ise, eksi fark hazine yardımı ile genel bütçeden(Maliye ve Gümrük Bakanlığı bütçesinden) katma bütçelere transfer yolu ile karşılanır. Katma bütçelerin açığı genel bütçenin açığı, fazlası da geliri sayıldığı için, bunların varlıkları genel bütçede görülmeyen bir dengesizlik yaratmaz. Başka bir deyişle, yasa katma bütçelerin genel bütçe ile konsolidasyonu kuralını koymuş olduğu için, bu bütçelerin

(1)A.Ü.Açıköğretim Fakültesi, **Devlet Bütçesi**, 4. Fasikül, Ankara, Açıköğretim Fakültesi Yayınları No:23, 1985, s.292.

(2)Hakkı Musaballı, **Bütçe Teorisi ve Uygulaması**, Ders Notları, İstanbul, Beyazıt İktisadi ve Ticari İlimler Yüksekokulu Yayın ve Yardım Derneği Yayınları No:39, 1976, s.189.

(3)Abdurrahman Akdoğan, **Kamu Maliyesi**, 4.baskı, Ankara, Gazi Büro Kitabevi, 1993, s. 314 .

açıklarını gizlemek için kullanılması kapısını kapamıştır(1).

Mevzuatımızda, devlet bütçesinin ve bu bütçenin tabi bulunduğu usul ve kaidelerin tatbik edildiği mülhak ve hususi bütçelerin heyeti umumiyesini ifade edecek kanuni bir tarif yoktur(2).

Katma bütçeli kuruluşların yaptıkları işlemler M.U.K. çerçevesinde kendi özel kanunlarına tabi bulunmaktadır. Bu konu M.U.K.'nun 118. Maddesinde belirtilmiştir:"Katma ve özel bütçelerin hesapları ve işlemleri, özel kanunlarında yazılı hükümler saklı kalmak üzere, bu kanun hükümlerine tabidir". Katma bütçeler için ayrıca bir kanun çıkarılmamıştır. Katma bütçeli idarelerin kuruluş yasalarında bazı mali hükümler yer almaktadır. Bundan dolayı katma bütçelerle ilgili hükümler mali mevzuatımızda dağınık bir şekilde yer almaktadır(3).

Genel Muhasebe Kanunu çerçevesinde Katma bütçe uygulaması Cumhuriyetin ilk yıllarında daha çok ticari niteliği olan, ürünlerini satan kamu işletmelerinde kullanılmıştır. İkinci Dünya Savaşı'na kadar katma bütçe uygulaması kamu hizmeti üretmek yerine, piyasa için üretim yapan kamu işletmeleri için kullanılmıştır. Demiryolları(TCDD), posta idaresi(PTT), havayolları(THY), madencilik ve sanayi(Etibank, Sümerbank) kurumları katma bütçe ile yönetilmişlerdir. Daha sonra bu kuruluşlar iktisadi devlet teşekkülü statüsüne kavuşturulmuşlardır. Böylelikle genel bütçe ile bağları kopararak piyasa ekonomisi işletmeleri haline gelmişlerdir. Ticari ilkelere göre kendi bütçelerine kavuşmuşlardır. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki dönemde, katma bütçeler hemen tamamen kamu hizmeti üreten, ancak yararlananların vergi katkısını arttırmak, vergi adaletini sağlamak, hizmet sunumunu etkinleştirmek amaçları ile kurulmuş kamu kuruluşlarının bütçeleri olarak kullanılmıştır(Üniversiteler, Karayolları, su işleri gibi). Bununla beraber, katma bütçeler bir ölçüde de kamu yönetimlerinde ticari işletmeciliği gerçekleştirmek için eski geleneğin etkisi ile kullanılmaya devam edilmiştir(Orman Genel

(1)Bulutoglu-Kurtulus, A.g.e. s.412, 413.

(2)Cezmi Erçin, **Bütçe**, İstanbul, Devlet Basımevi, 1938, s.29.

(3)Aksoy, A.g.e. s.154,155.

Müdürlüğü, Tekel Genel Müdürlüğü bütçelerinde olduğu gibi)(1).

Katma bütçe uygulamasının amaçlarından biri klasik bütçe ilkelerinin baskılarından kurtulmaktır. Ayrıca katma bütçe uygulamasının ekonomik gerekçesi de vardır. Buna göre katma bütçeler yarı kamusal mal ve hizmet üretmektedirler. Kamusal mal ve hizmetlerin kişilere sağladığı faydayı yani kişisel faydayı ölçebilmek ve fiyatlandırmak mümkün olabilmektedir(2).

Katma bütçeli idarelerin tümünü ekonomik gerekçeye dayandırmak mümkün değildir. Bir kısım kamu kuruluşları da idari özerkliklerini kuvvetlendirmek amacıyla mali bakımdan özerk hale getirilmekteler yani katma bütçeli kurum uygulaması içine sokulmaktadırlar. Ayrıca ülkemizde katma bütçeli kamu kuruluşlarının büyük bir kısmını yüksek öğretim kuruluşları oluşturmaktadır.

Genel bütçeden hazine yardımları olarak, katma bütçeli idarelere kaynak aktarılması, Maliye ve Gümrük Bakanlığı'nın mali transfer harcamaları yoluyla gerçekleştirilmektedir(3). Ve böylelikle katma bütçeler genel bütçe tarafından finanse edilmektedirler.

Üniversiteler ve vakıflar gibi idari özerklik verilmesi gereken bazı dairelere mali özerklik de verilmesi gerekliliği katma ve özel bütçelerin doğma sebeplerindendir(4).

1985 yılına kadar katma bütçeli idarelerin bütçe kanunları toplu olarak değil, tek tek kanunlaştırılıyordu. 1985 mali yılından itibaren bu idarelerin bütçe kanunları bir metin haline getirilmiş ve meclise öyle gönderilmiştir. Böylece katma bütçeli idarelerin bütçeleri toplu olarak kanunlaşmaya başlamıştır. Ancak her katma bütçeli idarenin bütçesi, bir cetvel halinde,

(1) Bulutoğlu-Kurtuluş, A.g.e. s.412, 413.

(2) Aksoy, A.g.e. s.155.

(3) Aksoy, A.g.e. s.158.

(4) Bedi N. Feyzioğlu, **Bütçe Birliği ve Konsolide Bütçe Hesapları**, s.105- Maliye Dergisi.

bu metne eklenmek zorunda kalınmıştır(1).

Uygulamada, Genel Bütçe Kanunu hükümleri katma bütçeli idareler hakkında da uygulanır denilmek suretiyle uygulama açısından genel ve katma bütçeler arasında bir farkın bulunmadığı ifade edilmektedir(2).

Katma bütçeler uygulaması, belirli kamu hizmetlerini veren örgütleri ayrı bir bütçeye kavuşturarak, hizmetten yararlanan yurttaşlar topluluğunun maliyete katkıda bulunmasını sağlamak, bu yoldan hem kaynak yaratmak hem de yararlanmayan yükümlülerin katkısını azaltarak vergi adaletini gerçekleştirmek amacını güder. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü bütçesi sulama projelerinin maliyetinin büyük ölçüde sulama hizmetlerinden yararlanan yurttaşlarca karşılanmasını sağlamak için genel bütçeden ayrılmıştır. Aynı şekilde, Karayolları Genel Müdürlüğü de karayolları şebekesinin geliştirilmesinde motorlu taşıtları kullananların katkısını arttırmak amacını gütmektedir. Yararlanana ödetme ilkesi, katma bütçeli idarelerin hizmet sunumunu, piyasa işletmelerinin müşteri finansmanı uygulamasına bir ölçüde yaklaştırır(3).

Bazen hizmetten yararlananların katkısını sağlamak amacı yanısıra kamu hizmetini sunan örgüt yönetimini ve mensuplarını kararlarında ve çalışmalarında, siyasal iktidarın karışmalarına karşı koruma, onlara bir ölçüde özerklik sağlama amacında izlenir. Üniversitelere özerklik verilirken, bunlara ayrı bir bütçeye sahip olma ayrıcalığı da sağlanmıştır.

Özerk kurumlarda asıl amaç, hizmetten yararlananların katkısını sağlayarak ve bunu hizmete tahsis ederek bütçelerini hizmetin yararına göre genişletmek ve yararlanmayanların vergi payını azaltarak vergi adaletini sağlamak değildir. Asıl amaç, bu hizmetleri veren kurumların siyasal iktidar değişmelerinden fazlaca etkilenmeden, hizmetlerini istikrar içinde sunmalarını sağlamaktır. Bilimsel araştırmaların verimi ancak bilim adamları siyasal karışmalara karşı korunursa ve araştırmalarının sonuçlarını serbestçe açıklayabilirlerse artar. Özerk konumdaki idarelerde bir ölçüde çalışanların,

(1)Aksoy, A.g.e. s. 155.

(2)Aksoy, A.g.e. s. 164.

(3)Bulutoğlu-Kurtuluş, A.g.e. s. 410.

bazen de yararlananların yönetimi(özyönetim) uygulanır(1).

3.1. KATMA BÜTÇELİ İDARE SAYISI

Türkiye'de katma bütçe uygulamasının ilkeleri tam bir düzenlemeye tabi tutulmamıştır. Zaman içinde katma bütçeyle ilgili yaklaşımlar değişmiş ve herhangi bir ilkeye dayanmaksızın katma bütçe sayısında arttırmalara gidilmiştir. G.M.K.'nu katma bütçenin hangi nedenlerle kurulabileceğini belirtmemiştir. Bu kanunun 115.maddesinde katma bütçelerin tanımı verilmiştir. Bu nedenle de uygulamada kargaşaya neden olunmuş ve sayılarında da herhangi bir ilkeyle bağlantılı olmadan artışlar meydana gelmiştir. Nitekim ilk uygulama yıllarında katma bütçe ile idare edilen Mühendis Mektebi, Ankara Ziraat Enstitüsü, Konya Sulama İdaresi gibi kuruluşlar 1936'da genel bütçeli kuruluş durumuna getirilmişlerdir. Piyasaya yönelik mal ve hizmet üreten işletmeler olan; PTT, THY, Sümerbank, Etibank, T.C.D.D gibi kuruluşlar uzun yıllar katma bütçe ile yönetilmişlerdir. Daha sonraları bu tür piyasa için mal üreten kuruluşların İktisadi Devlet Teşekkülü durumuna getirilmesiyle katma bütçeli kuruluş sayısı azalmıştır. Üniversitelerin ve akademilerin katma bütçe ile yönetilmeleri görüşü benimsendikten sonra, katma bütçe sayısı hızla artmaya başlamıştır.

1985 Yılında Katma Bütçe sayısı 39 adettir(2). Bunlar:

- 1.Toprak ve Tarım Reformu Genel Müdürlüğü(1974)
- 2.Vakıflar Genel Müdürlüğü(1924)
- 3.Çevre Genel Müdürlüğü(1985-1989 Genel Bütçeli Kuruluş oldu)
- 4.Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü(1939)
- 5.Karayolları Genel Müdürlüğü(1950)
- 6.Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü(1954)
- 7.Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü(1924)
- 8.Orman Genel Müdürlüğü(1937)

(1)Bulutoğlu-Kurtuluş, A.g.e. s. 410, 411.

(2)T.C.Maliye Bakanlığı, Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, **Bütçe Gider ve Gelir Gerçekleşmeleri(1924-1995)**.

- 9.Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü(1985)
- 10.Petrol İşleri Genel Müdürlüğü(1955)
- 11.Sosyal Hiz.ve Ç.E.K. Genel Müdürlüğü(1984)
- 12.YÖK(1983)
- 13.Ankara Üniversitesi(1947)
- 14.Orta Doğu Teknik Üniversitesi(1982)
- 15.Hacettepe Üniversitesi(1968)
- 16.Gazi Üniversitesi(1988)
- 17.İstanbul Üniversitesi(1925-1932),(1947)
- 18.İstanbul Teknik Üniversitesi(1947)
- 19.Boğaziçi Üniversitesi(1979)
- 20.Marmara Üniversitesi(1983)
- 21.Yıldız Üniversitesi(1983)
- 22.Mimar Sinan Üniversitesi(1983)
- 23.Ege Üniversitesi(1958)
- 24.Dokuz Eylül Üniversitesi(1983)
- 25.Trakya Üniversitesi(1983)
- 26.Uludağ Üniversitesi(1976)
- 27.Anadolu Üniversitesi(1976)
- 28.Selçuk Üniversitesi(1977)
- 29.Akdeniz Üniversitesi(1983)
- 30.Erciyes Üniversitesi(1979)
- 31.Cumhuriyet Üniversitesi(1976)
- 32.Çukurova Üniversitesi(1974)
- 33.Ondokuz Mayıs Üniversitesi(1976)
- 34.Karadeniz Teknik Üniversitesi(1978)
- 35.Atatürk Üniversitesi(1977)
- 36.İnönü Üniversitesi(1977)
- 37.Fırat Üniversitesi(1976)
- 38.Dicle Üniversitesi(1974)

39.Yüzüncü Yıl Üniversitesi(1983)(1).

1986 Yılında bu sayı değişmemiş ve 39 olarak kalmıştır. 1987 Yılında "Telsiz Genel Müdürlüğü" katma bütçeli kuruluşlara eklenmiş ve bu sayı 40'a çıkmıştır.1988 Yılında Gazi Antep Üniversitesi'nin eklenmesiyle 41'e çıkmış ve 1989 yılında da 41'de kalmıştır. 1990 Yılında Çevre Genel Müdürlüğü çıkarılmış ve sayı 40'a inmiştir. Aynı yıl Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü olarak değiştirilmiştir. 1991 Yılında sayı yine 40'ta kalmıştır. 1992 Yılında katma bütçeli kuruluşlara Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü ve İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü eklenmiş ve sayı 42'ye yükselmiştir. 1993 Yılında bu sayı 22 yeni ilaveyle 64'e yükselmiştir. Bunlar:

1. Harran Üniversitesi
2. Süleyman Demirel Üniversitesi
3. Adnan Menderes Üniversitesi
4. Zonguldak Karaelmas Üniversitesi
5. Mersin Üniversitesi
6. Pamukkale Üniversitesi
7. Balıkesir Üniversitesi
8. Kocaeli Üniversitesi
9. Sakarya Üniversitesi
- 10.Celal Bayar Üniversitesi
- 11.Abant İzzet Baysal Üniversitesi
- 12.Mustafa Kemal Üniversitesi
- 13.Afyon Kocatepe Üniversitesi
- 14.Kafkas Üniversitesi
- 15.Çanakkale 18 Mart Üniversitesi

(1) Mesut Ceyhan, Katma Bütçeli İdareler Mevzuatı(1924-1996), Cilt-1, T.C. Maliye Bakanlığı, Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü Yayını, Sayfa10,11,12,13.

- 16.Niğde Üniversitesi
 17.Dumlupınar Üniversitesi
 18.Gaziosmanpaşa Üniversitesi
 19.Muğla Üniversitesi
 20.Kahraman Maraş Sütçü İmam Üniversitesi
 21.Kırıkkale Üniversitesi
 22.Osmangazi Üniversitesi

1994 Yılında katma bütçeli kuruluşların sayısı Galatasaray Eğitim Öğretim Kurumu'nun katılmasıyla 65'e yükselmiştir. Kurum sayısı 1995 yılında da değişmemiş ve 65 olarak kalmıştır. Katma bütçe sayısındaki 1992 ve özellikle 1993 yılındaki hızlı artışlar yeni üniversiteler kurulmasından kaynaklanmıştır(1).

1927 yılından itibaren, yıllar itibariyle katma bütçe sayılarında ki değişimler aşağıda Tablo 2'de verilmiştir. 1927 yılında katma bütçe sayısı sekiz iken 1933 yılında 13'e yükselmiştir. 1938 yılında en düşük seviyesi olan yediye düşmüştür. 1983 yılında sıçrama göstermiş ve 39'a yükselmiştir. 1993 yılında da önemli bir sıçrama göstererek 64'e yükselmiştir. 1995 yılında bu sayı 65 çıkmış ve 1998 yılı itibariyle 65 adet katma bütçeli kuruluş bulunmaktadır.

Tablo 2: Katma Bütçeli Kuruluşların Yıllar itibariyle Seyri

YILLAR	KATMA BÜTÇELİ KURUMLAR	YILLAR	KATMA BÜTÇELİ KURUMLAR	YILLAR	KATMA BÜTÇELİ KURUMLAR
1927	8	1956	13	1978	28
1933	13	1957	13	1979	30
1936	11	1958	14	1980	30

(1)T.C. Maliye Bakanlığı, B.Ü.M.K.O. Bütçe Gider ve Gelir Gerçekleşmeleri(1924-1995).

Tablo 2 devam:

1937	14	1959	14	1981	30
1938	7	1960	14	1982	31
1939	10	1961	14	1983	39
1940	10	1962	14	1984	37
1941	10	1963	14	1985	39
1942	10	1964	14	1986	39
1943	10	1965	14	1987	40
1944	9	1966	14	1988	41
1945	9	1967	14	1989	40
1946	9	1968	15	1990	40
1947	12	1969	15	1991	40
1948	12	1970	16	1992	42
1949	12	1971	16	1993	64
1950	14	1972	16	1994	65
1951	14	1973	16	1995	65
1952	13	1974	19	1996	65
1953	13	1975	19	1997	65
1954	12	1976	24	1998	65(1)
1955	13	1977	27		

Tablodan da görüldüğü gibi katma bütçeli kuruluşların sayısında 1933 yılına kadar artma görülmektedir. 1945 yılına kadar ise azda olsa bir azalma görülmektedir. 1955 ile 1965 arasında önemli bir değişim olmamıştır. 1965 yılından itibaren beş yıllık aralarla bakıldığında devamlı bir artış görülmektedir. En yüksek artış ise 1993 yılında meydana gelmiştir. 1993 yılında böyle ani bir artışın görülmesinin nedeni ise yukarıda da belirtildiği gibi yeni kurulan üniversitelerdir. 1993 yılında 22 adet yeni üniversite kurulmuştur.

(1)T.C. Maliye Bakanlığı, B.Ü.M.K.O. Bütçe Gider ve Gelir Gerçekleşmeleri(1924-1995).

3.2. KATMA BÜTÇELİ İDARELERİN GENEL ÖDENEK TOPLAMLARI VE GİDER GERÇEKLEŞMELERİ

1987 Mali Yılında Katma Bütçelere yıl sonu itibariyle 2.608.130.364.303-TL ödenek verilmiştir. Aynı yıl gider toplamı 2.586.913.034.413-TL olarak gerçekleşmiştir. 1987 yılında Trakya Üniversitesi'nin ödenek toplamı 6.649.520.000-TL ve gider gerçekleşmesi 6.133.920.061-TL'dir. Katma Bütçeli Kurumların genel ödenek toplamının %0,25'i Trakya Üniversitesine ayrılmıştır. Bu kurumlarca yapılan giderler açısından bakıldığında ise %0,23'ünü kullanmıştır. En yüksek ödeneği 1.035.021.293.845-TL ve en yüksek gideri 977.324.700.271-TL ile Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü kullanmıştır. En düşük ödeneği 495.646.000-TL ve en düşük gideri 443.520.882-TL ile Petrol İşleri Genel Müdürlüğü kullanmıştır. Katma bütçeli kurum olan üniversitelerden en yüksek ödeneği 50.146.864.377-TL ile İstanbul Üniversitesi ve en yüksek gideri yine 46.238.343.066-TL ile İstanbul Üniversitesi kullanmıştır. En düşük ödenek gerçekleşmesi 4.139.729.950-TL ile Yüzüncü Yıl Üniversitesi ve en düşük gideri yine 4.086.188.808-TL ile yine Yüzüncü Yıl Üniversitesi tarafından kullanılmıştır(1).

1988 Mali Yılında Katma Bütçelere yıl sonu itibariyle 4.041.971.753.438-TL ödenek verilmiştir. Aynı yıl gider toplamı 3.693.643.667.013-TL olarak gerçekleşmiştir. 1988 yılında Trakya Üniversitesi'nin ödenek toplamı 10.175.626.648-TL ve gider gerçekleşmesi 8.637.736.309-TL'dir. En yüksek ödeneği 1.747.606.152.054-TL ve en yüksek gideri 1.544.801.488.466-TL ile Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü kullanmıştır. En düşük ödeneği 1.379.513.820-TL ile Çevre Genel Müdürlüğü ve en düşük gideri 1.044.194.078-TL ile Petrol İşleri Genel Müdürlüğü kullanmıştır. Katma bütçeli kurum olan üniversitelerden en yüksek ödeneği 75.143.487.642-TL ile İstanbul Üniversitesi ve en yüksek gideri yine 70.949.020.650-TL ile İstanbul Üniversitesi kullanmıştır. En düşük ödenek gerçekleşmesi 5.984.857.076-TL

(1)1987 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesin Hesap Kanunu, Kanun No:3515, R.G.20033(M).

ile Yüzüncü Yıl Üniversitesi ve en düşük gideri 14.952.094.245-TL ile Gaziantep Üniversitesi tarafından kullanılmıştır(1).

1989 Mali Yılında Katma Bütçelere yıl sonu itibariyle 7.208.785.549.358-TL ödenek verilmiştir. Aynı yıl gider toplamı 6.673.782.017.885-TL olarak gerçekleşmiştir. 1989 yılında Trakya Üniversitesi'nin ödenek toplamı 24.633.770.946-TL ve gider gerçekleşmesi 19.565.211.280-TL'dir. En yüksek ödeneği 2.774.590.907.413-TL ve en yüksek gideri 2.516.589.239.303-TL ile Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü kullanmıştır. En düşük ödeneği 1.290.477.514-TL ile Çevre Genel Müdürlüğü ve en düşük gideri yine 1.290.477.514-TL ile Çevre Genel Müdürlüğü kullanmıştır. Katma bütçeli kurum olan üniversitelerden en yüksek ödeneği 156.795.949.236-TL ile İstanbul Üniversitesi ve en yüksek gideri yine 152.254.916.188-TL ile İstanbul Üniversitesi kullanmıştır. En düşük ödenek gerçekleşmesi 14.143.268.272-TL ile Yüzüncü Yıl Üniversitesi ve en düşük gideri yine 13.401.646.583-TL ile Yüzüncü Yıl Üniversitesi tarafından kullanılmıştır(2).

1990 Mali Yılında Katma Bütçelere yıl sonu itibariyle 12.947.057.455.386-TL ödenek verilmiştir. Aynı yıl gider toplamı 12.259.693.390.249-TL olarak gerçekleşmiştir. 1990 yılında Trakya Üniversitesi'nin ödenek toplamı 60.128.985.544-TL ve gider gerçekleşmesi 49.264.069.325-TL'dir. En yüksek ödeneği 3.991.956.870.481-TL ve en yüksek gideri 3.824.322.162.475-TL ile Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü kullanmıştır. En düşük ödeneği 5.073.200.000-TL ile Petrol İşleri Genel Müdürlüğü ve en düşük gideri yine 3.927.360.703-TL ile Petrol İşleri Genel Müdürlüğü kullanmıştır. Katma bütçeli kurum olan üniversitelerden en yüksek ödeneği 321.046.508.544-TL ile İstanbul Üniversitesi ve en yüksek gideri yine 317.045.311.290-TL ile İstanbul Üniversitesi kullanmıştır. En düşük ödenek gerçekleşmesi 35.425.710.476-TL ile Gazi Antep Üniversitesi ve en düşük

(2)1988 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesin Hesap Kanunu, Kanun No:3598, R.G.20388(M).

(1)1989 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesin Hesap Kanunu, Kanun No:3693, R.G.20747(M).

gideri yine 33.386.370.979-TL ile Mimar Sinan Üniversitesi tarafından kullanılmıştır(1).

1991 Mali Yılında Katma Bütçelere yıl sonu itibariyle 24.918.895.009.300-TL ödenek verilmiştir. Aynı yıl gider toplamı 24.399.455.291.600-TL olarak gerçekleşmiştir. 1991 yılında Trakya Üniversitesi'nin ödenek toplamı 95.251.130.200-TL ve gider gerçekleşmesi 78.195.405.200-TL'dir. En yüksek ödeneği 7.347.122.064.400-TL ve en yüksek gideri 7.147.583.968.300-TL ile Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü kullanmıştır. En düşük ödeneği 10.597.295.000-TL ile Petrol İşleri Genel Müdürlüğü ve en düşük gideri yine 5.367.608.000-TL ile Petrol İşleri Genel Müdürlüğü kullanmıştır. Katma bütçeli kurum olan üniversitelerden en yüksek ödeneği 578.719.366.300-TL ile İstanbul Üniversitesi ve en yüksek gideri yine 567.628.995.100-TL ile İstanbul Üniversitesi kullanmıştır. En düşük ödenek gerçekleşmesi 62.863.197.100-TL ile MimarSinan Üniversitesi ve en düşük gideri yine 54.684.287.400-TL ile Mimar Sinan Üniversitesi tarafından kullanılmıştır(2).

1992 Mali Yılında Katma Bütçelere yıl sonu itibariyle 44.422.914.767.000-TL ödenek verilmiştir. Aynı yıl gider toplamı 40.728.476.753.000-TL olarak gerçekleşmiştir. 1992 yılında Trakya Üniversitesi'nin ödenek toplamı 189.620.657.000-TL ve gider gerçekleşmesi 163.592.520.000-TL'dir. En yüksek ödeneği 12.516.930.259.000-TL ve en yüksek gideri 11.724.413.478.000-TL ile Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü kullanmıştır. En düşük ödeneği 1.050.000.000-TL ile Gebze ve İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüleri ve en düşük gideri 919.501.000-TL ile Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü kullanmıştır. Katma bütçeli kurum olan üniversitelerden en yüksek ödeneği 1.019.104.667.000-TL ile İstanbul Üniversitesi ve en yüksek gideri yine 1.013.053.495.000-TL ile İstanbul Üniversitesi kullanmıştır. En

(1)1990 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesin Hesap Kanunu, Kanun No:3793, R.G.21190(M).

(1)1991 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesin Hesap Kanunu, Kanun No:3862, R.G.21457(M).

düşük ödenek gerçekleşmesi 1.050.000.000-TL ile Gebze ve İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüleri ve en düşük gideri 919.501.000-TL ile Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü tarafından kullanılmıştır(1).

1993 Mali Yılında Katma Bütçelere yıl sonu itibariyle 78.392.948.199.000-TL ödenek verilmiştir. Aynı yıl gider toplamı 73.748.336.123.000-TL olarak gerçekleşmiştir. 1993 yılında Trakya Üniversitesi'nin ödenek toplamı 335.137.741.000-TL ve gider gerçekleşmesi 312.357.485.000-TL'dir. En yüksek ödeneği 21.232.365.224.000-TL ve en yüksek gideri 19.576.936.871.000-TL ile Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü kullanmıştır. En düşük ödeneği 28.067.000.000-TL ile Gebze Yüksek Teknoloji Üniversitesi ve en düşük gideri yine 27.176.241.000-TL ile Gebze Yüksek teknoloji Üniversitesi kullanmıştır. Katma bütçeli kurum olan üniversitelerden en yüksek ödeneği 1.820.695.691.000-TL ile İstanbul Üniversitesi ve en yüksek gideri yine 1.756.287.134.000-TL ile İstanbul Üniversitesi kullanmıştır. En düşük ödenek gerçekleşmesi 28.067.000.000-TL ile Gebze Yüksek Teknoloji Üniversitesi ve en düşük gideri yine 27.176.241.000-TL ile Gebze Yüksek Teknoloji Üniversitesi tarafından kullanılmıştır(2).

1994 Mali Yılında Katma Bütçelere yıl sonu itibariyle 115.170.435.255.000-TL ödenek verilmiştir. Aynı yıl gider toplamı 106.746.433.886.000-TL olarak gerçekleşmiştir. 1994 yılında Trakya Üniversitesi'nin ödenek toplamı 5517.589.017.000-TL ve gider gerçekleşmesi 465.691.043.000-TL'dir. En yüksek ödeneği 27.401.203.838.000-TL ve en yüksek gideri 25.335.101.147.000-TL ile Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü kullanmıştır. En düşük ödeneği 54.714.569.000-TL ile Galatasaray Eğitim Öğretim Kurumu ve en düşük gideri yine 36.792.292.000-TL ile Galatasaray Eğitim Öğretim Kurumu kullanmıştır. Katma bütçeli kurum olan üniversitelerden

(1)1992 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesin Hesap Kanunu, Kanun No:3944, R.G.21810(M).

(2)1993 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesin Hesap Kanunu, Kanun No:4064, R.G.22164(M).

en yüksek ödeneği 2.864.784.293.000-TL ile İstanbul Üniversitesi ve en yüksek gideri yine 2.732.204.148.000-TL ile İstanbul Üniversitesi kullanmıştır. En düşük ödenek gerçekleşmesi 54.714.569.000-TL ile Galatasaray Eğitim Öğretim Kurumu ve en düşük gideri yine 36.792.292.000-TL ile Galatasaray Eğitim Öğretim Kurumu tarafından kullanılmıştır(1).

1995 Mali Yılında Katma Bütçelere yıl sonu itibariyle 210.274.259.783.000-TL ödenek verilmiştir. Aynı yıl gider toplamı 199.074.199.280.000-TL olarak gerçekleşmiştir. 1995 yılında Trakya Üniversitesi'nin ödenek toplamı 949.628.514.000-TL ve gider gerçekleşmesi 867.119.152.000-TL'dir. En yüksek ödeneği 57.241.271.686.000-TL ve en yüksek gideri 53.914.093.115.000-TL ile Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü kullanmıştır. En düşük ödeneği 152.585.861.000-TL ile Galatasaray Eğitim Öğretim Kurumu ve en düşük gideri yine 132.261.222.000-TL ile Galatasaray Eğitim Öğretim Kurumu kullanmıştır. Katma bütçeli kurum olan üniversitelerden en yüksek ödeneği 5.304.131.679.000-TL ile İstanbul Üniversitesi ve en yüksek gideri yine 5.168.011.309.000-TL ile İstanbul Üniversitesi kullanmıştır. En düşük ödenek gerçekleşmesi 152.585.861.000-TL ile Galatasaray Eğitim Öğretim Kurumu ve en düşük gideri yine 132.261.222.000-TL ile Galatasaray Eğitim Öğretim Kurumu tarafından kullanılmıştır(2).

3.3. KATMA BÜTÇELİ İDARELERİN GELİRLERİ

Katma bütçeli idarelerin bütçesine bakıldığı zaman B cetvelinde yani gelirler kısmında şu kalemler yer almaktadır:

(1)1994 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesin Hesap Kanunu, Kanun No:4223, R.G.22862(M).

(2)1995 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesin Hesap Kanunu, Kanun No:4224, R.G.22862(M).

Vergi Dışı Normal Gelirler:	1.000.000.000-
Patrimuan Geliri	950.000.000-
Faizler ve Tavizler	20.000.000-
Cezalar	10.000.000-
Çeşitli Gelirler	20.000.000-
Özel Gelirler ve Hazine Yardımı:	100.000.000.000-
Özel Gelirler	25.000.000.000-
Hazine Yardımı	75.000.000.000-

Gelir kalemleri katma bütçe olarak aşağıdaki şekilde gösterilebilir(1):

Gider(T.L.)	Katma	Bütçe	Gelir(T.L.)
Ödenekler	101.000.000.000	Öz Gelir	26.000.000.000
		Hazine Yrd.	75.000.000.000
Toplam		Toplam	
Harcama	101.000.000.000	Gelirler	101.000.000.000

Katma bütçeli kuruluşların gelir ve giderleri arasında ki açık genel bütçeden yapılan hazine yardımı şeklinde ki transferlerle karşılanmaktadır. Genel bütçenin giderler kısmında hazine yardımı gözükmekte fakat aynı zamanda hazine yardımı katma bütçeli kuruluşların giderleri içinde yer almaktadır. Genel ve katma bütçe rakamları birleştirildiğinde konsolide bütçe oluşturulmakta, genel ve katma bütçeli kuruluşların gelir ve giderleri bir arada görülmektedir(2).

Yukarıda örnek bütçede de görüldüğü üzere katma bütçelerin öz gelirleri bulunmaktadır. Öz gelirlerinin harcamalarını karşılayamadığı miktar kadarda devlet tarafından hazine yardımı almaktadırlar. Ancak bu şekilde katma bütçeler ayakta kalabilmektedirler.

(1)Aksoy, A.g.e. s.157.

(2)Emine Orhaner, **Kamu Maliyesi**, Ankara, Emek Kitabevi, 1992, s.69, 70.

3.3.1. Katma Bütçelerin 1987 Yılı Gelirleri

1987 Yılında katma bütçe gelirleri 2.496.023.622.193-TL olarak gerçekleşmiştir. Bu miktar tahmin edilen gelirlerden 755.335.622.193-TL fazladır. Oran olarak tahin edilen gelirlerden %43,39 daha fazla gelir elde edilmiştir. Vergi gelirleri toplam gelirlerin %0,85'i olarak gerçekleşmiştir. Vergi dışı normal gelirler toplam gelirlerin %5,14'ü olarak gerçekleşmiştir. En büyük gelir kalemi Özel Gelirler ve Hazine Yardımı 1.970.420.420.922-TL olarak gerçekleşmiştir. Bu miktar toplam gelirlerin %78,94'üne karşılık gelmektedir. Özel Kanun Gelirlerinin payı ise %15,05 olarak gerçekleşmiştir. Sonuç olarak 1987 yılında katma bütçelerin gelirlerinin %78,94 gibi büyük bir kısmı hazine yani devlet tarafından karşılanmıştır. Katma bütçeler vergi gelirleri ve vergi dışı normal gelirler olmak üzere toplam gelirlerin %5,99 gibi çok düşük oranda gelir elde edebilmişlerdir(1).

3.3.2. Katma Bütçelerin 1988 Yılı Gelirleri

1988 yılında katma bütçe gelirleri 3.502.766.731.449-TL olarak gerçekleşmiştir. 1988 yılının tahmin edilen gelirleri 3.273.433.000.000-TL'dir. Buna göre tahmin edilen gelirlerden %7 fazla gelir elde edilmiştir. Bu miktar 229.333.731.449-TL olarak gerçekleşmiştir. 1988 yılında en büyük gelir kalemi 2.762.756.324.310-TL ile Özel Gelirler ve Hazine Yardımı olarak gerçekleşmiştir. Bu miktar toplam gelirlerin %78,87'sine karşılık gelmektedir. Vergi gelirleri 18.067.493.471-TL olarak ve toplam gelirlerin %0,51'i olarak gerçekleşmiştir. Vergi dışı normal gelirler 175.692.205.001-TL olarak ve toplam gelirlerin %5,01'i olarak gerçekleşmiştir. Özel kanun gelirleri 546.250.708.667-TL olarak ve toplam gelirlerin %15,59'u olarak gerçekleşmiştir. Katma bütçeli kurumların vergi gelirleri ve vergi dışı normal gelirleri yani kendi gelirleri %5,52 olarak gerçekleşmiştir. 1987 yılına göre çok az bir artış meydana gelmiştir. 1988 yılında, 1987 yılına göre gelirlerinin bileşkesinde önemli bir değişim meydana gelmemiştir. Katma bütçeler 1988 yılında da hazine yani devlet tarafından finanse edilmiştir(2).

(1)1987 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesin Hesap Kanunu.

(2)1988 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesin Hesap Kanunu.

3.3.3. Katma Bütçelerin 1989 Yılı Gelirleri

1989 yılında katma bütçe gelirleri 6.544.563.062.065-TL olarak gerçekleşmiştir. Bu mali yıl için tahmin edilen gelirler ise 5.081.084.000.000-TL'dir. Tahmin edilen gelirlerden 1.463.479.062.065-TL fazla gelir elde edilmiştir. Sonuç olarak tahmin edilen gelirlerden %28,80 oranında fazla gelir elde edilmiştir. Vergi gelirleri 21.767.345.275-TL olarak gerçekleşmiştir. Bu miktar toplam gelirlerin %0,33'üne karşılık gelmektedir. Vergi dışı normal gelirler 1989 yılında 284.765.912.797-TL olarak gerçekleşmiş ve toplam gelirlerin %4,35'i bu kalemden elde edilmiştir. Özel kanun gelirleri 817.907.816.261-TL olarak gerçekleşmiştir. Özel kanun gelirleri, toplam gelirlerin %12,49'nu oluşturmaktadır. 1987, 1988 yıllarında olduğu gibi en büyük gelir kalemi yine hazine yardımı olmuştur. Özel gelirler ve hazine yardımı adı altında, katma bütçelerce elde edilen gelirler 1989 yılında 5.420.122.007.732-TL olarak gerçekleşmiştir. 1987 ve 1988 yıllarına göre toplam gelirler içindeki payı artarak %82,81'e yükselmiştir. Katma bütçeler 1989 yılında hazine yardımı sayesinde ayakta kalmışlardır(1).

3.3.4. Katma Bütçelerin 1990 Yılı Gelirleri

1990 yılında 11.729.658.112.560-TL gelir elde edilmiştir. Bu dönem için tahmin edilen gelir miktarı 10.167.997.000.000-TL'dir. Tahmin edilenden 1.561.661.112.560-TL fazla gelir elde edilmiştir. 1990 yılında vergi gelirleri 31.602.476.035-TL olarak gerçekleşmiştir. Bu miktar toplam elde edilen gelirlerin %0,26'sına karşılık gelmektedir. Bu dönemde vergi dışı normal gelirler 348.556.379.940-TL olarak gerçekleşmiştir. Toplam elde edilen gelirlerin %2,97'si vergi dışı normal gelir olarak elde edilmiştir. Özel kanun gelirleri 1.063.550.481.358-TL olarak gerçekleşmiştir. Toplam gelirler içindeki payı %9,06'dır. 1987, 1988 ve 1989 yıllarında olduğu gibi en büyük gelir kalemi yine Özel gelirler ve hazine yardımı kaleminden yani devlet tarafından verilen hazine yardımlarından elde edilmiştir. 1990 yılında hazine yardımının miktarı 10.285.948.775.227-TL olarak gerçekleşmiştir. Bu miktar toplam gelirlerin %87,69'nu karşılık gelmektedir. Hazine yardımının toplam gelirler

(1)1989 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesin Hesap Kanunu.

içindeki payı artmaya devam etmiştir. Vergi gelirleri ve vergi dışı normal gelirleri kapsayan öz gelirler ise, toplam gelirlerin %3,23'ü olarak gerçekleşmiştir. Sonuç olarak katma bütçeler giderek artan bir oranda hazinenin yardımıyla hayatlarına devam etmişlerdir(1).

3.3.5. Katma Bütçelerin 1991 Yılı Gelirleri

1991 yılında 24.109.930.916.700-TL katma bütçeli kuruluşların gelir gerçekleşmesi olmuştur. Aynı dönem için tahmin edilen gelir toplamı ise 16.800.028.000.000-TL'dir. Gerçekleşen gelirler tahmin edilen gelirlerden 7.309.902.916.700-TL fazladır. Gerçekleşen gelirler tahmin edilen gelirlerden %43,51 oranında daha fazladır. 1991 mali yılında en büyük gelir kalemi, geçmiş yıllarda olduğu gibi özel gelirler ve hazine yardımı adı altındaki devlet yardımınıdır. 1991 yılında katma bütçelere verilen hazine yardımı 21.430.263.460.900-TL'dir. Bunun toplam gelirler içindeki payı %88,88'dir. 1990 yılına göre hazine yardımının toplam gelirler içindeki payı artış göstermiştir. Bu dönemde 91.390.727.500-TL vergi geliri, 552.705.469.600-TL vergi dışı normal gelir, 2.035.571.258.700-TL özel kanun geliri elde edilmiştir. Bu gelir türlerinin toplam gelirler içindeki payları sırasıyla: %0,37, %2,29 ve %8,44 olarak gerçekleşmiştir. Katma bütçelerin kendi öz gelirleri olan vergi gelirleri ve vergi dışı normal gelirlerin toplam gelirler içindeki payı, 1990 yılına göre azalma göstererek %2,66 olarak gerçekleşmiştir(2).

3.3.6. Katma Bütçelerin 1992 Yılı Gelirleri

1992 yılında katma bütçeli kuruluşların gelirleri 39.726.682.887.000-TL olarak gerçekleşmiştir. Bu miktar tahmin edilen gelirlerden 6.187.021.887.000-TL fazla olarak elde edilmiştir. Tahmin edilen gelirlerden %18,44 daha fazla gelir elde edilmiştir. Bu dönem için tahmin edilen gelir ise 33.539.661.000.000-TL'dir. Katma bütçelerin 1992 yılı vergi gelirleri 195.349.294.000-TL olarak gerçekleşmiştir. Vergi gelirlerinin 1992 yılın da toplam gelirler içindeki payı

(1)1990 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesin Hesap Kanunu.

(2)1991 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesin Hesap Kanunu.

%0,49 olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde vergi dışı normal gelirler 883.178.745.000-TL olmuştur. Vergi dışı normal gelirlerin toplam gelirler içindeki payı 1992 yılında %2,22 olarak gerçekleşmiştir. Özel kanun gelirleri 2.798.376.748.000-TL olarak gerçekleşmiş ve toplam gelirler içindeki payı %7,04 olmuştur. Devlet tarafından verilen özel gelirler ve hazine yardımı gelir kalemi 35.849.778.100.000-TL olarak gerçekleşmiştir. Toplam gelirler içindeki hazine yardımının payı %90,24 olarak gerçekleşmiştir. Hazine yardımının 1991 yılına göre toplam gelirler içindeki payı artış göstermiştir. Vergi gelirleri ve vergi dışı normal gelirlerden oluşan katma bütçelerin öz gelirleri toplam gelirlerin %2,71 olarak gerçekleşmiştir(1).

3.3.7. Katma Bütçelerin 1993 Yılı Gelirleri

1993 yılı katma bütçe gelirleri tahmini 59.491.192.000.000-TL'dir. Aynı dönemde elde edilen toplam gelirin gerçekleşmesi ise 72.037.952.066.000-TL'dir. %21,09 oranında ve 12.546.760.066.000-TL tahmin edilen gelirlerden fazla gelir elde edilmiştir. 1993 mali yılında, vergi gelirleri 162.474.291.000-TL, vergi dışı normal gelirler 1.380.952.265.000-TL, Özel gelirler ve hazine yardımı 65.595.906.734.000-TL, özel kanun gelirleri 4.898.618.776.000-TL olarak gerçekleşmiştir. Bu gelir kalemlerinin toplam gelirlere oranı sırasıyla: %0,22, %1,91, %91,05, %6,8 olarak gerçekleşmiştir. Vergi gelirleri ve vergi dışı normal gelirlerden oluşan katma bütçe öz gelirleri %2,13 olarak gerçekleşmiştir. Hazinesinin payı 1992 yılına göre artış göstermiştir. Öz gelirlerinin toplam gelirler içindeki payı 1992 yılına göre azalma göstermiştir. Geçmiş yıllarda olduğu gibi katma bütçelerin finansmanı yine devlet yani hazine tarafından gerçekleştirilmiştir. %91,05 gibi yüksek bir oranda hazine yardımıyla adeta genel bütçeli kuruluş görüntüsü vermektedirler(2).

(1)1992 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesin Hesap Kanunu.

(2)1993 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesin Hesap Kanunu.

3.3.8. Katma Bütçelerin 1994 Yılı Gelirleri

1994 yılı katma bütçe gelirleri tahmini 107.916.881.000.000-TL'dir. Aynı dönemde gerçekleşen gelir toplamı ise 100.619.489.344.000-TL'dir. Buna göre ilk defa gerçekleşen gelirler tahmin edilen gelirlerin altında kalmıştır. %6,77 oranında tahmin edilen gelirden daha az gelir elde edilmiştir. Bu oran 7.297.391.656.000-TL'ye karşılık gelmektedir. 1994 mali yılında "mazbut ve mülhak vakıflar gelirleri" adı altında yeni bir gelir kalemi ortaya çıkmış ve 19.158.038.000-TL gelir elde edilmiştir. 1994 mali yılında, vergi gelirleri 297.498.650.000-TL, vergi dışı normal gelirler 2.173.850.841.000-TL, özel gelirler ve hazine yardımı 91.642.516.173.000-TL, özel kanun gelirleri 6.505.623.680.000-TL olarak gerçekleşmiştir. Elde edilen gelirlerin toplam gelirden aldıkları paylar sırasıyla: %0,29, %2,16, %91,07, %6,46 olarak gerçekleşmiştir. Öz gelirler toplam gelirlerin %2,45'i olarak gerçekleşmiştir. Sonuç olarak 1994 yılında da katma bütçeler hazine yardımıyla finanse edilmişlerdir(1).

3.3.9. Katma Bütçelerin 1995 Yılı Gelirleri

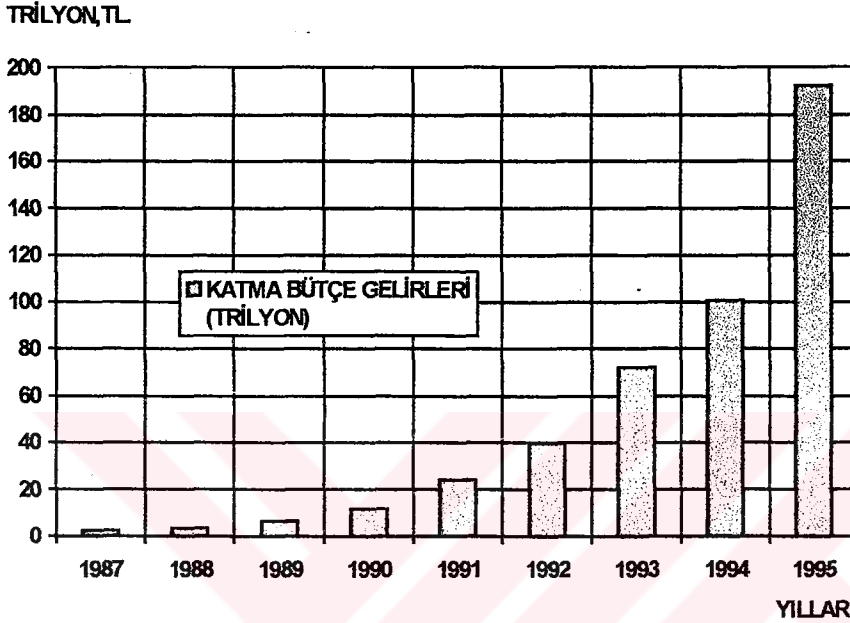
1995 yılında 192.379.979.224.000-TL gelir elde edilmiştir. Aynı dönem için 145.606.767.000.000-TL gelir tahmini yapılmıştır. Buna göre %32,12 oranına karşılık gelen 46.773.212.224.000-TL tahmin edilenden fazla gelir elde edilmiştir. 1994 yılında olduğu gibi 1995 yılında da mazbut ve mülhak vakıf gelirleri adı altında 76.343.126.000-TL gelir elde edilmiştir. Bu dönemde, vergi gelirleri 591.401.322.000-TL, vergi dışı normal gelirler 4.953.650.475.000-TL, özel gelirler ve hazine yardımı 171.173.249.346.000-TL olarak gerçekleşmiştir. Bu gelirlerin toplam gelire oranı sırasıyla: %0,30, %2,57, %88,97, %8,14 olarak gerçekleşmiştir. Vergi gelirleri ve vergi dışı normal gelirlerden oluşan katma bütçe öz gelirleri toplam gelirin %2,87'si olarak gerçekleşmiştir. 1995 yılında, 1994 yılına göre hazine yardımlarının toplam gelirler içindeki payı gerilemesine rağmen, katma bütçelerin hazine tarafından finanse edildikleri gerçeği ortadadır(2).

(1)1994 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesin Hesap Kanunu.

(2)1995 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesin Hesap Kanunu.

Aşağıdaki grafik katma bütçeli idarelerin kesin hesap kanunlarından yararlanılarak hazırlanmıştır. Bu grafikte katma bütçe gelirlerinin yıllar itibariyle seyri gösterilmiştir. Grafiğin "y" ekseninde trilyon olarak katma bütçe gelirleri gösterilmiş, "x" ekseninde ise yıllar gösterilmiştir.

Grafik 1: Katma Bütçe Gelirlerinin Yıllar İtibariyle Seyri

Kaynak:1987-1995 Katma Bütçeli İdareler Kesin Hesap Kanunlarından yararlanılarak hazırlanmıştır.

Aşağıda ki tablo ilgili yıl kesin hesap kanunlarından faydalanılarak hazırlanmıştır. Tablo 1987-1995 yılları arasında düzenlenmiştir. Buna göre 1987 yılında katma bütçelerin toplam gelirleri 2.496 milyar TL'dir. Bu rakam 1995 yılında 192.379 milyar TL'ye yükselmiştir. 1987 yılından, 1995 yılına kadar katma bütçeli idarelerin gelirleri nominal olarak %7607,4 oranında artış göstermiştir. Bir önceki yıla göre en büyük artış 1991 yılında olmuş ve 1990 yılına göre %105 oranında artış meydana gelmiştir. En düşük artış ise 1994 yılında meydana gelmiştir. 1994 yılında, 1993 yılına göre %39 oranında artış meydana gelmiştir.

Tablo 3: Katma Bütçeli İdarelerin Gelirleri ve Yıllara Göre Değişimleri

(Milyar, TL)

Yıllar	Gelirler	Önceki Yıl Geliri	Fark	Bir Önceki Yıla Göre % Değişim	1987 Baz Yılına Göre % Değişim
1987	2.496	-	-	-	-
1988	3.502	2.496	1.006	40	40
1989	6.544	3.502	3.042	86	162,1
1990	11.729	6.544	5.185	79	369,9
1991	24.109	11.729	12.380	105	865,9
1992	39.726	24.109	15.617	64	1491,5
1993	72.037	39.726	32.311	81	2886
1994	100.619	72.037	28.582	39	3931,2
1995	192.379	100.619	85.760	85	7607,4

Kaynak: 1987-1995 Yılları Katma Bütçeli İdareler Kesin Hesap Kanunları.

3.4.KATMA BÜTÇELİ İDARELERİN ÖNGÖRÜLEN GELİR VE ÖDENEK TOPLAMLARI

Katma bütçeli idarelerin öngörülen gelir ve ödenek toplamları aşağıda ki tablo da gösterilmiştir. Aşağıda ki tabloya göre öz gelirlerin giderleri karşılama oranının en yüksek olduğu yıl %10,3 ile 1987 yılı ve aynı yıl %89,7 ile hazine yardımının giderleri karşılama oranının en düşük olduğu yıldır. Öz gelirlerin giderleri karşılama oranının en düşük olduğu yıl %2,7 ile 1993 yılı olmuştur. Aynı yıl %97,3 ile hazine yardımının giderleri karşılama oranının en yüksek olduğu yıldır.

Tablo 4: Katma Bütçeli İdarelerin Öngörülen Gelir ve Ödenek Toplamları, Öz Gelirlerin ve Hazine Yardımlarının Giderleri Karşılama Oranları

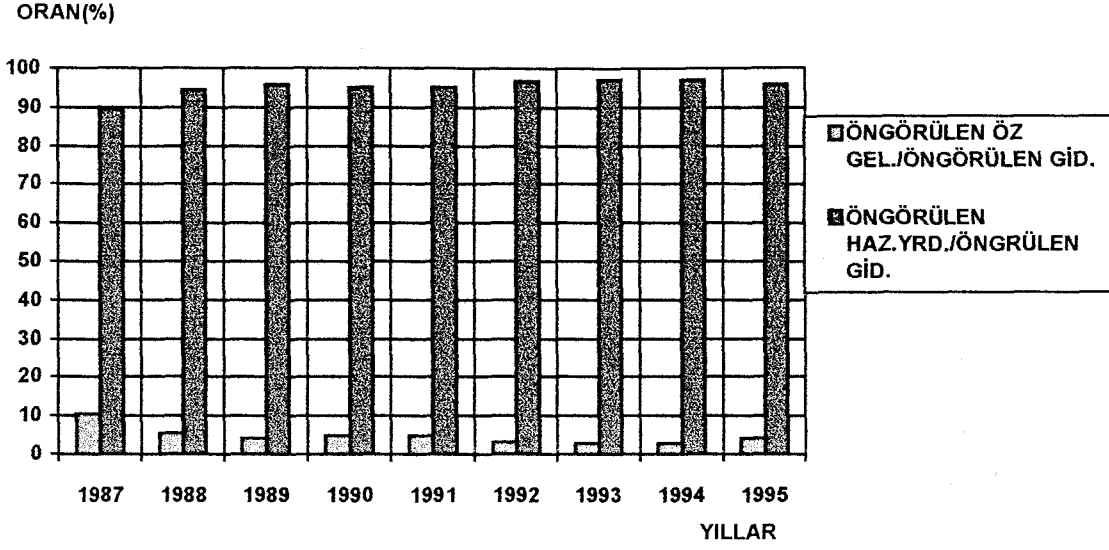
(Milyon TL)

YILLAR	BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ (1)	ÖZ GELİR (2)	HAZİNE YARDIMI (3)	TOPLAM GELİR (2+3)	ÖZ.GEL. GİD.KARŞ. ORANI(%) (2/1)	HAZ.YRD. GİD.KARŞ. ORANI(%) (3/1)
1987	1.603.995.0	165.000.0	1.438.965.0	1.603.965.0	10.3	89.7
1988	3.096.976.0	175.000.0	2.921.976.0	3.096.976.0	5.7	94.3
1989	4.622.467.0	200.000.0	4.422.467.0	4.622.467.0	4.3	95.7
1990	9.468.544.0	475.000.0	8.993.544.0	9.468.544.0	5.0	95.0
1991	15.273.661.0	770.000.0	14.503.661.0	15.273.661.0	5.0	95.0
1992	33.407.585.0	1.000.000.0	32.407.585.0	33.407.585.0	3.0	97.0
1993	58.335.671.0	1.564.880.0	56.770.791.0	58.335.671.0	2.7	97.3
1994	106.116.106.0	3.000.000.0	103.116.106.0	106.116.106.0	2.8	97.2
1995	142.757.764.0	6.000.000.0	136.757.764.0	142.757.764.0	4.2	95.8

Kaynak: Ceyhan, A.g.e. s.16, 17.

Aşağıda ki grafik yukarıda ki tablodan yararlanılarak hazırlanmıştır. Grafikte görüldüğü üzere 1987 yılından 1993 yılına kadar özel gelirlerin giderleri karşılama oranı azalmış, hazine yardımının giderleri karşılama oranı ise artmıştır. 1994 ve 1995 yıllarında ise özel gelirlerin giderleri karşılama oranı artmış, hazine yardımının giderleri karşılama oranı azalmıştır.

Grafik 2: Katma Bütçeli İdarelerin Öngörülen Öz Gelir ve Hazine Yardımlarının Giderlerini Karşılama Oranları

Kaynak: Tablo 4'ten yararlanılarak hazırlanmıştır.

3.5. FAALİYETİ SONA EREN KATMA BÜTÇELİ İDARELER

Katma bütçeli idareler olarak kurulan bazı kurumlar zaman içinde faaliyetleri sona ermiş yada başka statüde hizmet vermeye devam etmişlerdir. Bazı kurumlar özellikleri gereği kamu iktisadi kuruluşu durumuna getirilmişlerdir.

Faaliyeti sona eren katma bütçeli idareler aşağıda verilmiştir:

1-Seyrisefain İdaresi

1924 yılında kurulmuş ve 1933 yılında faaliyeti sona ermiştir.

2-ÖksüzYurtları Müdiriyeti Umumiyesi

1924 yılında kurulmuş ve 1925 yılında faaliyeti sona ermiştir.

3-Askeri Fabrikalar Müdiriyeti Umumiyesi

1924 yılında kurulmuştur.

4-Ankara-Musaköy ve Samsun-Sivas Demiryolları İnşa ve İşletme İdaresi

1924 yılında kurulmuştur.

5-Erzurum-Sarıkamış-Kars ve Şuabatı Demiryollar İdaresi

1924 yılında kurulmuş ve 1926 yılında faaliyeti sona ermiştir.

- 6-Anadolu-Bağdat Demiryolları ve Haydarpaşa Liman ve Rıhtım İdaresi
1925 yılında faaliyete başlamış ve 1928 yılında faaliyeti sona ermiştir.
- 7-Demiryolları İnşaat ve İşletme Müdüriyeti Umumiyesi
1925 yılında faaliyete başlamış ve 1926 yılında faaliyeti sona ermiştir.
- 8-Tahlisiye Umum Müdürlüğü
1925 yılında faaliyete başlamış ve 1937 yılında faaliyeti sona ermiştir.
- 9-Konya Ovası Sulama İdaresi
1927 yılında faaliyete başlamış ve 1935 yılında faaliyeti sona ermiştir.
- 10-Yüksek Mühendis Mektebi
1928 yılında faaliyete başlamış ve 1935 yılında faaliyeti sona ermiştir.
- 11-Ankara Şehri İmar Müdürlüğü
1929 yılında faaliyete başlamış ve 1936 yılında faaliyeti sona ermiştir.
- 12-Van Gölü Seyrisefain İdaresi
1932 yılında faaliyete başlamış ve 1935 yılında faaliyeti sona ermiştir.
- 13-İstanbul Liman İşleri Umum Müdürlüğü
1933 yılında faaliyete geçmiştir.
- 14-İzmir Liman İşleri Umum Müdürlüğü
1933 yılında faaliyete geçmiştir.
- 15-Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü
1934 yılında faaliyete geçmiş ve 1935 yılında faaliyeti sona ermiştir.
- 16-Devlet Denizyolları ve Devlet Limanları İşletme Umum Müdürlüğü
1939 yılında faaliyete geçmiş ve 1951 yılında faaliyeti sona ermiştir.
- 17-Devlet Limanları İşletme Umum Müdürlüğü
1939 yılında faaliyete geçmiş ve 1943 yılında faaliyeti sona ermiştir.
- 18-İktisadi ve Ticari İlimler Akademileri
1970 yılında faaliyete geçmiş ve 1982 yılında faaliyetleri sona ermiştir.

3.6. BAŞKA STATÜDE HİZMET VEREN KATMA BÜTÇELİ İDARELER

Devlet kurumları ilk etapta katma bütçeli olarak kurmuştur. Bunun nedeni katma bütçe kurma ile ilgili ilkelerin gelişmemiş olmasıdır. Daha sonra bu

kurumlar özellikleri ve genel bütçenin sıkı kurallarına bağlı olmaları nedeniyle katma bütçeli kurum statülerinden çıkarılmaları gerekmiştir.

Başka statüde hizmet veren katma bütçeli idareler aşağıda verilmiştir:

1-Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi

1927 yılında katma bütçe olarak faaliyete geçmiş ve 1953 yılında faaliyeti sona ermiştir. Bundan sonra faaliyeti Kamu İktisadi Kuruluşu olarak devam etmiştir.

2-Tekel Genel Müdürlüğü

1931 yılında katma bütçe olarak faaliyete başlamış ve 1983 yılından sonra Kamu İktisadi Kuruluşu olarak faaliyetine devam etmektedir.

3-Türk Hava Yolları Anonim Ortaklığı

1933 yılında katma bütçe olarak faaliyete başlamış ve 1955 yılından itibaren Kamu İktisadi Kuruluşu olarak faaliyetine devam etmektedir.

4-Türkiye Cumhuriyeti Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesi

1933 yılında katma bütçe olarak faaliyete başlamış ve 1953 yılından sonra Kamu İktisadi Kuruluşu olarak faaliyetine devam etmektedir.

5-Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğü

1950 yılında katma bütçe olarak faaliyete başlamış ve 1983 yılından sonra Kamu İktisadi kuruluşu olarak faaliyetine devam etmektedir.

6-Devlet Hava Meydanları İşletmesi genel Müdürlüğü

1956 yılında katma bütçe olarak faaliyete başlamış ve 1983 yılından sonra Kamu İktisadi Kuruluşu olarak faaliyetine devam etmektedir.

7-Çevre Genel Müdürlüğü

1985 yılında katma bütçe olarak faaliyete başlamış ve 1989 yılından sonra genel bütçeli kuruluş olarak faaliyetine devam etmektedir.

3.7. KATMA BÜTÇE UYGULAMASINDA YENİ BİR YÖNTEM:TORBA BÜTÇE UYGULAMASI

1998 Mali Yılı Katma Bütçe Kanunu'nda 10.madde üniversite ödeneklerinin toplu olarak kullanılması ile ilgilidir:"Maliye Bakanı; Yükseköğretim Kurulu'nun belirleyeceği en fazla 15 üniversitenin her birinin bütçelerinde yer alan ödenekleri (1), (2) ve (3) ödenek türleri itibariyle,

gerektiğinde bir program altında toplamaya ve kullandırmaya; bu konu ile ilgili esas ve usulleri tespit etmeye, sınırlamalar getirmeye yetkilidir”.

Bu uygulamayla bazı üniversitelere torba bütçe verilmiştir. Torba bütçede aynen önceki uygulama talimatlarına uyulma zorunluluğu bulunmaktadır. Örneğin harcama limitleri uygulama talimatlarındaki sınırları geçmemesi gerekmektedir. Ödenek kullanımı ile ilgili işlemlerde, ilgili bütçe kanunları ve diğer mevzuat hükümleri aynen uygulanmaktadır. Bu uygulamada ita amirliği rektörde toplanmakta ve devredilmemektedir. Ödeneği biten birimlerin ek ödenek istemek zorunda kalmaları ve aktarmaların zaman alması nedeniyle çıkan sorunlar bu uygulamada ortaya çıkmamaktadır(1).

(1)T.C.Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, 03.03.1998 tarih ve 2837 sayılı yazısı. 1998 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Bütçe Kanunu, Kanun No:4318, R.G.23217(M), Madde 10.

4.BÖLÜM:

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ BÜTÇE UYGULAMALARI

Ülkemizde, katma bütçeli idarelerin hepsi ekonomik amaçlı değildir. Örneğin üniversiteler eğitim amaçlı kuruluşlardır. Üniversitelerin katma bütçeli olmaları tamamen özel sebeplere dayanmaktadır. Üniversitelerin katma bütçeli olmaları ve tüzel kişiliğe sahip olmaları, bunlara idari ve mali yönden özerklik sağlama amacı gütmektedir. Trakya üniversitesi de bunun sonucu olarak, katma bütçeye ve tüzel kişiliğe sahip olması, bilimsel özerkliğinin mali özerklikle takviye edilmesi amacı taşımaktadır. Katma bütçe statüsünün gerçekten özerklik verip vermediği üçüncü bölüm de yaptığımız katma bütçelerle ilgili incelemelerde olumsuz netice vermişti. Çünkü, genel olarak katma bütçelere baktığımızda kendi gelirleriyle giderlerini karşılamalarının mümkün olmadığı görülmektedir. Kendi geliriyle giderlerini karşılamayan ve hazine yardımıyla ayakta duran katma bütçelerin idari ve mali özerkliğinden söz edebilmek mümkün değildir. Katma bütçelere bir örnek olarak ise aşağıda Trakya Üniversitesi incelenecektir.

Trakya Üniversitesi'nin ilkönce kuruluş kanununa bakacağız. Daha sonra akademik ve idari teşkilat yapısını inceleyeceğiz. Trakya Üniversitesi bütçelerinin yıllar itibariyle incelenmesi, bütçenin gelir kalemleri, yıllar itibariyle gelirleri, Öz gelirlerinin gerçekleşen harcamalarının karşılama oranları incelenecektir. Döner sermayeler ve Tıp Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi yıllar itibariyle incelenecektir. Ayrıca katma bütçe ve döner sermaye işletmeleri bütçelerinin uygulanması açısından önemi olan tasarruf tedbirleri genelgeleri ve bütçe uygulama talimatları incelenecektir.

4.1. TRAKYA ÜNİVERSİTESİ'NİN KURULUŞ KANUNU

Trakya Üniversitesi 2809 Sayılı "Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun" ile kurulmuştur. Bu kanunun amacı birinci maddede, yükseköğretim kurumlarının teşkilatlanmasını düzenlemek olarak belirtilmiştir. Bu kanun yükseköğretim kurumlarının teşkilatlanması ile ilgili kurum ve

kuruluşları kapsamaktadır (1).

Trakya Üniversitesi bu kanunun ile kurulmuştur:"Edirne'de Trakya Üniversitesi adı ile yeni bir üniversite kurulmuştur. Bu üniversite;

a-Rektörlüğe bağlı olarak yeni kurulan Fen-Edebiyat Fakültesi, Tekirdağ Ziraat Fakültesi'nden;

b-İstanbul Üniversitesi Edirne Tıp Fakültesi'nin bağlantısının değiştirilmesiyle oluşturulan ve rektörlüğe bağlanan Tıp Fakültesi'nden;

c-Edirne Mühendislik ve Mimarlık Akademisi'nin fakülteye dönüştürülmesiyle oluşturulan ve rektörlüğe bağlanan Mühendislik-Mimarlık Fakültesi'nden;

d-Rektörlüğe bağlı olarak yeni kurulan Sosyal Bilimler Enstitüsü, Fen Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nden;

e-Milli Eğitim Bakanlığı Edirne Eğitim Enstitüsü'nün adının değiştirilmesiyle oluşturulan ve rektörlüğe bağlanan Eğitim Yüksekokulu, Çanakkale Eğitim Enstitüsü'nün adının değiştirilmesiyle oluşturulan ve rektörlüğe bağlanan Çanakkale Eğitim Yüksekokulu, rektörlüğe bağlanan Edirne Meslek Yüksekokulu, Çanakkale Meslek Yüksekokulu, Kırklareli Meslek Yüksekokulu ile Tekirdağ Ziraat Fakültesi'ne bağlanan Tekirdağ Meslek Yüksekokulu'ndan; oluşur"(2).

Trakya Üniversitesi böylece rektörlüğe bağlı, üçü Edirne'de biri Tekirdağ'da olmak üzere dört fakülteden; üç enstitüden; ikisi Edirne'de, ikisi Çanakkale'de, biri Tekirdağ'da, biri Kırklareli'de olmak üzere altı yüksekokul'dan olmak üzere bir bölge üniversitesi olarak kurulmuştur.

4.2.TRAKYA ÜNİVERSİTESİ'NİN AKADEMİK VE İDARİ TEŞKİLAT YAPISI

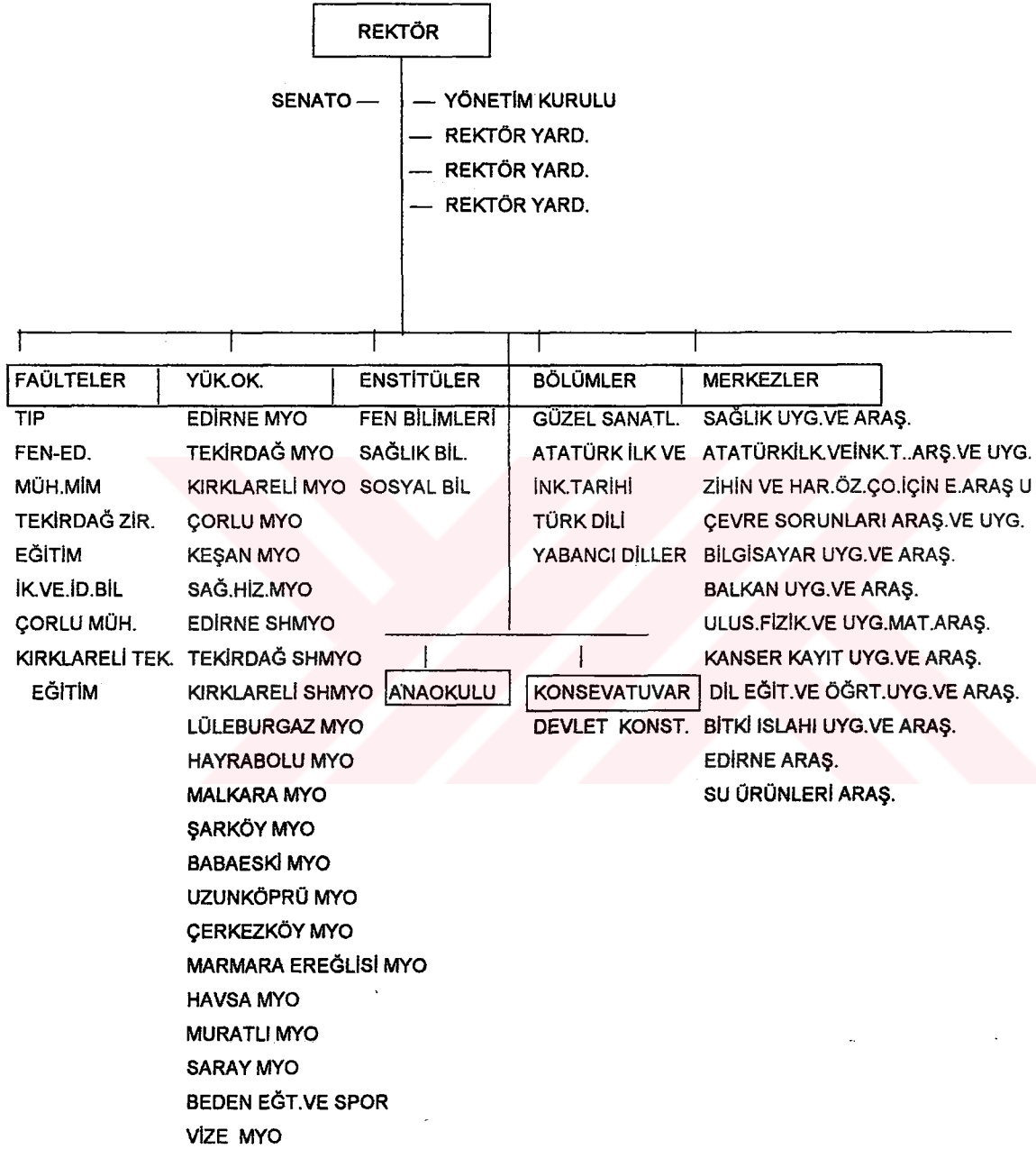
Trakya Üniversitesi 1983 yılında; dört fakülte, altı yüksekokul, üç enstitüden ibaret olmak üzere kurulmuştur. Trakya Üniversitesi'nde 1999 yılı itibariyle ise: Sekiz fakülte, 22 yüksekokul, üç enstitü, bir konservatuar, bir anaokulu, dört Bölüm, 12 araştırma merkezi bulunmaktadır.

(1)Ceyhan, A.g.e. s.391.

(2)2809 Sayılı Kanun, Madde 19.

Rektör Üniversitenin İta Amiridir. Bu yetkiyi M.U.K.'nun 117.maddesinden almaktadır. Rektör bu yetkiyi Fakülte Dekanlarına, Yüksekokul Müdürlerine, Enstitü müdürlerine devretmiştir.

Trakya Üniversitesi 1999 Yılı Akademik Organizasyon Şeması

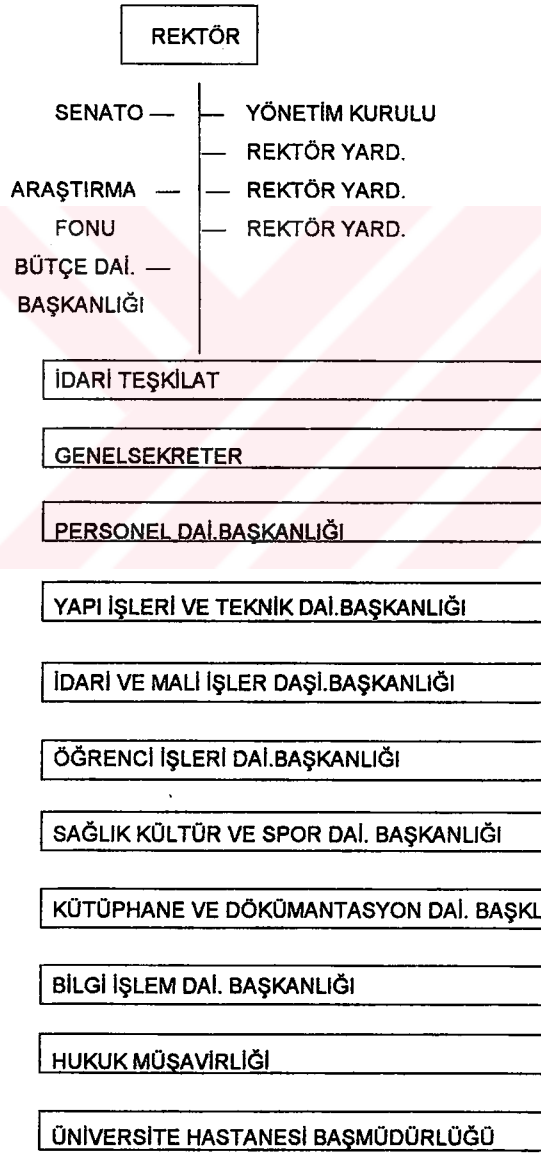

Şekil 1: Trakya Üniversitesi, İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı, Bütçe Plan.

İdari teşkilatında ise: Genel sekreter ve bağlı yedi daire başkanlığı, üniversite hastanesi başmüdürlüğü, araştırma fonu ile hukuk müşavirliği bulunmaktadır.

Bütçe dairesi başkanlığı, Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü'ne bağlı bulunmaktadır. İdari bakımdan üniversiteyle bir bağlantısı bulunmamaktadır. Buda bütçe dairesi başkanlığına özerkliğe benzer bir hak sağlamak ve harcamalarda idarenin baskısından kurtulma imkanı sağlamaktadır. İdari baskıdan uzak olan bütçe dairesi başkanı böylelikle daha rahat kanunları ve yönetmelikleri uygulayabilmektedir.

Trakya Üniversitesi 1999 Yılı İdari Organizasyon Şeması

Şekil 2: Trakya Üniversitesi, İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı, Bütçe Plan.

4.3. TRAKYA ÜNİVERSİTESİ BÜTÇESİ'NİN YILLAR İTİBARIYLA ÖDENEK VE HARCAMALARININ MİKTARI VE EKONOMİK DAĞILIMLARI

Trakya Üniversitesinin 1983 yılı harcamaları toplamı 1.549.912.426-TL'dir. Bu harcamaların %23,90'nı cari harcamalardır. %70,84'ü yatırım harcamaları olarak gerçekleşmiştir. %5,26'i ise transfer harcamaları olarak gerçekleşmiştir. Buna göre en yüksek harcama yatırım harcamaları olarak gerçekleşmiştir. 1983 yılının yıl sonu ödeneği 1.693.069.726-TL'dir. Buna göre yıl sonu ödenekleri itibariyle, ödeneklerin %91,54'ü kullanılmıştır. Ödenekleri %8,46'sı kullanılmamıştır.

Tablo 5:1983 Yılı K.H. Kanunu Ödenek ve Harcamanın Ekonomik Ayrımı

ÖDENEK TÜRÜ	AÇIKLAMA	BAŞLANGIÇ ÖD.	YIL SONU ÖD.	TOPLAM HARC.
1	CARİ HARC.	460.565.000	476.310.000	370.433.922
2	YATIRIM HARC.	1.138.500.000	1.138.500.000	1.098.027.143
3	TRANSFER HARC.	26.326.000	83.259.726	81.451.361
	TOPLAM	1.625.391.000	1.693.069.726	1.549.912.426

Kaynak: 1983 Yılı Trakya Üniversitesi Kesin Hesap kanunu

Trakya Üniversitesinin 1984 yılı, yıl sonu ödenekleri 2.015.095.404-TL'dir. Toplam harcamalar ise 1.713.620.284-TL olarak gerçekleşmiştir. Bu harcamaların %38,92'si cari harcama olarak gerçekleşmiştir. 1983 yılına göre cari harcamaların, toplam harcamalar içindeki payı artmıştır. %58,55 olarak gerçekleşen yatırım harcamaları ise 1983 yılına göre oransal olarak gerilemiştir. Transfer harcamaları %2,53 olarak gerçekleşerek oransal olarak gerilemiştir. Yıl sonu ödenekleri itibariyle toplam ödeneklerin %85,03'ü kullanılmıştır. %14,97 oranında ödenek ise kullanılmamıştır.

Tablo 6:1984 Yılı K.H. Kanunu Ödenek ve Harcamanın Ekonomik Ayrımı

ÖDENEK TÜRÜ	AÇIKLAMA	BAŞLANGIÇ ÖD.	YIL SONU ÖD.	TOPLAM HARC.
1	CARİ HARC.	913.116.000	901.018.329	667.001.132
2	YATIRIM HARC.	1.025.000.000	1.050.405.000	1.003.372.551
3	TRANSFER H.	57.785.000	63.672.075	43.246.601
	TOPLAM	1.995.902.000	2.015.095.404	1.713.620.284

Kaynak: 1984 Yılı Trakya Üniversitesi Kesin Hesap Kanunu

Trakya Üniversitesi'nin 1985 yılı, yıl sonu ödenekleri 2.668.479.720-TL'dir. Toplam harcamalar ise 2.283.574.292-TL olarak gerçekleşmiştir. Bu harcamaların %53,65'i cari harcamalardır. Cari harcamaların payı artmaya devam etmiş ve 1985 yılında %50'nin üzerine çıkmıştır. Yatırım harcamalarındaki azalma devam etmiş ve toplam harcamalar içindeki payı %43,42 olarak gerçekleşmiştir. Yatırım harcamaları da ilk defa 1985 yılında %50'nin altına düşmüştür. Transfer harcamaları ise toplam harcamaların %2,93 olarak gerçekleşmiş ve 1984 yılına göre artış göstermiştir. 1985 yılında yıl sonu ödenekleri itibariyle toplam ödeneklerin %85,57'si kullanılmıştır. Kullanılmayan ödenekler ise %14,43 olarak gerçekleşmiştir. 1984 yılına göre kullanılan ödenek miktarında az da olsa bir artış sağlanmıştır.

Tablo 7:1985 Yılı K.H. Kanunu Ödenek ve Harcamanın Ekonomik Ayrımı

ÖDENEK TÜRÜ	AÇIKLAMA	BAŞLANGIÇ ÖD.	YIL SONU ÖD.	TOPLAM HARC.
1	CARİ HARC.	1.258.067.000	1.300.675.000	1.225.185.000
2	YATIRIM HARC.	1.125.000.000	1.143.054.576	991.587.354
3	TRANSFER HARC.	213.489.000	224.750.144	66.801.278
	TOPLAM	2.596.556.000	2.668.479.720	2.283.574.292

Kaynak:1985 Yılı Trakya Üniversitesi Kesin Hesap Kanunu

Trakya Üniversitesi'nin 1986 yılı sonu toplam harcamaları 3.777.776.296-TL olarak gerçekleşmiştir. Bu miktar yıl sonu ödeneklerinin %89,94'üne karşılık gelmektedir. 1985 yılına göre kullanılan ödeneklerde oransal olarak artış meydana gelmiştir. Cari harcamalar toplam harcamaların %52,40'ı olarak gerçekleşmiştir. Yatırım harcamalarının, toplam harcamalar içindeki payı azalmaya devam etmiş ve %39,19 olarak gerçekleşmiştir. Transfer harcamalarının payında da 1985 yılına göre %5.48'lik bir artış meydana gelmiş ve %8,41 olarak gerçekleşmiştir. Yıl sonu ödenekleri ve harcamaları itibarıyla %10,06 oranında ödenek kullanılmamıştır.

Tablo 8:1986 Yılı K.H. Kanunu Ödenek ve Harcamanın Ekonomik Ayrımı

ÖDENEK TÜRÜ	AÇIKLAMA	BAŞLANGIÇ ÖD.	YIL SONU ÖD.	TOPLAM HARC.
1	CARİ HARC.	1.698.067.000	2.053.301.000	1.979.902.753
2	YATIRIM HARC.	1.703.000.000	1.666.760.000	1.480.867.306
3	TRANSFER HARC.	618.000.000	479.980.000	317.006.237
	TOPLAM	4.019.067.000	4.200.041.000	3.777.776.296

Kaynak:1986 Yılı Trakya Üniversitesi Kesin hesap kanunu

1987 yılında Trakya Üniversitesi'nin toplam harcamaları 6.133.920.061-TL olarak gerçekleşmiştir. Bu miktar yıl sonu ödeneklerinin %92,24'üne karşılık gelmektedir. Buna göre yıl sonu ödeneklerinin %7,76'sı kullanılmamıştır. Cari harcamaların payı artmaya devam etmiş ve %53,05 olarak gerçekleşmiştir. Yatırım harcamalarının payı 1986 yılına göre artış göstermiş ve %41,72 olarak gerçekleşmiştir. Transfer harcamalarında gerileme meydana gelmiş ve %5,21 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 9:1987 Yılı K.H. Kanunu Ödenek ve Harcamanın Ekonomik Ayrımı

ÖDENEK TÜRÜ	AÇIKLAMA	BAŞLANGIÇ ÖD.	YIL SONU ÖD.	TOPLAM HARC.
1	CARİ HARC.	2.240.000.000	3.327.800.000	3.254.375.780
2	YATIRIM HARC.	2.960.000.000	2.871.100.000	2.559.516.204
3	TRANSFER HARC.	468.000.000	450.620.000	320.028.077
	TOPLAM	5.668.000.000	6.649.520.000	6.133.920.061

Kaynak: 1987 Yılı Trakya Üniversitesi Kesin Hesap Kanunu

1988 yılında cari harcamaların payı %60,39 olarak gerçekleşmiş ve büyük bir orana ulaşmıştır. Yatırım harcamaları, toplam harcamaların %36,24'ü olarak gerçekleşmiş, transfer harcamaları ise %3,37 olarak gerçekleşmiştir. Yatırım harcamalarının payı 1987 yılına göre gerilemiştir. 1988 yılındaki ödeneklerin yıl sonu ödenekleri itibariyle %84,88'i kullanılmıştır. Yıl sonu ödeneklerinin %15,12'si kullanılmamıştır. Buna göre ödeneklerin önemli bir bölümü kullanılmamış ve sağlanan bu kaynaklar boşa gitmiştir.

Tablo 10:1988 Yılı K.H. Kanunu Ödenek ve Harcamanın Ekonomik Ayrımı

ÖDENEK TÜRÜ	AÇIKLAMA	BAŞLANGIÇ ÖD.	YIL SONU ÖD.	TOPLAM HARC.
1	CARİ HARC.	4.897.000.000	5.555.140.000	5.217.055.157
2	YATIRIM HARC.	4.525.000.000	4.276.486.648	3.130.818.951
335	TRANSFER HARC.	250.000.000	344.000.000	289.862.201
	TOPLAM	9.672.000.000	10.175.626.648	8.637.736.309

Kaynak:1988 Yılı Trakya Üniversitesi Kesin Hesap kanunu

Trakya Üniversitesi'nin 1989 yılı gerçekleşen harcamaları 19.565.211.280-TL'dir. Yıl sonu ödeneklerinin %79,42'si kullanılmıştır. Cari harcamaların oranı 1988 yılına göre artarak %69,62 olarak gerçekleşmiştir.

göstererek %27,98 olarak gerçekleşmiştir. Transfer harcamaları %2,40 olarak gerçekleşmiştir. Yıl sonu ödeneklerinin %20,58'i kullanılmamıştır. Bu bakımdan Trakya Üniversitesi'nin 1989 yılı ödeneklerinin yeterli olarak kullanılmadığı ortaya çıkmaktadır.

Tablo 11:1989 Yılı K.H. Kanunu Ödenek ve Harcamanın Ekonomik Ayrımı

ÖDENEK TÜRÜ	AÇIKLAMA	BAŞLANGIÇ ÖD.	YIL SONU ÖD.	TOPLAM HARC.
1	CARİ HARC.	8.165.000.000	13.886.330.000	13.622.942.308
2	YATIRIM HARC.	10.950.000.000	10.230.883.946	5.474.831.728
3	TRANSFER H.	448.000.000	516.557.000	467.437.244
	TOPLAM	19.563.000.000	24.633.770.946	19.565.211.280

Kaynak:1989 Yılı Trakya Üniversitesi Kesin Hesap kanunu

Trakya Üniversitesi'nin 1990 yılı gerçekleşen harcamaları 49.264.069.325-TL'dir. Yıl sonu itibariyle ödeneklerinin toplamı ise 60.128.985.544-TL'dir. Buna göre yıl sonu ödeneklerinin %81,93'ü kullanılmıştır. Kullanılmayan ödenek miktarı ise, yıl sonu ödeneklerinin %18,07'si olarak gerçekleşmiştir. Toplam harcamaların %60,88'i cari harcamalar için kullanılmıştır. Yatırımlara ise %35,36'sı harcanmıştır. Transfer harcamalarına kullanılan ise %3,76 olarak gerçekleşmiştir. 1989 yılına göre kullanılan ödenek miktarı artmıştır. Cari harcamaların payı 1989 yılına göre azalmış; yatırım ve transfer harcamalarının payı ise artmıştır.

Tablo 12:1990 Yılı K.H. Kanunu Ödenek ve Harcamanın Ekonomik Ayrımı

ÖDENEK TÜRÜ	AÇIKLAMA	BAŞLANGIÇ ÖD.	YIL SONU ÖD.	TOPLAM HARC.
1	CARİ HARC.	22.175.000.000	33.729.800.000	29.992.383.306
2	YATIRIM HARC.	25.330.000.000	24.454.053.429	17.423.558.300

Tablo 12 devam:

3	TRANSFER HARC.	860.000.000	1.945.132.115	1.848.127.719
	TOPLAM	48.365.000.000	60.128.985.544	49.264.069.325

Kaynak:1990 Yılı Trakya Üniversitesi Kesin Hesap kanunu

Trakya Üniversitesi'nin 1991 yılı toplam harcamaları 78.195.405.200-TL olarak gerçekleşmiştir. Buna göre 95.251.130.200-TL olan yıl sonu ödeneklerinin %82,09'u kullanılmıştır. Kullanılmayan ödenek miktarı %17,91'dir. Toplam harcamaların %64,84'ü cari harcamalara ayrılmıştır. Yatırım harcamalarına ayrılan pay %29,06 olarak gerçekleşmiştir. Transfer harcamalarına ayrılan pay %6,10 olarak gerçekleşmiştir. 1990 yılına göre cari harcamaların ve transfer harcamalarının payı artmış, yatırım harcamalarının payı azalmıştır.

Tablo 13:1991 Yılı K.H. Kanunu Ödenek ve Harcamanın Ekonomik Ayrımı

ÖDENEK TÜRÜ	AÇIKLAMA	BAŞLANGIÇ ÖD.	YIL SONU ÖD.	TOPLAM HARC.
1	CARİ HARC.	44.696.000.000	55.201.960.000	50.702.957.300
2	YATIRIM HARC.	33.500.000.000	35.196.165.000	22.723.734.700
3	TRANSFER HARC.	4.425.000.000	4.853.005.000	4.768.713.200
	TOPLAM	82.621.000.000	95.251.130.200	78.195.405.200

Kaynak:1991 Yılı Trakya Üniversitesi Kesin Hesap kanunu

Trakya Üniversitesi'nin 1992 yılı toplam harcamaları 163.592.520.000-TL olarak gerçekleşmiştir. 1992 yılı sonu ödenekleri toplamı ise 189.620.657.000-TL'dir. 1992 yılında, yıl sonu ödeneklerinin %86,27'si kullanılmıştır. Verilen ödeneklerin yıl sonu itibarıyla %13,73'ü kullanılmamıştır. Toplam harcamaların %58,83'ü cari harcamalara, %36,91'i yatırım

harcamalarına, %4,26'i transfer harcamalarına kullanılmıştır. 1991 yılına göre cari harcamaların ve transfer harcamalarının toplam harcamalar içindeki payı azalmış, yatırım harcamalarının payı artmıştır:

Tablo 14:1992 Yılı K.H. Kanunu Ödenek ve Harcamanın Ekonomik Ayrımı

ÖDENEK TÜRÜ	AÇIKLAMA	BAŞLANGIÇ ÖD.	YIL SONU ÖD.	TOPLAM HARC.
1	CARİ HARC.	85.720.000.000	100.624.850.000	96.247.162.000
2	YATIRIM HARC.	67.600.000.000	80.069.412.000	60.390.396.000
3	TRANSFER H.	8.661.000.000	8.926.395.000	6.954.962.000
	TOPLAM	161.981.000.000	189.620.657.000	163.592.520.000

Kaynak:1992 Yılı Trakya Üniversitesi Kesin Hesap kanunu

Trakya Üniversitesi'nin 1993 yılı, yıl sonu ödenekleri 335.137.741.000-TL'dir. Bu yıl gerçekleşen toplam harcamalar 312.357.485.000-TL'dir. 1993 yılında yıl sonu ödeneklerinin %93,20'si kullanılmıştır. Yıl sonu ödeneklerinin %6,80'i kullanılmamıştır. Toplam harcamaların %52,57'si cari harcamalara, %41,23'ü yatırım harcamalarına, %6,20'u transfer harcamalarına kullanılmıştır. 1992 yılına göre cari harcamaların toplam harcamalar içindeki payında gerileme meydana gelmesine rağmen, yatırım ve transfer harcamaların payında artış meydana gelmiştir.

Tablo 15:1993 Yılı K.H. Kanunu Ödenek ve Harcamanın Ekonomik Ayrımı

ÖDENEK TÜRÜ	AÇIKLAMA	BAŞLANGIÇ ÖD.	YIL SONU ÖD.	TOPLAM HARC.
1	CARİ HARC.	152.500.000.000	170.363.290.000	164.226.870.000
2	YATIRIM HARC.	120.215.000.000	144.989.862.000	128.788.730.000
3	TRANSFER H.	14.000.000.000	19.784.589.000	19.341.885.000
	TOPLAM	286.715.000.000	335.137.741.000	312.357.485.000

Kaynak:1993 Yılı Trakya Üniversitesi Kesin Hesap kanunu

Trakya Üniversitesi'nin 1994 yılı toplam harcamaları 465.691.043.000-TL olarak gerçekleşmiştir. 1994 yılı, yıl sonu ödenekleri 517.589.013.000-TL'dir. Toplam harcamaların %63,57'si cari harcamalar için, %27,96'sı yatırım harcamalarına, %8,47'si transfer harcamalarına kullanılmıştır. Yıl sonu ödeneklerinin %89,97'si kullanılmıştır. Yıl sonu ödeneklerinin %10,03'ü kullanılmamıştır. Cari harcamalar ve transfer harcamalarının payı bir önceki yıla göre artış göstermiş, yatırımların payı ise azalmıştır.

Tablo-16:1994 Yılı K.H. Kanunu Ödenek ve Harcamanın Ekonomik Ayrımı

ÖDENEK TÜRÜ	AÇIKLAMA	BAŞLANGIÇ ÖD.	YIL SONU ÖD.	TOPLAM HARC.
1	CARİ HARC.	270.000.000.000	306.576.328.000	296.055.573.000
2	YATIRIM HARC.	173.000.000.000	171.036.039.000	130.244.456.000
3	TRANSFER HARC.	7.470.000.000	39.976.646.000	39.391.014.000
	TOPLAM	450.470.000.000	517.589.013.000	465.691.043.000

Kaynak:1994 Yılı Trakya Üniversitesi Kesin Hesap kanunu

1995 yılında Trakya Üniversitesi'nin toplam harcamaları 867.119.152.000-TL olarak gerçekleşmiştir. Üniversiteye verilen ödeneklerin yıl sonu tutarı 949.628.514.000-TL'dir. 1995 yılında kullanılan ödenek, toplam yıl sonu ödeneklerinin %91,31'i olarak gerçekleşmiştir. %8,69 oranında ödenek kullanılmamıştır. Toplam harcamaların; %68,13'ü cari harcamalar için, %19,89'u yatırım harcamalarına, %11,98'si transfer harcamalarına kullanılmıştır. 1994 yılına göre cari ve transfer harcamalarının payında artış meydana gelmiştir. Yatırım harcamalarının payında ise gerileme meydana gelmiştir.

Tablo 17:1995 Yılı K.H. Kanunu Ödenek ve Harcamanın Ekonomik Ayrımı

ÖDENEK TÜRÜ	AÇIKLAMA	BAŞLANGIÇ ÖD.	YIL SONU ÖD.	TOPLAM HARC.
1	CARİ HARC.	461.000.000.000	622.547.137.000	590.842.103.000
2	YATIRIM HARC.	220.650.000.000	221.225.750.000	172.555.532.000
3	TRANSFER HARC.	18.195.000.000	105.855.627.000	103.721.517.000
	TOPLAM	699.845.000.000	949.628.514.000	867.119.152.000

Kaynak:1995 Yılı Trakya Üniversitesi Kesin Hesap kanunu

Aşağıda ki tablo ilgili yıl Trakya Üniversitesi Kesin Hesap Kanunları incelenerek hazırlanmıştır. Tabloda gerçekleşen harcamaların, toplam harcamalar içinde ki payları hesaplanmıştır. Cari harcamaların toplam harcamalar içinde ki en yüksek payı %69,62 ile 1989 yılı olmuştur. En düşük oranda gerçekleştiği yıl ise %23,90 ile 1983 yılı olmuştur. Yatırım harcamalarının en yüksek olduğu yıl Trakya Üniversitesi'nin kurulduğu yıl olan 1983 yılıdır. Bu yıl toplam harcamaların %70,84'ü yatırım harcaması olarak gerçekleşmiştir. 1995 yılında ise toplam harcamaların sadece %19,89'u yatırım harcamalarına gitmiştir. Transfer harcamalarının toplam harcamalar içinde en yüksek paya sahip olduğu yıl %11,98 ile 1995 yılıdır. En düşük olduğu yıl ise %2,40 ile 1989 yılıdır.

Tablo 18:Trakya Üniversitesi'nin 1983-1995 Yılları Arası Toplam Harcamaları İçinde; Cari, Yatırım, Transfer Harcamalarının Payları

YILLAR	CARİ HARC.(%) (1)	YATIRIM HARC.(%) (2)	TRANSFER HARC.(%) (3)	TOPLAM HARCAMALAR (1+2+3)
1983	23,90	70,84	5,26	100
1984	38,92	58,55	2,53	100
1985	53,65	43,42	2,93	100
1986	52,40	39,19	8,41	100

Tablo 18 devam :

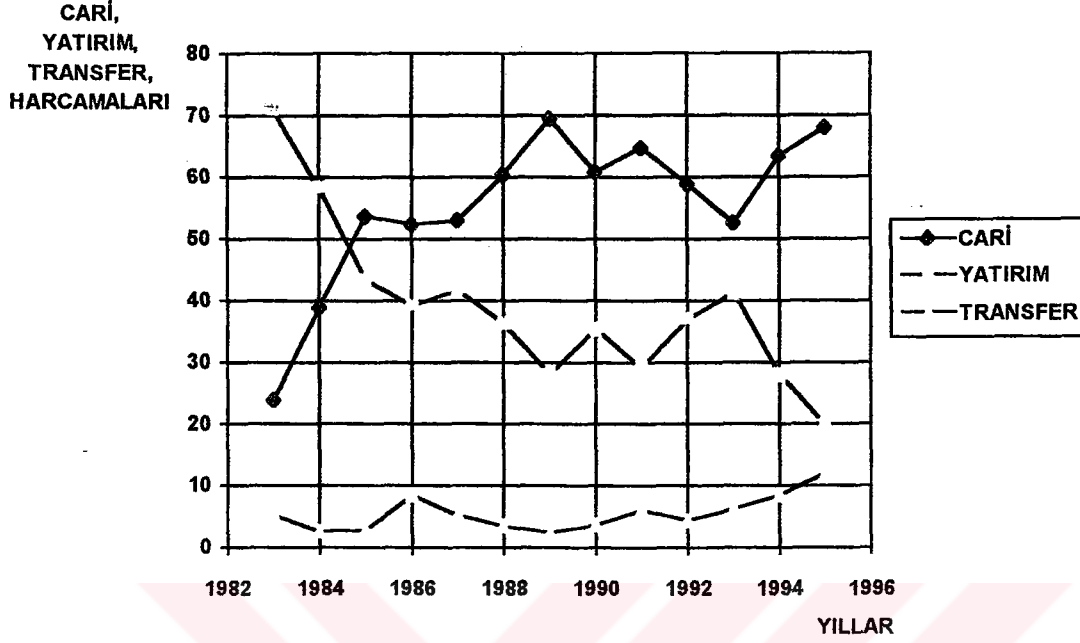
1987	53,05	41,72	5,23	100
1988	60,39	36,24	3,37	100
1989	69,62	27,98	2,40	100
1990	60,88	35,36	3,76	100
1991	64,84	29,06	6,10	100
1992	58,83	36,91	4,26	100
1993	52,57	41,23	6,20	100
1994	63,57	27,96	8,47	100
1995	68,13	19,89	11,98	100

Kaynak:T.Ü. K.H.K.'dan yararlanılarak hazırlanmıştır.

Aşağıda grafikte görüldüğü gibi Trakya Üniversitesi'nin harcamalarının ekonomik ayrımı yapılmıştır. Cari harcamaların toplam harcamalar içinde ki payı 1983 ve 1985 yılları arasında artış göstermiştir. 1986 ve 1987 yıllarında önemli bir değişiklik olmamıştır. 1988 ve 1989 yıllarında cari harcamaların toplam harcamalar içinde ki payı tekrar artmıştır. 1989 yılına göre 1993 yılına kadar azalma devam etmiş fakat 1994 ve 1995 yıllarında tekrar artmıştır. 1983 ile 1995 yılları arasında cari harcamaların payı %23,90'dan %68,13'e ilerlemiştir. Bu süre içinde cari harcamaların toplam harcamalar içinde ki payı %44,23 oranında artmıştır.

Yatırım harcamalarının toplam harcamalar içinde ki payı genel olarak düşme eğilimi göstermiştir. 1983 ile 1986 yılları arasında yatırım harcamalarının toplam harcamalar içinde ki payı gerilemiştir. 1987 yılında artıştan sonra 1988 ve 1989 yıllarında tekrar azalmıştır. 1990 yılında artmış, 1991 yılında azalmıştır. 1992 ve 1993 yıllarında tekrar artış göstermiş, 1994 ve 1995 yıllarında tekrar azalmıştır. Yatırım harcamalarının toplam harcamalar içinde ki payı yıllar itibariyle azalmıştır. 1983 yılında %70,84 olan yatırım harcamalarının toplam harcamalar içinde ki payı, 1995 yılında %19,89'a gerilemiştir. 1983 ile 1995 yılları arasında yatırım harcamalarının toplam harcamalar içinde ki payı %50,95'e gerilemiştir.

Grafik 3:Trakya Üniversitesi'nin 1983-1995 Yılları Arası Toplam Harcamaları İçinde Cari, Yatırım, Transfer Harcamalarının Payları

Kaynak: Tablo 18'den yararlanılarak hazırlanmıştır.

Transfer harcamaları toplam harcamalar içinde en düşük orana sahip olan harcama çeşididir. Transfer harcamaları yıllar itibariyle 1995 yılı hariç %10'nun altında kalmıştır. 1995 yılında toplam harcamaların %11,98'i transfer harcaması olarak gerçekleşmiştir.

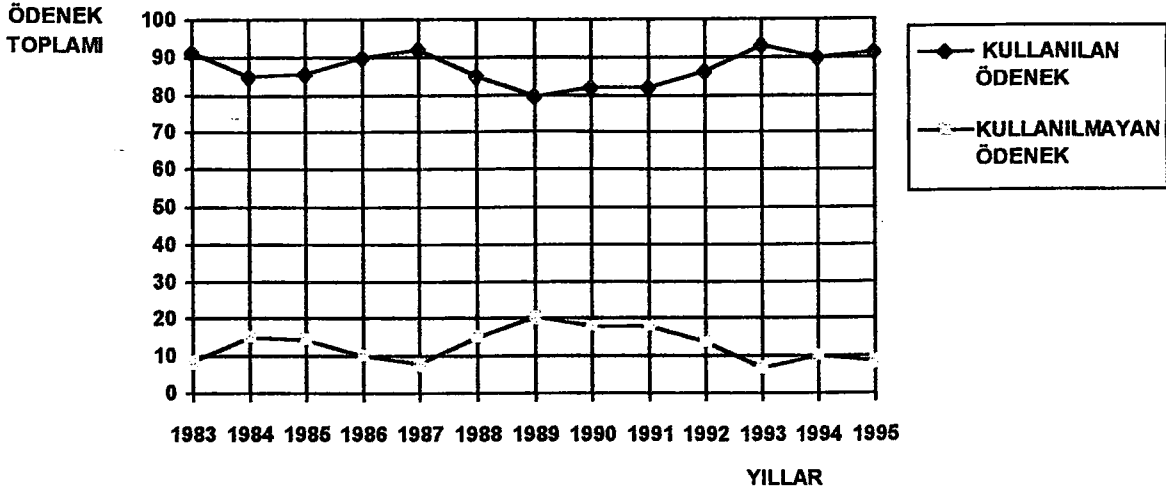
Aşağıda ki tabloda Trakya Üniversitesi'nin yıllar itibariyle ödeneklerinin ne kadarını kullandığı ne kadarını kullanmadığı yer almaktadır. Ödeneklerin en yüksek oranda kullanıldığı yıl 1993 yılıdır. Bu yıl ödeneklerin %93,20'si kullanılmış, %6,80'i kullanılmamıştır. Ödeneklerin en az kullanıldığı yıl ise 1989 yılı olmuştur. 1989 yılında toplam ödeneklerin %79,42'si kullanılmıştır. Aynı yıl ödeneklerin %20,58'i kullanılmamıştır.

Tablo 19: Trakya Üniversitesi'nin 1983-1995 Yılları Arası Kullanılan ve Kullanılmayan Ödeneklerinin Toplam Ödeneklere Oranı

YILLAR	KULLANILAN ÖDENEK(%) (1)	KULLANILMAYAN ÖDENEK(%) (2)	TOPLAM ÖDENEK(%) (1+2)
1983	91,54	8,46	100
1984	85,03	14,97	100
1985	85,57	14,43	100
1986	89,94	10,06	100
1987	92,24	7,76	100
1988	84,88	15,12	100
1989	79,42	20,58	100
1990	81,93	18,07	100
1991	82,09	17,91	100
1992	86,27	13,73	100
1993	93,20	6,80	100
1994	89,97	10,03	100
1995	91,31	8,69	100

Aşağıda grafikte görüldüğü gibi toplam ödeneklerin kullanılma oranları 1983, 1987, 1993 ve 1995 yıllarında %90'nın üzerine çıkmıştır. Trakya Üniversitesi kurulduğu yıldan itibaren hiçbir yıl ödeneklerinin tümünü kullanamamıştır.

Grafik 4: Trakya Üniversitesi'nin 1983-1995 Yılları Arası Kullanılan ve Kullanılmayan Ödeneklerin Toplam Ödeneklere Oranı

Kaynak: Tablo 19'dan yararlanılarak hazırlanmıştır.

4.4. TRAKYA ÜNİVERSİTESİ'NİN GELİR KALEMLERİ VE YILLAR İTİBARIYLA GELİRLERİ

Trakya Üniversitesi'nin çeşitli gelir kalemleri bulunmaktadır. Bu gelir kalemleri çeşitleri 1995 Mali Yılı Kesin Hesap Kanunu incelenerek bulunmuştur. Ayrıca Trakya Üniversitesi'nin kuruluş yılı olan 1983 yılından itibaren 1995 yılı da dahil olmak üzere kesin hesap kanunları incelenerek yıllar itibariyle gelirleri incelenmiştir.

4.4.1. Trakya Üniversitesi'nin (1995 Yılı) Gelir Kalemleri

Yükseköğretim kurumları ve bunlara bağlı birimlerin belirli gelir kaynakları vardır. Bunlar 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 55.maddesinde belirtilmiştir:

- a) Her yıl bütçeye konulacak ödenekler,
- b) Kurumlarca yapılacak yardımlar,
- c) Alınacak harç ve ücretler,
- d) Yayın ve satış gelirleri,
- e) Taşınır ve taşınmaz malların gelirleri,
- f) Döner sermaye işletmelerinden elde edilecek karlar,
- g) Bağışlar, vasiyetler ve diğer gelirlerdir.

Trakya Üniversitesi'nin gelir kalemlerini gösteren B cetveli yukarıdaki gelir türlerinden oluşmaktadır. 1995 yılı Gelir Kesin Hesap (B) Cetveli aşağıda ki kalemlerden oluşmaktadır:

1-VERGİ GELİRLERİ

1.1-HARÇLAR VE RESİMLER

1.1.1-Harçlar

1.1.2-Yükseköğretim Kurumlarının Cari Hizmet Maliyetlerine Öğrenci Katkısı

2-VERGİ DIŞI NORMAL GELİRLER

2.1-KURUMLAR HASILATI VE HİZMET GELİRLERİ

2.1.1-Öğrenci Sosyal Tesis ve Faaliyetlerinden Elde Edilen Gelirler

2.1.2-Kitap Teksir ve Satış Gelirleri

2.1.3-Muayene, Tahlil, Tecrübe ve Ekspertiz Ücretleri

2.2-PATRİMUVANIN GELİRLERİ

2.2.1-Taşınmaz Mallar Gelirleri

2.2.1.1-Satış Gelirleri

2.2.1.2-İdare Gelirleri(Kira Dahil)

2.2.1.3-Lojman gelirleri

2.2.2-Taşınır Mallar Gelirleri

2.2.2.1-Satış Gelirleri

2.2.2.2-Kira Gelirleri

2.2.3-İştirak Gelirleri

2.2.3.1-Döner Sermaye gelirleri

2.3-FAİZLER VE TAVİZLER

2.3.1-Faizler

2.3.2-Teminat Akçeleri

2.4-CEZALAR

2.4.1-Para Cezaları

2.4.2-Müteahhitlerden Alınacak Gecikme Cezaları

2.5-ÇEŞİTLİ GELİRLER

2.5.1-Çeşitli Gelirler

2.5.2-Bağışlar

3-ÖZEL GELİRLER VE HAZİNE YARDIMI

3.1-ÖZEL GELİRLER

3.1.1-Devreden Tahakkuk Bakiyesi

3.1.2-Devreden Nakit

3.2-HAZİNE YARDIMI

3.2.1-Hazine Yardımı

3.2.2-Yükseköğretim Kurumlarının Cari Hizmet Maliyetlerine Devlet Katkısı

4-Yükseköğretim Kurumlarının Cari Hizmet Maliyetlerine Öğrenci Katkısı.

Harçlardan 1.000.000-TL tahsil edileceği tahmin edilmiş herhangi bir tahsilat yapılamamıştır. Yükseköğretim kurumlarının cari hizmet maliyetlerine öğrenci katkısı olarak 1.000.000-TL tahsil edileceği tahmin edilmiş tahsilat gerçekleşmemiştir.

Öğrenci sosyal tesis ve faaliyetlerinden 1.000.000-TL tahsil edileceği tahmin edilmiş herhangi bir tahsilat yapılamamıştır. Kitap ve teksir satış geliri olarak 1.000.000-TL tahsil edileceği tahmin edilmiş herhangi bir tahsilat yapılamamıştır. Muayene, tahlil, tecrübe ve ekspertiz ücretleri 5.000.000-TL tahsil edileceği tahmin edilmiş herhangi bir tahsilat yapılamamıştır.

Taşınmaz mallardan satış geliri olarak 5.000.000-TL tahsil edileceği tahmin edilmiş herhangi bir tahsilat yapılmamıştır. İdare gelirleri(kira dahil) 1.500.000.000-TL olarak tahmin edilmiş gelir elde edilememiştir.

Taşınır mallardan satış geliri olarak 5.000.000-TL gelir tahmin edilmiş 44.840.000-TL tahsilat yapılmıştır. Kira geliri olarak 5.000.000-TL tahsil edileceği tahmin edilmiş herhangi bir tahsilat yapılamamıştır. Lojman geliri elde edileceği tahmin edilmemiş fakat 1.597.981.000-TL tahsilat gerçekleşmiştir.

İştirak gelirlerinden döner sermaye geliri olarak 5.000.000-TL tahsil edileceği tahmin edilmiş, tahsilat yapılamamıştır.

Faizlerden 1.550.000.000-TL tahsil edileceği tahmin edilmiş banka faizi olarak 916.847.000-TL tahsilat yapılmıştır. Teminat akçesi olarak 5.000.000-TL

tahsil edileceği tahmin edilmiş herhangi bir tahsilat yapılamamıştır.

Cezalardan para cezası olarak 5.000.000-TL tahsil edileceği tahmin edilmiş 1.021.000-TL tahsilat gerçekleşmiştir. Müteahhitlerden alınacak gecikme cezası olarak 5.000.000-TL tahsil edileceği tahmin edilmiş herhangi bir tahsilat yapılmamıştır.

Çeşitli gelir olarak 3.000.000-TL tahsil edileceği tahmin edilmiş 3.231.058.000-TL tahsilat yapılmıştır. Bağış olarak 4.000.000-TL tahsil edileceği tahmin edilmiş herhangi bir bağış olmadığından tahsilat yapılamamıştır.

Özel gelirlerden devreden tahakkuk bakiyesi olarak 1.000.000-TL tahsil edileceği tahmin edilmiş bir tahsilat yapılmamıştır. Devreden nakit olarak 1.000.000-TL tahsil edileceği tahmin edilmiş devreden nakit olmadığından tahsilat yapılamamıştır.

Hazine yardımı olarak 1995 Mali Yılı Bütçesi ile 227.385.000.000-TL hazine yardımı tahsil edileceği tahmin edilmiş, 1995 Mali Yılında 220.000.000.000-TL verilmiş, 1994 yılından 30.858.816.000-TL devir ile birlikte toplam tahakkuk 250.858.816.000-TL'ye ulaşmıştır. Bu tahakkuktan 168.438.502.000-TL tahsilat yapılmıştır.

Yükseköğretim kurumlarının cari hizmet maliyetlerine devlet katkısı olarak 466.360.000.000-TL tahmin edilmiş 590.000.000.000-TL tahakkuk verilmiş tamamı tahsil edilmiştir.

Yükseköğretim kurumlarının Cari Hizmet Maliyetlerine ğrenci katkısı olarak 1995 Mali Yılı Bütçesi ile tahsilat tahmin edilmemiş olup, 3843 Sayılı Kanun gereğince öğrencilerin harc ve diğer sosyal tesis ve faaliyetlerden elde edilen gelirler Maliye Bakanlığınca bu gelir türüne 104.968.839.000-TL tahakkuk vermiş ve hepsi tahsil edilmiştir(1).

Yukarıda da görüldüğü gibi Trakya niversitesi'nin çeşitli gelir kalemleri bulunmaktadır. Fakat bunların hazine yardımları olmadan giderleri karşılması mümkün değildir.

(1)Trakya Üniversitesi 1995 Mali Yılı Kesin Hesap Kanunu.

4.4.2. Trakya Üniversitesi'nin Yıllar İtibariyle Gelirleri

Trakya Üniversitesi 1983 yılında 1.060.006.740-TL gelir elde etmiştir. %0,77'si vergi gelirlerinden elde edilmiştir. %1,42'si vergi dışı normal gelirlerden elde edilmiştir. %97,79'u ise hazine tarafından üniversiteye verilmiştir.

Tablo 20: 1983 Gelir Kesin Hesap (B) Cetveli

GELİR TÜRÜ	AÇIKLAMA	BÜTÇE TAHMİNİ	TAHSİLAT
1	VERGİ GELİRLERİ	8.000.000	8.226.000
2	VERGİ DIŞI NORMAL G.	27.000.000	15.128.477
3	ÖZEL G.VE HAZ. YARD.	1.590.391.000	1.036.652.263
	TOPLAM	1.625.391.000	1.060.006.740

Kaynak : 1983 yılı Trakya Üniversitesi Bütçesi Kesin Hesap Kanunu

Trakya Üniversitesi'nin 1984 yılı gelirleri 1.762.602.341-TL olarak gerçekleşmiştir. Vergi gelirleri 500-TL gibi çok önemsiz bir seviyede gerçekleşmiştir. Vergi dışı normal gelirleri ise toplam gelirlerinin %0,44 olarak gerçekleşmiştir. Gelirlerinin %99,55'i hazine yardımı olarak gerçekleşmiştir. Trakya Üniversitesi 1984 yılında tamamen devlet tarafından finanse edilmiştir.

Tablo 21: 1984 Gelir Kesin Hesap (B) Cetveli

GELİR TÜRÜ	AÇIKLAMA	BÜTÇE TAHMİNİ	TAHSİLAT
1	VERGİ GELİRLERİ	4.586.000	500
2	VERGİ DIŞI NOR. G.	50.414.000	7.857.521
3	ÖZEL G.VE HAZ. YARD.	1.940.902.000	1.754.744.320
	TOPLAM	1.995.902.000	1.762.602.341

Kaynak:1984 yılı Trakya Üniversitesi Bütçesi Kesin Hesap kanunu

1985 yılında Trakya Üniversitesi'nin geliri 2.291.038.160-TL olarak gerçekleşmiştir. Bu gelirlerin %1,61'i vergi gelirleri olarak, %0.65'i vergi dışı normal gelir olarak elde edilmiştir. %97,72'si ise devlet tarafından hazine yardımı olarak verilmiştir. 1984 yılına göre gelirlerin içinde hazine yardımının oranında düşme meydana gelmiştir. Ancak bu düşme önemli bir düşme değildir. Üniversitenin finansmanı yine devlet tarafından karşılanmıştır.

Tablo 22: 1985 Gelir Kesin Hesap (B) Cetveli

GELİR TÜRÜ	AÇIKLAMA	BÜTÇE TAHMİNİ	TAHSİLAT
1	VERGİ GELİRLERİ	117.545.000	37.000.000
2	VERGİ DIŞI NORMAL G.	60.455.000	15.055.829
3	ÖZEL G.VE HAZ.YARD.	2.418.556.000	2.238.982.331
	TOPLAM	2.596.556.000	2.291.038.160

Kaynak: 1985 yılı Trakya Üniversitesi Kesin Hesap Kanunu

1986 yılında Trakya Üniversitesi'nin toplam gelirleri 3.836.379.813-TL olarak gerçekleşmiştir. Gerçekleşen gelirlerin dağılımı: Vergi gelirleri %3.62, vergi dışı normal gelirleri %0,66, hazine yardımı ise %95,71 olarak gerçekleşmiştir. Hazine yardımının payı 1985 yılına göre düşme göstermiştir.

Tablo 23: 1986 Gelir Kesin Hesap (B) Cetveli

GELİR TÜRÜ	AÇIKLAMA	BÜTÇE TAHMİNİ	TAHSİLAT
1	VERGİ GELİRLERİ	151.069.000	138.984.000
2	VERGİ DIŞI NORMAL G.	100.375.000	25.320.475
3	ÖZEL G.VE HAZ.YARD.	3.767.623.000	3.672.075.338
	TOPLAM	4.019.067.000	3.836.379.813

Kaynak: 1986 yılı Trakya Üniversitesi Kesin Hesap Kanunu

Trakya Üniversitesi'nin 1987 yılı gelirleri 5.434.734.129-TL olarak gerçekleşmiştir. Elde edilen bu gelirlerin en büyüğü yine hazine yardımı olarak gerçekleşmiştir. Gelirlerin, %2,44'ü vergi geliri, %1,34'ü vergi dışı normal gelir, %96,2'si hazine yardımı olarak gerçekleşmiştir. Toplam gelirlerin içinde hazine yardımı 1986'daki %95,71'lik payından, 1987 yılında %96,2'lik bir paya çıkarak artış göstermiştir.

Tablo 24: 1987 Gelir Kesin Hesap (B) Cetveli

GELİR TÜRÜ	AÇIKLAMA	BÜTÇE TAHMİNİ	TAHSİLAT
1	VERGİ GELİRLERİ	190.000.000	133.000.000
2	VERGİ DIŞI NORMAL G.	125.000.000	73.120.731
3	ÖZEL G.VE HAZ.YARD.	5.353.000.000	5.228.613.398
	TOPLAM	5.668.000.000	5.434.734.129

Kaynak: 1987 yılı Trakya Üniversitesi Kesin Hesap Kanunu

1988 yılında Trakya Üniversitesi'nin gelirleri 9.781.093.671-TL olarak gerçekleşmiştir. Gelirlerin içinde vergi gelirlerinin oranı %0,77, vergi dışı normal gelirlerin oranı %0,76 ve hazine yardımının payı %98,45 olarak gerçekleşmiştir. Hazine yardımının toplam gelirler içindeki oranı 1987 yılına göre artış göstermiştir.

Tablo 25: 1988 Gelir Kesin Hesap (B) Cetveli

GELİR TÜRÜ	AÇIKLAMA	BÜTÇE TAHMİNİ	TAHSİLAT
1	VERGİ GELİRLERİ	76.000.000	76.000.000
2	VERGİ DIŞI NORMAL G.	200.000.000	74.741.749
3	ÖZEL G.VE HAZ.YARD.	9.396.000.000	9.630.351.922
	TOPLAM	9.672.000.000	9.781.093.671

Kaynak:1988 yılı Trakya Üniversitesi Kesin Hesap Kanunu

1989 yılında Trakya Üniversitesi'nde gelirler toplamı 20.934.038.105-TL olarak gerçekleşmiştir. Vergi geliri elde edilmemiştir. Vergi dışı normal gelirlerin toplam gelirler içindeki payı ise %0,33 olarak gerçekleşmiştir. Hazine yardımının payı ise %99,66'ya ulaşmıştır. 1989 yılında üniversitenin tüm giderleri hazinece karşılanmıştır diyebiliriz.

Tablo 26: 1989 Gelir Kesin Hesap (B) Cetveli

GELİR TÜRÜ	AÇIKLAMA	BÜTÇE TAHMİNİ	TAHSİLAT
1	VERGİ GELİRLERİ	5.000.000	–
2	VERGİ DIŞI NORMAL G.	315.000.000	68.800.151
3	ÖZEL G.VE HAZ.YARD.	19.243.000.000	20.325.237.954
	TOPLAM	19.563.000.000	20.394.038.105

Kaynak:1989 yılı Trakya Üniversitesi Kesin Hesap kanunu

Trakya Üniversitesinin 1990 yılı geliri 46.637.297.040-TL olarak gerçekleşmiştir. 1989 yılında olduğu gibi bu yıl da vergi geliri elde edilmemiştir. Vergi dışı normal gelirler, toplam gelirlerin %0,49'u olarak gerçekleşmiştir. Hazine yardımı toplam gelirler içinde 1989 yılına göre gerilemiş ve %99,50 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 27: 1990 Gelir Kesin Hesap (B) Cetveli

GELİR TÜRÜ	AÇIKLAMA	BÜTÇE TAHMİNİ	TAHSİLAT
1	VERGİ GELİRLERİ	5.000.000	–
2	VERGİ DIŞI NORMAL G.	395.000.000	228.758.260
3	ÖZEL G.VE HAZ.YARD.	47.965.000.000	46.408.538.780
	TOPLAM	48.365.000.000	46.637.297.040

Kaynak:1990 yılı Trakya Üniversitesi Kesin Hesap Kanunu

Trakya Üniversitesi 1991 yılı gelirleri 86.843.563.800-TL olarak gerçekleşmiştir. 1989 ve 1990 yıllarının aksine 1991 yılında gelirlerin %1,14'ü oranında vergi geliri elde edilmiştir. Vergi dışı normal gelirler ise gelirlerin %1,56'sı oranında gerçekleşmiştir. Geçmiş yıllarda olduğu gibi en büyük gelir kalemi yine hazine yardımı olmuştur. Toplam Gelirlerin % 97,28'i hazineden yardım olarak alınmıştır.

Tablo 28: 1991 Gelir Kesin Hesap (B) Cetveli

GELİR TÜRÜ	AÇIKLAMA	BÜTÇE TAHMİNİ	TAHSİLAT
1	VERGİ GELİRLERİ	1.081.000.000	996.406.400
2	VERGİ DIŞI NORMAL G.	1.423.000.000	1.360.924.000
3	ÖZEL G.VE HAZ.YARD.	80.117.000.000	84.486.233.400
	TOPLAM	82.621.000.000	86.843.563.800

Kaynak: 1991 yılı Trakya Üniversitesi Kesin Hesap Kanunu

Trakya Üniversitesi'nin 1992 yılı gelirleri 175.830.607.000-TL olarak gerçekleşmiştir. En büyük gelir kalemi hazine yardımı olarak gerçekleşmiştir. Gelirlerin %96,9'u hazine yardımı olarak elde edilmiştir. 1991 yılına göre hazine yardımlarının toplam gelirler içindeki payı gerilemiştir. 1992 yılında Kurum ve Müesseselerce Yatırılan Paralar adı altında yeni bir gelir kalemi elde edilmiştir. Bunun toplam gelirler içindeki payı ise çok düşüktür:%0,02. Vergi gelirleri toplam gelirlerin %2,15'ini, vergi dışı normal gelirler ise toplam gelirin %0,91'i olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 29: 1992 Gelir Kesin Hesap (B) Cetveli

GELİR TÜRÜ	AÇIKLAMA	BÜTÇE TAHMİNİ	TAHSİLAT
1	VERGİ GELİRLERİ	1.689.000.000	3.785.705.000

Tablo 29 devam:

2	VERGİ DIŞI NORMAL G.	3.445.000.000	1.601.549.000
3	ÖZEL G.VE HAZ.YARD.	156.847.000.000	170.392.818.000
86	KURUM VE MÜES. YATIRILAN PARALAR	--	50.535.000
	TOPLAM	161.981.000.000	175.830.607.000

Kaynak: 1992 Yılı Trakya Üniversitesi Kesin Hesap Kanunu

Trakya Üniversitesi'nin 1993 yılı toplam gelirleri 309.628.777.000-TL olarak gerçekleşmiştir. 1993 yılında vergi geliri elde edilmemiştir. Vergi dışı normal gelirler 3.068.239.000-TL olarak ve gelirlerin %0,99'u olarak gerçekleşmiştir. Trakya Üniversitesi'nin özel gelirleri ise 15.878.510.000-TL ve gelirlerin %5,12'si olarak gerçekleşmiştir. Bu gelir kalemi ilk defa bu yıl gerçekleşmiştir. Hazine yardımı 290.682.028.000-TL olarak gerçekleşmiş ve gelirlerin %93,88'i bu kalemden elde edilmiştir. Hazine yardımının gelirler içindeki payı 1992 yılına göre gerileme göstermiştir.

Tablo 30: 1993 Gelir Kesin Hesap (B) Cetveli

GELİR TÜRÜ	AÇIKLAMA	BÜTÇE TAHMİNİ	TAHSİLAT
1	VERGİ GELİRLERİ	5.661.000.000	--
2	VERGİ DIŞI NORMAL G.	4.976.000.000	3.068.239.000
3	ÖZEL G.VE HAZ.YARD.	276.078.000.000	290.682.028.000
61	ÖZEL GELİRLER	--	15.878.510.000
	TOPLAM	286.715.000.000	309.628.777.000

Kaynak: 1993 yılı Trakya Üniversitesi Kesin Hesap Kanunu

1994 yılında Trakya Üniversitesi'nde vergi geliri elde edilmemiştir. Toplam gelirler 423.339.505.000-TL olarak gerçekleşmiştir. Vergi dışı normal gelirler 3.914.182.000-TL olarak gerçekleşmiştir. Toplam gelirlerin %0,92'si vergi dışı normal gelir olarak elde edilmiştir. Özel gelirlerin miktarındaki artışla beraber gelirler içindeki payı artmış ve %8,26 olarak gerçekleşmiştir. Hazine yardımının gelirler içindeki payı gerilemeye devam etmiş ve %90,80 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 31: 1994 Gelir Kesin Hesap (B) Cetveli

GELİR TÜRÜ	AÇIKLAMA	BÜTÇE TAHMİNİ	TAHSİLAT
1	VERGİ GELİRLERİ	2.000.000	--
2	VERGİ DIŞI NORMAL G.	3.646.000.000	3.914.182.000
3	ÖZEL G.VE HAZ.YARD.	446.822.000.000	384.422.110.000
60	ÖZEL GELİRLER	--	35.003.213.000
	TOPLAM	450.470.000.000	423.339.505.000

Kaynak: 1994 yılı Trakya Üniversitesi Kesin hesap kanunu

1995 yılında Trakya Üniversitesi'nin gelirler toplamı 862.229.528.000-TL olarak gerçekleşmiştir. 1995 yılında da önceki yıllarda olduğu gibi vergi geliri elde edilmemiştir. Vergi dışı normal gelirler, gelirlerin %0,67'si olarak, özel gelirler %11,36'sı olarak ve hazine yardımı %87,96'sı olarak gerçekleşmiştir. 1995 yılında 1994 yılındaki eğilim devam etmiştir. Özel gelirlerin payı artmış, hazine yardımının payı ise azalmaya devam etmiştir.

Tablo 32: 1995 Gelir Kesin Hesap (B) Cetveli

GELİR TÜRÜ	AÇIKLAMA	BÜTÇE TAHMİNİ	TAHSİLAT
1	VERGİ GELİRLERİ	2.000.000	--

Tablo 32 devam:

2	VERGİ DIŞI NORMAL G.	6.096.000.000	5.791.747.000
3	ÖZEL G.VE HAZ.YARD.	693.747.000.000	758.438.502.000
60	ÖZEL GELİRLER	--	97.999.279.000
	TOPLAM	699.845.000.000	862.229.528.000

Kaynak: 1995 Yılı Trakya Üniversitesi Kesin Hesap Kanunu

4.5. TRAKYA ÜNİVERSİTESİ'NİN ÖZGELİRLERİNİN VE HAZİNE YARDIMLARININ GİDERLERİNİ KARŞILAMA ORANLARI

Trakya Üniversitesi'nin öz gelirlerinin ve kendisine devletçe yapılan hazine yardımlarının giderlerini ne kadar karşıladığı aşağıda incelenecektir. Bu incelemeye göre Trakya Üniversitesi'nin kendi gelirleriyle ayakta kalabilme ve faaliyetlerini sürdürebilme imkanı olup olmadığı araştırılacaktır.

4.5.1. Trakya Üniversitesi'nin Tahmini Öz Gelirlerinin ve Tahmini Hazine Yardımlarının Başlangıç Ödenekleri İtibariyle Giderlerini Karşılama Oranları

Aşağıda ki tabloda Trakya Üniversitesi'nin yıllar itibariyle başlangıç ödenekleri, tahmini gelirleri ve bu tahmini gelirlerin giderleri karşılama oranları yer almaktadır. Buna göre öz gelirlerin giderleri karşılama oranının en yüksek olduğu yıl 1985 yılıdır. Bunun doğal sonucu olarak hazine yardımının en az olduğu yıl %85,4 ile yine 1985 yılı olmaktadır. Öz gelirlerinin giderleri karşılama oranının en düşük olduğu yıl ise %0,5 ile 1993 yılıdır. Aynı yıl hazine yardımının giderleri karşılama oranı en yüksek seviyeye gelmiş ve %99,5 olmuştur. Bu oranlar başlangıç ödenekleri ve tahmini gelirler itibariyle hazırlandığı için gerçekleri yansıtmaktan uzak olmakla beraber sonuç itibariyle Trakya Üniversitesi büyük oranda hazine yardımlarıyla giderlerini karşılamaktadır.

Tablo 33: Trakya Üniversitesi'nin Yıllar İtibariyle, Tahmin Edilen Öz Gelirlerinin ve Tahmin Edilen Hazine Yardımlarının, Giderlerini Karşılama Oranları

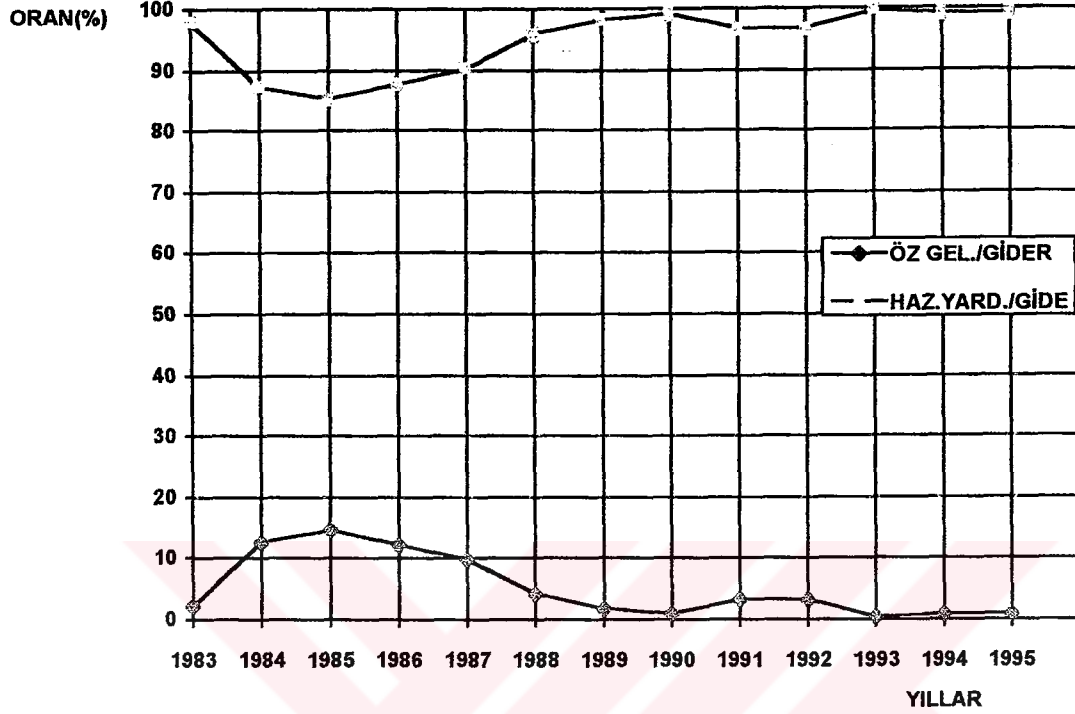
(Milyon TL)

YILLAR	BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ (1)	ÖZGELİR (2)	HAZİNE YARDIMI (3)	TOPLAM GELİR	ÖZ GELİRİN GİD. KARŞ. ORANI(%) (2/1)	HAZ. YRD. GİD.KARŞ. ORANI(%) (3/1)
1983	1.625,4	35,0	1.590,4	1.625,4	2,2	97,8
1984	1.995,9	255,0	1.740,9	1.995,9	12,8	87,2
1985	2.596,5	377,9	2.218,6	2.596,5	14,6	85,4
1986	3.697,6	451,5	3.246,1	3.697,6	12,2	87,8
1987	5.215,0	515,0	4.700,0	5.215,0	9,9	90,1
1988	9.234,0	376,0	8.858,0	9.234,0	4,1	95,9
1989	18.061,0	330,0	17.731,0	18.061,0	1,8	98,2
1990	44.773,0	410,0	44.363,0	44.773,0	0,9	99,1
1991	75.070,0	2.514,0	72.556,0	75.070,0	3,3	96,7
1992	161.123,0	5.144,0	155.979,0	161.123,0	3,2	96,8
1993	273.310,0	1.481,0	271.829,0	273.310,0	0,5	99,5
1994	442.051,0	3.650,0	438.401,0	442.051,0	0,8	99,2
1995	687.027,0	6.100,0	680.927,0	687.027,0	0,9	99,1

Kaynak:Ceyhan, A.g.e. s. 341.

Aşağıda grafikte görüldüğü gibi hazine yardımlarının giderleri karşılama oranları çok yüksek seviyelerdedir. Trakya Üniversitesi katma bütçeli bir kuruluş olmasına rağmen 1990, 1993, 1994, 1995 yıllarında tahmin edilen öz gelirler %1'in altına düşmüştür. Bunun sonucu olarak da tahmin edilen hazine yardımları %99'un üzerine çıkmıştır. Trakya Üniversitesi gelirlerinin giderlerini karşılaması bakımından genel bütçeli kuruluşlara çok yaklaşmıştır.

Grafik 5: Trakya Üniversitesi'nin Yıllar İtibariyle Tahmin Edilen Öz Gelirlerinin ve Tahmin Edilen Hazine Yardımlarının Giderleri Karşılama Oranlarının Karşılaştırılması

Kaynak: Tablo 33'ten yararlanılarak hazırlanmıştır.

4.5.2. Trakya Üniversitesi'nin Kesin Hesap Kanunları İtibariyle Öz Gelirlerinin ve Hazine Yardımlarının Gerçekleşen Giderlerini Karşılama Oranları

Aşağıdaki tablo ilgili yıl kesin hesap kanunları incelenerek hazırlanmıştır. Bulunan rakamlar kesin hesap kanunlarından alındıkları için tam anlamıyla gerçeği yansıtmaktadırlar. Birinci sütunda yıllar, ikinci sütunda yıl sonu itibariyle gerçekleşen harcamalar, üçüncü sütunda Trakya Üniversitesi'nin kendi gelirleri olan öz gelirleri ve dördüncü sütunda ise öz gelirlerinin gerçekleşen harcamalarını karşılama oranları yer almaktadır.

Tablo 34: Trakya Üniversitesi'nin Kesin Hesap Kanunları İtibariyle Öz Gelirlerinin Gerçekleşen Harcamalarını Karşılama Oranları

YILLAR	GERÇEKLEŞEN GİDERLER	ÖZGELİRLERİ	ÖZ GELİRLERİN GİDERLERİ KARŞILAMA ORANI(%)	HAZINE YARDIMLARININ GİDERLERİ KARŞILAMA ORANI(%)
1983	1.549.912.426	23.354.477	1	99
1984	1.713.620.284	7.858.021	0,4	99,6
1985	2.283.574.292	52.055.829	2,2	97,8
1986	3.777.776.296	164.304.475	4,3	95,7
1987	6.133.920.061	206.120.731	3,3	96,7
1988	8.637.736.309	150.741.749	1,7	98,3
1989	19.565.211.280	68.800.151	0,3	99,7
1990	49.264.069.325	228.758.260	0,4	99,6
1991	78.195.405.200	2.357.330.400	3	97
1992	163.592.520.000	5.387.254.000	3,2	96,8
1993	312.357.485.000	18.946.749.000	6	94
1994	517.589.013.000	38.917.395.000	7,5	92,5
1995	867.119.152.000	103.791.026.000	11	89

Kaynak:T.Ü. K.H.K.'dan yararlanılarak hazırlanmıştır.

Trakya Üniversitesi'nin giderlerini karşılama oranının en yüksek olduğu yıl 1995 yılıdır. Bu yıl giderlerinin %11'ini karşılayacak kadar öz gelir elde edilmiştir. Öz gelirlerinin giderlerini karşılama oranının en düşük olduğu yıl ise 1989 yılı olmuştur. Bu yıl giderlerinin ancak %0,3'ü kadar öz gelir elde edilmiştir. Trakya Üniversitesi'nin giderlerini karşılama oranı 1990 yılına kadar inişli çıkışlı bir grafik çizmiştir. Ancak 1991 yılından itibaren artmaya başlamıştır. Trakya üniversitesi giderleri %89 ile %99,7 arasında değişen oranlarda hazine tarafından karşılanmıştır. Trakya Üniversitesi hazine yardımıyla ayakta duran bir katma bütçeli kuruluştur.

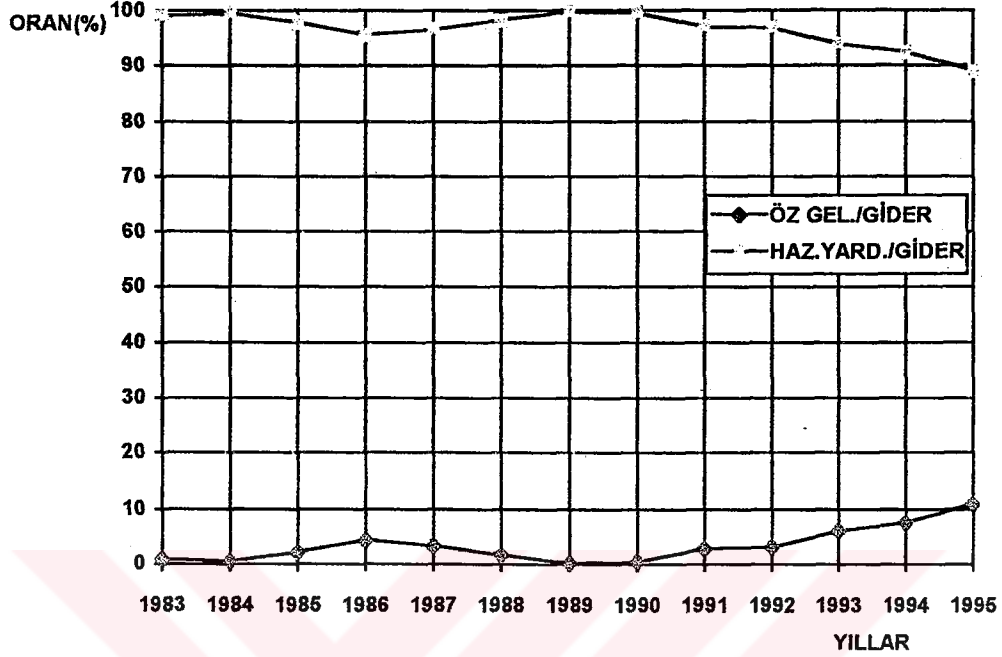
Bu durumda, katma bütçeden beklenen öz kaynak yaratma ve hizmetten yararlananın katkısını sağlama amaçlarının yeterince gerçekleşmediği görülmektedir. Katma bütçelere gelirleri itibariyle baktığımızda bunların genel bütçe ile yönetilmelerinin olanaklı olduğu görülmektedir(1).

Aşağıdaki grafik yukarıda ki tabloya göre hazırlanmıştır. Tahmini gelir ve başlangıç ödeneklerine göre hazırlanan grafikte karşılaştırıldığında farklı sonuçlar çıkmasına rağmen, Trakya Üniversitesi'nin hazine yardımlarıyla giderlerini karşıladığı gerçeğini değiştirmemektedir. 1984, 1989, 1990 yıllarında öz gelirlerin giderleri karşılama oranları %1'in altına düşmüştür. Yine aynı yıllarda hazinece yapılan yardımlar %99'un üzerine çıkmıştır. 1995 yılı ilginç bir yıl olmuş ve öz gelirler, giderlerin %11'ini karşılamıştır. Aynı yıl hazine yardımının giderleri karşılama oranı %89 olarak gerçekleşmiştir.

Bunun nedeni 1994 yılında alınan ekonomik tedbirlerden sonra 1995 yılında da çok sıkı tasarruf tedbirlerinin uygulanması ve bütçe ödeneklerinin kullandırılmamasıdır. Ödenekler %15-%50 arasında bütçe uygulama talimatıyla bloke edilmiş ve kullandırılmamıştır. Sonuç olarak öz gelirler gerçekçi olarak artmış fakat, harcama kalemleri itibariyle ödeneklerin kullandırılmaması sonucu öz gelir/gider oranı artmıştır. Bunun sonucu olarak hazine yardımı/gider oranı düşmüştür. Sonuç olarak Trakya Üniversitesi hazine yardımlarıyla faaliyetlerini sürdürmektedir.

(1) Bulutoğlu-Kurtuluş, A.g.e. s.414, 415,416 .

Grafik 6:Trakya Üniversitesi'nin Yıllar İtibariyle, Gerçekleşen Öz Gelirlerinin Gerçekleşen Harcamalarını Karşılama Oranları

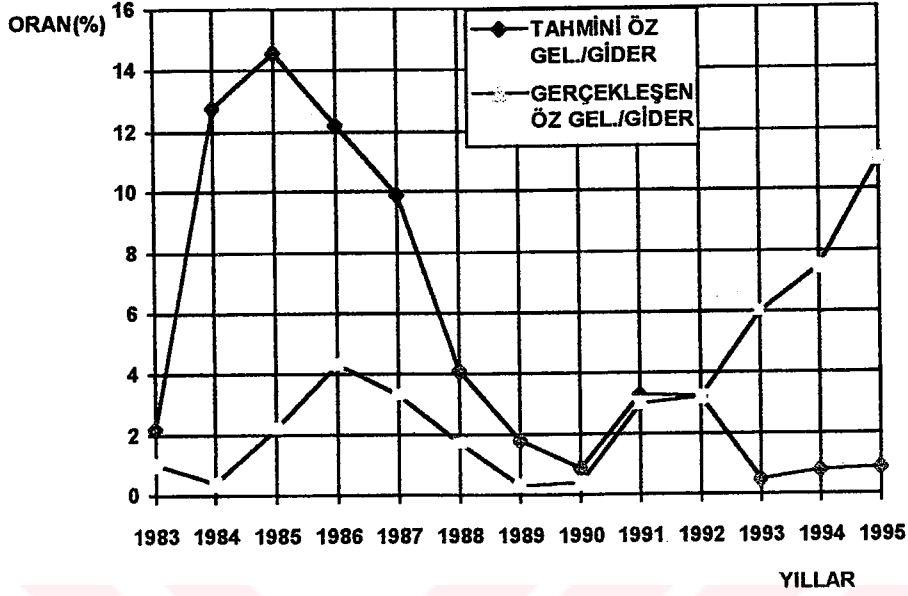

Kaynak:Tablo 34'ten yararlanılarak hazırlanmıştır.

4.5.3.Trakya Üniversitesi'nin Yıllar İtibariyle Tahmini ve Gerçekleşen Gelirlerinin Giderleri Karşılama Oranlarının Karşılaştırılması

Aşağıda ki grafikte Trakya Üniversitesi'nin tahmini öz gelir/gider oranları ile gerçekleşen öz gelir/gider oranları yıllar itibariyle farklılık göstermektedir. 1983 yılında birbirine yakın olan bu oranlar, 1984 ve 1985 yıllarında açılmış, 1986 yılından itibaren 1992 yılına kadar kapanmıştır. 1993 yılından itibaren bu oranlar arasında ki fark tekrar açılmıştır.

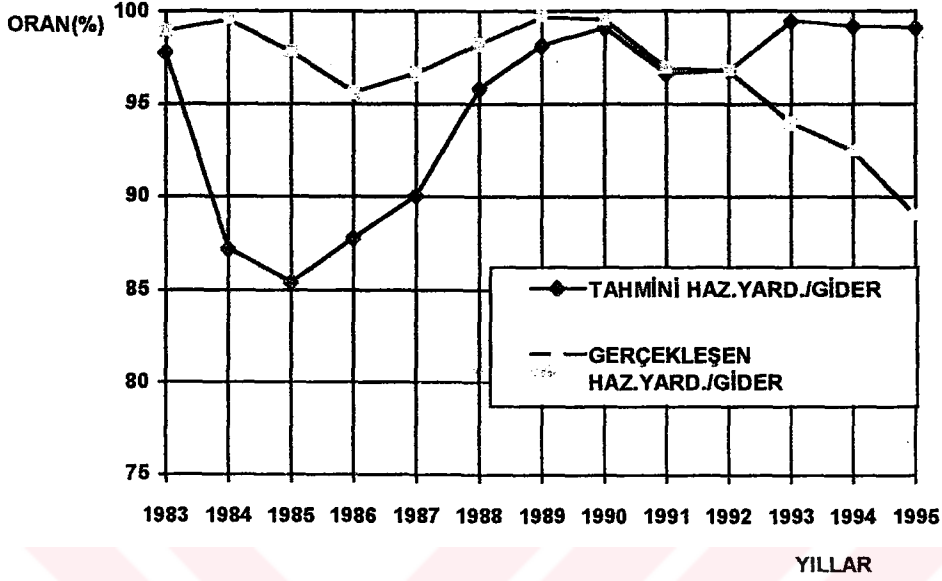
Grafik 7: Trakya Üniversitesi'nin Tahmini Öz gelir Gider Oranlarıyla, Gerçekleşen Öz Gelir Gider Oranlarının Karşılaştırılması

Kaynak: T.Ü. K.H.K.'dan yararlanılarak hazırlanmıştır.

Aşağıda ki grafikte görüldüğü üzere tahmini hazine yardımı/gider oranlarıyla gerçekleşen hazine yardımı/gider oranları arasında ki fark 1983 yılında birbirine yaklaşmıştır. Yine öz gelir/gider oranları arasında ki duruma benzer şekilde 1984 ve 1985 yıllarında fark açılmıştır. 1986 yılından sonra oranlar arasında ki fark 1992 yılına kadar kapanmıştır. 1993 yılından sonra fark tekrar açılmış ve 1995 yılına kadar devam etmiştir.

Grafik 8: Trakya Üniversitesi'nin Tahmini Hazine Gelir ve Gider Oranlarıyla, Gerçekleşen Hazine Gelir ve Gider Oranlarının Karşılaştırılması

Kaynak: T.Ü. K.H.K.'dan yararlanılarak hazırlanmıştır.

4.6.DÖNER SERMAYELER VE TRAKYA ÜNİVERSİTESİ DÖNER SERMAYE İŞLETMELERİNİN YILLAR İTİBARIYLA GELİRLERİ

Türkiye'de döner sermaye uygulamasına genel olarak bir bakış yapıldıktan sonra Trakya Üniversitesi döner sermaye işletmelerinin gelir ve giderleri kesin hesap kanunlarından da yararlanılarak incelenecektir.

4.6.1.Genel Olarak Döner Sermaye İşletmeleri

Genel ve katma bütçeli idarelere bağlı olarak çalışan, ticari ve sınai nitelikte faaliyette bulunan fon işletmelerine döner sermayeli işletme adı verilir. Genel ve katma bütçeli idareler, bu işletmelere değişken giderlerini karşılamak üzere bir döner sermaye ödeneği tahsis ederler. Döner sermaye işletmeleri bu

sermayeyi faaliyetleriyle çalıştırarak piyasaya iş yaparlar. Elde edilen gelirler yeniden aynı iş için kullanılır(1).

4.6.1.1.Döner Sermaye İşletmelerinin Kuruluşu ve Uygulaması

Türkiye’de döner sermaye uygulaması Muhasebe Umumiye Kanunu çıkarılmadan önce 1925 yılına dayanmaktadır. Bu yılda Tarım kuruluşlarına sabit sermaye verilmesine ilişkin yasada döner sermaye deyimini kullanılmamıştır. Fakat bu uygulama bir döner sermaye uygulamasıdır. Döner sermaye uygulaması 1927 yılında çıkarılan Muhasebe Umumiye Kanunu ile katma bütçelerin tamamlayıcısı olarak Türkiye’nin mali düzeninde yerini almıştır. Döner sermayeler genel bütçeleme kurallarının önemli bir istisnasıdır(2).

Türkiye’de döner sermaye uygulamasının asıl amacı devamlı ve genel kamu hizmeti niteliği taşıyan görevleri yerine getirmek olan ve kullanılmaya hazır belirli bir üretim gücü bulunan bazı kamu kuruluşlarının sabit sermayesinin tam kullanımını sağlayacak, zaman zaman ortaya çıkacak kapasite fazlasını değerlendirecek bir araç olarak düşünülmüştür(3).

Döner sermayeler, kamu kesiminin piyasa içinde üretim yapabilmelerini sağlamak için kavuşturuldukları mali kolaylıktır. Bazı devlet daireleri kamu hizmeti üretmekle beraber, pazarlanabilir piyasa malı ve hizmeti üretebilmektedirler. Bir teknik eğitim okulu, atölyelerinde eğitim sırasında pazarlanabilir ürünler yapar. Tarım Bakanlığı’nın tarımsal araştırma ve bulgularını çiftçilere yayma amacı ile kurduğu araştırma ve üretme çiftlikleri tarımsal ürün üretirler. Cezaevleri mahkumlara cezalarını çektirirken, hem onları topluma yeni becerilerle kazandırmak, hem de ekonomiye katkıda bulunmalarını sağlamak için atölyeler, işyerleri kurarak üretim yaptırır. Devletin resmi evrakını basmak için kurulmuş olan matbaalar, boş kalan zamanlarında, piyasa için çalışabilirler. Bütün bu hallerde kamu kurumları kamu hizmetinin

(1)A.Ü. Açıköğretim Fakültesi, Devlet Bütçesi, 3. Fasikül, Ankara, Meteksan, 1988, s.303.

(2)Bulutoğlu-Kurtuluş, A.g.e. s.417.

(3)Bulutoğlu-Kurtuluş, A.g.e. s.417.

bir yan ürünü olarak yada onunla beraber, piyasada satılabilecek ürünler yaparlar. Bu faaliyetleri kamu idarelerinin genel bütçe yöntemleri ile yürütmeleri zordur(1).

Kamu kuruluşlarına döner sermaye adı ile bir işletme sermayesi verilerek, asıl amaçları olan kamu hizmetinin yanı sıra piyasa için mal ve hizmet üretmeleri sağlanarak bu yoldan kamu ekonomisine yeni gelirler sağlanmış olur.

Genellik ilkesi, piyasa için yaptıkları ürünlerin satışından elde ettikleri gelirlerin genel bütçeye hasılat yazılmasını, idarenin üretim için gerekli girdileri tedarik etmek ve çalıştırdığı işçilere ücret ödemek için bütçeye ödenek koymasını gerektirir. Böyle bir yöntem hem kamu idaresinin üretim şevk ve arzusunu azaltır, etkinliği düşürür, hem de bütçe ödeneklerinin yetmemesi halinde, ürün satışının hasılatını kullanamama ve üretimi durdurma zorunluluğu yaratır. Bu nedenle, döner sermayeli idarelere yaptıkları ürünlerin satışından elde ettikleri gelirlerle tekrar üretim yapmak için gerekli satınalmaları ve ödemeleri(girdi alımı, ücret ödemesi) yapma yetkisi verilir. Döner sermaye olanağı kamu hizmeti üreten devlet dairelerinin üretim yaparak piyasaya açılmasına olanak veren bir pencere gibidir.

Döner sermaye işletmeleri 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 58. maddesine dayanılarak kurulmaktadır. Bu konuda uyulacak esaslara ilişkin yönetmelik çıkarılmıştır(2).

Üniversiteler ve bunlara bağlı fakülte, yüksekokul, enstitü, konservatuvar ve üniversitenin kapsamına giren birimler çalışma alanları ile ilgili olarak döner sermaye işletmesi kurabilmektedirler.

Döner sermaye işletmelerinin yükseköğretim kurumlarının esas faaliyetlerini aksatmayacak şekilde çalıştırılması gerekmektedir. Ayrıca döner sermaye işletmeleri çalışmalarını sırasında eğitim ve öğretim ile bunlara katkıda bulunan uygulamayı ön planda tutmaları gerekmektedir(3).

(1) Bulutoğlu-Kurtuluş, A.g.e. s.411.

(2) Altan Kitapçı, **Yükseköğretim Mevzuatı**, Yayılım Yayıncılık, 2.Baskı, 1997, s.551.

(3) 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 58. Maddesine Göre Döner Sermaye İşletmelerinin Kurulmasında Uyulacak Esaslara İlişkin Yönetmelik, Madde 1, 3.

Döner sermaye işletmelerinin sağladığı ekonomik ve toplumsal çeşitli yararlar vardır:

i-Ekonomik Yararlar

Toplam harcama, yatırım, üretim ve işgücü bakımından ekonomiye katkıları vardır. Ekonomideki boş kapasiteyi doldururlar ve talebi karşılarlar. Bunun yanında devlete gelir sağlarlar.

ii-Toplumsal Yararlar

Döner sermaye işletmelerinin ekonomik yararları yanında toplumsal yararları da vardır. Tarım kuruluşlarında, çiftçiye modern tarım yöntemlerinin öğretilmesi. Ceza ve tevkif evlerinde hükümlülerin yararına iş ve sanatın öğretilmesi ve hükümlülerin tutukluluk halinden sonraki hayata beceri ve mali imkanlarla girmesinin sağlanması(1).

4.6.1.2.Döner Sermayelerin Amaçları

Döner sermaye işletmelerinin kurulmasında asıl güdülmesi gereken amaç atıl kapasiteyi değerlendirerek üretim elde etmek ve bunun sonucu elde edilen gelir ile kurumun gelişmesini sağlamaktır.

Döner sermayelerin çeşitli amaçları vardır:

- 1)Temel hizmet gören birimlere gören destek hizmeti sağlamak,
- 2)Birimlerde ortaya çıkan kapasite fazlasını değerlendirmek ve bu kapasite fazlasını üretime dönüştürmek,
- 3)Döner sermaye faaliyetleriyle artacak üretim sayesinde devlete gelir sağlamak,
- 4)Yapılan üretim sayesinde bu konuyla ilgili olarak piyasada oluşan talebi karşılamak,
- 5)Özel olanaklar sağlamak,
- 6)Elde edilen gelirlerle daha rahat şekilde giderlerini karşılayabilmek,

(1)Coşkun, A.g.e. s. 71, 72, 73.

7)Mali, idari, bilimsel özerklik sağlayabilmek(1).

4.6.1.3.Döner Sermaye Yönetimi

Yukarıda da belirtildiği gibi döner sermaye işletmeleri ülkemizde Muhasebei Umumiye Kanunu, 2547 Sayılı Yükseköğrenim Kanunu ve Bu kanunun 58.maddesine göre çıkarılan yönetmelik çerçevesinde kurulmaktadır. Bu işletmelerin kendilerine özel yönetimleri vardır. Bu işletmelerin hizmetleri:Yönetim kurulu, yürütme kurulu, ita amiri, işletme müdürü(tahakkuk memuru), sorumlu sayman, veznedar, ayniyat memuru, ambar memuru, mutemet, mal sorumlusu memurlar ve işçilerden oluşan bir örgüt tarafından yürütülür(2).

4.6.1.4.Döner Sermaye İşletmelerinin Bütçe Dönemi

Döner sermaye işletmelerinin bütçe dönemi katma bütçelerde olduğu gibi mali yıldır. Döner sermaye işletmesinin bütçe tasarısı işletme müdürü ve sayman tarafından hazırlanır. En geç Ekim ayı başında döner sermaye işletmesinin yönetim ve yürütme kuruluna sunulur. Bütçenin kesinleşmesi için rektörün onayı gerekir. Döner sermaye gelirleri, katma bütçelerde olduğu gibi; harcama kalemleri ile program hedefleri dışındaki amaçlara tahsis edilemez. Bütçe içi aktarmalar yönetim veya yürütme kurulu kararı ile yapılır ve rektörün onayı gerekmektedir(3).

4.6.1.5.Döner Sermayeli İşletme Bütçesi İle Kamu Bütçesi İlişkisi

İşletme sonucu kullanılan ödeneğin sağladığı kar, döner sermaye işletmesine ödeneği veren kuruluş bütçesine gelir yazılır. Döner sermayeli işletmelerin kamu bütçesi ile ilişkisi başlangıçta verilen döner sermaye ödeneğinin gider, yıl sonunda elde edilen karın gelir yazılmasından ibarettir.

(1)Kadir San, **Döner Sermayeli İşletmelerde Bütçe ve Muhasebe**, Maliye Bakanlığı Muhasebat Kontrolörüğü Tezi, s.11, 12.

(2)A.Ü. Açıköğretim Fakültesi, A.g.e. s.305, 306.

(3)2547 Sayılı Kanun ,58. Madde, Madde 35, 36.

Döner Sermaye İşletmesi Bilanço Örneği

-Personel Giderleri	-Döner Sermaye Ödeneği
-Alışlar	-Satışlar
-Gelir Fazlası(Kar) (Hazineye Aktarılan)	

4.6.1.6.Döner Sermaye İşletmelerinin Gelir ve Gider Kalemleri

Döner sermaye işletmelerinin gelir kalemleri şunlardan oluşmaktadır:

1)Bu işletmelerde yapılacak iş ve hizmetler ile üretilen malların satışı karşılığında sağlanan gelirler,

2)Bağış ve yardımlar,

3)Sair gelirler(1).

Öğretim elemanlarının katkısı ile toplanan döner sermaye gelirlerinin en az yüzde otuzu; o kuruluş veya birimin araç, gereç, araştırma ve diğer ihtiyaçlarına, kalan kısmının üniversite yönetim kurulunun belirleyeceği bir oran çerçevesinde ki miktarı bağlı bulunduğu üniversitenin araştırma fonuna aktarılmak üzere ayrılması gerekmektedir. Böylece gider kalemleri de kanunda belirtilmiştir(2).

4.6.1.7.Döner Sermaye İşletmelerinin Alım, Satım ve İhale İşlemleri

Döner sermaye işletmelerinin alım, satım ve ihale işleri katma bütçelerin tabi olduğu 2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu'na benzer hükümlere tabi bulunmaktadır. Satınalma ve ihale işleri ile görevli üç organ bulunmaktadır:

1)Satınalma Müdürü

2)Satınalma Komisyonu

3)Muayene ve Kabul Komisyonu.

(1)2547 Sayılı Kanun, 58. Madde, Madde 6.

(2)2547 Sayılı Kanun, 58. Madde, Madde 7.

Satınalma komisyonu üye tam sayısı ile toplanır ve oy çokluğu ile karar verir. Çekimsiz oy kullanılmaz ve muhalif kalan nedenini gerekçeli olarak yazar ve bunu imzalar(1).

Döner sermaye işletmelerinin alım ve satım işlerinde aşağıdaki usuller uygulanmaktadır(2).

1)Kapalı Zarf Usulü

Kapalı zarfla eksiltme, istenilen işin veya malın şartnamesindeki şartlar esas alınarak yalnız fiyat bakımından en uygun teklifte bulunan talibe ihale edilmesidir(3).

2)Teklif İsteme Usulü

Teklif isteme usulü, eksiltme şartnamesine kaydedilmek şartıyla fiyat, evsaf ve müddet hakkında istekli tarafından teklifte bulunulması suretiyle eksiltme yapılmasından ibarettir(4).

3)Açık Eksiltme ve Arttırma Usulü

Açık eksiltme ve arttırma usulü istenilen işin veya malın, evvelce ilan edilen şartnamesinde yazılı şartlara uygun kimselerin katılabileceği hazırlar arasından birbirini izleyen tekliflerle uygun fiyatın belli olması üzerine en uygun teklifte bulunana ihalesidir(5).

4)Pazarlık Usulü

Pazarlık usulü, yapılacak işin, fiyat, nitelik, işin yerine getirilme müddeti ve diğer şartlarında karşılıklı fedakarlık yapılarak bir anlaşma zemini ile ihalenin yapılmasıdır(6).

5)Resmi ve Özelliği Olan Kuruluşlardan Sağlama Usulü

Resmi ve özelliği olan kurum ve kuruluşlardan mal ve iş sağlanması:

a)Genel, katma ve özel bütçeli kuruluşlar ile bunlara bağlı sabit veya

(1)2547 Sayılı Kanun , 58. Madde, Madde 39.

(2)2547 Sayılı Kanun , 58. Madde, Madde 42.

(3)2547 Sayılı Kanun , 58. Madde, Madde 43.

(4)2547 Sayılı Kanun , 58. Madde, Madde 44.

(5)2547 Sayılı Kanun , 58. Madde, Madde 45.

(6)2547 Sayılı Kanun , 58. Madde, Madde 46.

döner sermayeli işletmelerden,

b) Kamu iktisadi teşebbüslerinden,

c) Sermayesinin yarısından fazlası tek başına veya birlikte yukarıdaki bendlerde yazılı kuruluşlara ait olan kuruluşlardan,

d) Özel kanunlarla kurularak kendilerine kamu görevi verilmiş tüzel kişiliği olan kuruluşlardan,

kıymet takdiri suretiyle yapılır(1).

6) Emanet Usulü

İdarenin yeterli işgücü, makine, araç ve gereçlere sahip olması halinde ;

a) İhaleye konulması faydalı olmayan, yılı içinde bitebilecek ihale işleri,

b) Can ve mal kaybı tehlikesi nedeniyle acele olarak yapılması gereken yapım ve onarım işleri,

c) Sözleşmenin bozulması veya tasfiye edilmesi nedenleriyle bitirilmemiş olup hızla bitirilmesinde zorunluluk görülen işlerin tamamlanması,

d) İhaleye konulmasına imkan bulunmayan ve ihaleye konulduğu halde istekli çıkmayan ve beklemeye de tahammülü olmayan işler(2).

4.6.1.8. Döner Sermaye İşletmelerinin Denetimi

Döner sermaye işletmelerinin mali işlemleri, gelirleri ve giderleri Maliye Bakanlığı'nın denetimine tabi bulunmaktadır. Döner sermaye işletmeleri, 1050 Sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu'na tabi değildir. Mali yılın bitiminden itibaren iki ay içinde hazırlanacak bilanço ve ekleri, bütün gelir ve gider belgeleri denetim için Sayıştay'a birer örneği de aynı süre içinde Maliye Bakanlığı'na verilir(3). Böylece döner sermaye işletmeleri de katma bütçelere benzer tarzda denetime tabi tutulmaktadır.

Maliye Bakanlığı her döner sermaye işletmesi için bir sayman atar. Maliye Bakanlığı'nca atanan sayman Sayıştay'a karşı yönetim dönemi

(1) 2547 Sayılı Kanun , 58. Madde, Madde 47.

(2) 2547 Sayılı Kanun , 58. Madde, Madde 48.

(3) 2547 Sayılı Kanun , 58. Madde, Madde 37.

hesabı vermekle yükümlüdür. Doğacak zararlardan sorumludur(1).

Ayrıca, katma bütçeli idareler bütçe yılı sonunda kesin hesaplarına ilaveten döner sermaye ile yapılan muamelelerine ilişkin bilançoyu hazırlayarak bir diğer denetim mekanizması olan T.B.M.M.'ne de sunmaları gerekmektedir(2). Döner sermaye işletmesinin bilançoları, işletmenin bağlı bulunduğu katma bütçeli idarenin kesin hesabı ile birlikte TBMM'nin onayına sunulmaktadır ve aynı prosödürden geçmektedir.

4.6.2.Trakya Üniversitesi Döner Sermaye İşletmelerinin Yıllar İtibariyle Gelirleri

Tablo 9 ve Tablo 10'a baktığımızda, Trakya Üniversitesi'nin yıllar itibariyle döner sermaye işletmelerinin var olmasına rağmen; kesin hesap kanunlarında döner sermaye gelirlerinin yer almadığı görülmektedir. Gerçekte ise durum bundan farklıdır. Gelir tahmin edilmesine rağmen kesin hesaplarda gelir gözükmemesi döner sermaye işletmelerinin gelirlerinin tümünün cari giderlere ve katkı payı adı altında çalışan personele dağıtılmasından kaynaklanmaktadır. Özellikle Tıp Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi Büyük gelirler elde etmektedir. Bu gelirler yıl sonunda hazineye devredilmemek için tamamen kullanılmaktadır.

Tablo 10'da Trakya Üniversitesi Döner Sermaye İşletmelerinin 1995 yılına ait gerçekleşen gider bütçeleri gösterilmiştir. 1995 Mali Yılı itibariyle on adet döner sermaye işletmesi bulunmaktadır. Bunlardan Matbaa Atölyeler ve Kırklareli Meslek Yüksekokulu Döner Sermaye İşletmeleri faaliyette bulunmamıştır. Diğer sekiz döner sermaye işletmesi faaliyette bulunmuştur. 100-Harcama Kaleminde 82.122.000.000-TL, 200-Harcama Kaleminde 54.000.000-TL, 300-Harcama Kaleminde 13.638.000.000-TL, 400-Harcama Kaleminde 76.790.000.000-TL, 500-Harcama Kaleminde 738.000.000-TL,

(1)Bulutoğlu-Kurtuluş, A.g.e. s.421.

(2)Bedii N. Feyzioğlu, Nazari Tatbiki Mukayeseli Bütçe, 6.Baskı, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1981, s.87.

Tablo 35: Kesin Hesap Kanunlarına Göre Trakya Üniversitesi Döner Sermaye İşletmelerinin Yıllar İtibariyle Gelirleri

YILLAR	BÜTÇE TAHMİNİ	TAHSİLAT	GERÇEKLEŞME %	GİDERLER
1983	10.000.000	0	0	0
1984	30.000.000	0	0	0
1985	35.000.000	0	0	0
1986	1.000.000	0	0	0
1987	1.000.000	0	0	0
1988	1.000.000	0	0	0
1989	1.000.000	0	0	0
1990	1.000.000	0	0	0
1991	1.000.000	0	0	0
1992	1.000.000	0	0	0
1993	1.000.000	0	0	0
1994	5.000.000	0	0	0
1995	5.000.000	0	0	0

Kaynak: T.Ü. K.H.K.'dan yararlanılarak hazırlanmıştır.

600-Harcama Kaleminde 2.623.000.000-TL, 700-Harcama Kaleminde 100.000.000-TL, 800-Harcama Kaleminde 418.000.000-TL, Araştırma Fonuna 3.158.000.000-TL, Devreden Gelir Fazlası 436.000.000-TL ile beraber 180.285.000.000-TL.

En büyük gider gerçekleşmesi 172.894.000.000-TL ile Tıp Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi tarafından yapılmıştır. Daha sonra Tekirdağ Ziraat Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi 4.294.000.000-TL gider yapmıştır. Bu rakamlardan da bu döner sermaye işletmelerinin en büyük gelirleri elde ettikleri anlaşılmaktadır. Bunun nedeni Tıp Fakültesi'nin, hastane işletmesi; Tekirdağ Ziraat Fakültesi'nin de Trakya Üniversitesi'ne ait arazileri ekim alanı olarak kullanmasıdır.

Tablo: 36
Trakya Üniversitesi'nin Döner Sermaye İşletmelerinin
1995 Mali Yılı Gelir ve Gider Gerçekleşmesine İlişkin Tablo

TRAKYA ÜNİV.

GERÇEKLEŞEN GİDER BÜTÇESİ

(MİLYON)

Döner Sermaye İşletmesinin Adı	Gerçekleşen Gelir	100 Pers.	200 Yol.	300 H.Aİ	400 Tük.Ma	500 Demirb.	600 MakT.	700 YapTas	800 Diğ.Öd	900 Trs	Araşt. Fonu	Devred. Gel.F.	Gerçekleşen Gider
Matbaa Atölyeleri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tekirdağ Zlr.Fak.	4460	1098	27	787	1770	-	86	100	382	-	44	166	4294
Müh.Mim.Fak.	544	319	-	26	79	-	-	-	-	-	9	-	435
Fen Edebiyat Fak.	721	-	-	4	219	-	-	-	-	-	13	31	689
Tıp Fak.	-	80052	17	12745	74470	-	2537	-	-	-	3073	-	172894
Edime MYO	1536	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	887
Bilgi Uyg.ve Arst.M.	788	533	-	16	60	-	-	-	-	-	11	105	621
Eğitim Fak.	834	-	-	-	-	700	-	-	-	-	-	134	-
Tekirdağ MYO	468	120	10	60	192	38	-	-	36	-	8	-	485
Kırklareli MYO	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	9351	82122	54	13638	76790	738	2623	100	418	-	3158	436	180285

Kaynak: T.Ü.İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı, Bütçe Plan.

4.6.3.Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi

Trakya Üniversitesi bünyesinde bulunan döner sermaye işletmelerinin en önemlisi Tıp Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi'dir. Gelir ve gider bakımından en büyük değerler bu işletmede bulunmaktadır.

1991 Yılı gelirleri:

MAL VE HİZMET SATIŞ HASILATI

Hizmet Gelirleri	7.783.696.768-
Satış Gelirleri	342.684.955-
Bağışlar	12.200.000-
BANKA FAİZ GELİRİ	23.087.010-
BRÜT HASILAT TOPLAMI	8.161.668.733-
BRÜT GEL. İND. TUTARLAR	
Hazine Hissesi	158.662.984-
Hasılatan Yapılan İadeler	79.656.000-
BRÜT GEL. İND.TUTAR TOP.	238.318.984-
KALAN TOPLAM TUTAR	7.923.349.749-

1991 Yılı Giderleri:

ÜRETİLEN MAL VE HİZM. MAL.

Ham Mad. ve Malz. Alım Gid.	3.306.425.392-
Hizmet Alımları	285.982.198-
GENEL YÖNETİM GİD.	
Harcırahlar	500.000-
Katkı Payları	4.096.977.237-
DİĞER GİDERLER	
Araştırma Fonu Giderleri	232.375.699-
GİDERLER GENEL TOPLAMI	7.922.260.526-
KAR	1.089.223-

Tıp Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi 1991 yılında 1.089.223-TL kar etmiştir. İşletmenin en büyük gelir kalemi hizmet gelirleridir: 7.783.696.768-TL.

En büyük gider kalemi ise katkı payları: 4.096.977.237-TL'dir. Gelirlerin %51,7'si katkı payı olarak döner sermaye işletmesinde görev yapan personele ödenmiştir. Hammadde ve malzeme alımları giderleri: 3.306.425.392-TL'dir. Gelirlerin %41,7'si hammadde ve malzeme alımına ayrılmıştır. Trakya Üniversitesi'ndeki bilimsel araştırmaları desteklemek için ayrılan miktar ise sadece: 232.375.699-TL'dir. Net Gelirlerin %2,9'u bilimsel araştırmalara ayrılmıştır. 1991 yılı kesin mizanına göre ise 138.796.598-TL'lik demirbaş alımı yapılmış. Gelirlerin %1,75 demirbaş alımına ayrılmıştır. 1991 yılı bütçesi gelirleri personele katkı payı olarak yani cari gider olarak harcanmıştır. Bu gelirlerden kurumun gelişimine katkıda bulunacak önemli bir pay ayrılmamıştır(1).

1992 Yılı Gelirleri:

MAL VE HİZMET SATIŞ HASILATI

Hizmet Gelirleri	14.831.638.750-
Satış Gelirleri	831.699.604-
Bağışlar	39.492.646-
BANKA FAİZ GELİRİ	79.726.000-
BRÜT HASILAT TOPLAMI	15.782.557.000-
BRÜT GEL. İND. TUTARLAR	
Hazine Hissesi	57.006.200-
Hasıllattan Yapılan İadeler	228.723.800-
BRÜT GEL. İND. TUTAR TOP.	285.730.000-
KALAN TOPLAM TUTAR	15.496.827.000-

1992 Yılı Giderleri:

ÜRETİLEN MAL VE HİZM. MAL.

Hammadde ve Malz. Alım Gid.	4.019.106.339-
Enerji Giderleri	19.061.400-
Hizmet Alımları	436.411.161-
GENEL YÖNETİM GİD.	
Harcırahlar	308.000-

(1)Ek-1, 2, 3: T.Ü. Tıp Fak. Döner Sermaye İşletmesi Saymanlığı.

Katkı Payları	9.308.727.100-
DİĞER GİDERLER	
Araştırma Fonu	574.990.000-
GENEL TOPLAM	14.358.604.000-
KAR	1.138.223.000-

Tıp Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi 1992 Yılında 1.138.223.000-TL kar elde etmiştir. İşletmenin en büyük gelir kalemi 1991 yılında olduğu gibi hizmet gelirleridir. 1992 yılında 14.831.638.750-TL hizmet geliri elde edilmiştir. En büyük gider kalemi 1991 olduğu gibi yine katkı paylarıdır. 1992 yılında Döner Sermaye İşletmesi'nce ödenen katkı payı 9.308.727.100-TL olarak gerçekleşmiştir. Gelirlerin %60,06'sı katkı payı olarak personele ödenmiştir. Hammadde ve malzeme alım giderleri 4.019.106.339-TL olarak gerçekleşmiştir. Gelirlerin %25,93'ü bu gider kalemine ayrılmıştır. 1992 yılında araştırma fonuna bilimsel araştırmalara 574.990.000-TL ayrılmıştır. Buda gelirlerin %3,71'ine karşılık gelmektedir. Demirbaş alımına 77.070.000-TL ayrılmıştır. Gelirlerin %0,49'u bu gider kalemine harcanmıştır. 1992 yılında elde edilen gelirler 1991 yılında olduğu gibi, 1992 yılında da cari giderlere harcanmış kurumun gelişimine önemli bir katkı sağlanmamıştır(1).

1993 Yılı Gelirleri:

MAL VE HİZMET SATIŞ HASILATI

Hizmet Gelirleri	34.498.736.300-
Satış Gelirleri	2.399.236.200-
Bağış Gelirleri	57.168.000-
BANKA FAİZ GELİRİ	305.659.729-
DİĞER GELİRLER	
Teminat ve Ceza Gelirleri	1.357.264-
1993 Yılından Devreden Gelir	1.138.223.000-
BRÜT HASILAT TOPLAMI	38.400.380.493-
BRÜT GELİRDEN İNDİRİLECEK TUTARLAR	

(1)Ek-4, 5, 6: T.Ü. Tıp Fak. Döner Sermaye İşletmesi Saymanlığı.

Hazine Hissesi(%2)	747.789.000-
Hasılattan Yapılan İadeler	326.220.000-
BRÜT GELİRDEN İND. TUTARLAR	1.074.009.000-
KALAN TOPLAM TUTAR	37.326.371.493-

1993 Yılı Giderleri:

ÜRETİLEN MAL VE HİZMETİN MALİYETİ

Ham. ve Malzeme Alım Giderleri	11.111.215.691-
Hizmet Alımları	726.994.262-

GENEL YÖNETİM GİDERLERİ

Katkı Payları	21.608.860.482-
---------------	-----------------

DİĞER GİDERLER

Geçici İşçi Ücretleri	92.376.750-
Araştırma Fonu Giderleri	1.336.449.000-

GENEL TOPLAM	34.875.896.185-
KAR	2.450.475.308-

Tıp Fakültesi Döner İşletmesi 1993 yılında 2.450.475.308-TL kar elde etmiştir. Döner sermaye işletmesinin 1993 yılında en büyük gelir kalemi 1991 ve 1992 yıllarında olduğu gibi yine hizmet gelirleridir. 1993 yılında 34.498.736.300-TL hizmet geliri elde edilmiştir. Gelirlerin %92,42'si hizmet geliri olarak elde edilmiştir. En büyük gider kalemi katkı payları 21.608.860.482-TL olarak gerçekleşmiştir. Gelirlerin %57,89'u personele dağıtılmıştır. 1993 yılında demirbaş alımı için 4.032.000-TL ve araştırma fonu için ise 1.336.449.000-TL harcama yapılmıştır. Gelirlerin %0,1 demirbaş alımına, %3,58'i araştırma fonu için kullanılmıştır(1).

(1)Ek-7, 8, 9: T.Ü. Tıp Fak. Döner Sermaye İşletmesi Saymanlığı.

1994 Yılı Gelirleri:

MAL VE HİZMET SATIŞ HASILATI

Hizmet Gelirleri	67.488.457.720-
Satış Gelirleri	10.460.279.085-
Bağışlar	74.180.000-

BANKA FAİZ GELİRİ 367.956.348-

DİĞER GELİRLER

Teminat ve Ceza Gelirleri 4.978.160-

1993 Yılından Devreden Gelir 2.450.475.308-

BRÜT HASILAT TOPLAMI 80.846.326.621-

BRÜT GELİR. İND. TUTARLAR

Hazine Hissesi 7.419.491.000-

Hasıllardan Yapılan İadeler 571.168.000-

BRÜT GELİR. İND. TUTARLAR TOP. 7.990.659.000-

KALAN TOPLAM TUTAR 72.855.667.521-

1994 Yılı Giderleri:

ÜRETİLEN MAL VE HİZM. MALİYETİ

Ham. ve Malz. Alım Gid. 30.821.209.073-

Hizmet Alımları 703.917.426-

GENEL YÖNETİM GİDERLERİ

Harcırahlar 5.280.000-

Katkı Payları 39.076.681.089-

DİĞER GİDERLER

Geçici İşçi Ücretleri 277.955.000-

Araştırma Fonu 1.240.781.000-

Çocuk Esirgeme 733.409.000-

GENEL TOPLAM 72.859.232.598-

KAR 21.418.773-

Tıp Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi'nin 1994 yılı gelirleri 72.855.667.521-TL olarak gerçekleşmiştir. Bu gelirlerin 67.488.457.720-TL'si hizmet gelirlerinden elde edilmiştir. Buda gelirlerin %92,63'üne karşılık gelmektedir. Hammadde ve malzeme alımına 30.821.209.073-TL, araştırma fonuna 1.240.781.000-TL ve katkı paylarına 39.076.681.089-TL gider yapılmıştır. Bu miktarlar sırasıyla gelirlerin %42,30'una, %1,7'sine ve %53,63'üne karşılık gelmektedir. 1994 yılında demirbaş alımı yapılmamıştır. Elde edilen gelirlerden Üniversitenin gelişimine önemli bir katkı sağlanamamıştır(1).

1995 Yılı Gelirleri:

MAL VE HİZMET SATIŞ HASILATI

Hizmet Gelirleri	176.661.070.158-
Satış Gelirleri	18.506.783.490-
Diğer Gelirler	131.096.979-
Bağışlar	197.250.000-
BANKA FAİZ GELİRİ	317.457.205-

DIĞER GELİRLER

Teminat ve Ceza Gelirleri	180.000-
Diğer Olağandışı Gelirler	151.995.238-
1994 Yılından Devreden Gelir	21.418.773-
BRÜT HASILAT TOPALAMI	195.987.251.843-
BRÜT GELİR. İND. TUTAR	
Hasılattan Yapılan İadeler	2.012.768.500-
BRÜT GEL.İND.TUTARLAR TOP.	2.012.768.500-
KALAN TOPLAM TUTAR	193.974.483.343-

1995 Yılı Giderleri:

ÜRETİLEN MAL VE HİZM. MALİYETİ

Ham. ve Malz. Alım Giderleri	74.470.149.735-
------------------------------	-----------------

(1)Ek-10, 11, 12: T.Ü. Tıp Fak. Döner Sermaye İşletmesi Saymanlığı.

Hizmet Alımları	13.600.968.990-
GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	
Harcırahlar	17.300.000-
Katkı Payları	77.890.116.329-
DİĞER GİDERLER	
Hazine Hissesi	17.024.149.000-
Araştırma Fonu Payı	3.073.102.000-
Çocuk Esirgeme Kurumu Payı	1.939.530.000-
Geçici İşçi Ücretleri	2.161.983.450-
GENEL TOPLAM	190.177.299.504-
KAR	3.797.183.839-

Tıp Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi 1995 yılında 193.974.483.343-TL gelir ve 3.797.183.839-TL kar elde etmiştir. En büyük gelir kalemi önceki yıllarda olduğu gibi hizmet gelirleridir:176.661.070.158-TL. Gelirlerin %91,07'si hizmet geliri olarak elde edilmiştir. Giderler 190.177.299.504-TL olarak gerçekleşmiştir. Hammadde ve malzeme alımları 74.470.149.735-TL, katkı payları 77.890.116.329-TL, araştırma fonu payı 3.073.102.000-TL olarak gerçekleşmiştir. Elde edilen gelirlerin %38,39'u hammadde ve malzeme alımına, %40,15'i personele ödenen katkı paylarına, %1,58'i araştırma fonuna kullanılmıştır. 1995 yılında demirbaş alımı yapılmamıştır.

Döner sermaye işletmelerine uygulama açısından bakıldığında kayıt dışı ekonomiye benzer tarzda, kaçak kaynak kullanımına neden olduğu görülmektedir(1).

4.6.4.Tıp Fakültesi Hastanesi'nin 1995 Yılı Trakya Üniversitesi Bütçesinden Aldığı Pay İle Döner Sermaye İşletmesi'nin 1995 Yılı Bütçesi'nin Karşılaştırılması

Aşağıda Tıp Fakültesi Hastanesi ile Döner Sermaye İşletmesi'nin bütçeleri yer almaktadır. Bunlar iki ayrı bütçeye sahip olsalar da giderleri ve

(1)Ek-13, 14, 15: T.Ü. Tıp Fak. Döner Sermaye İşletmesi Saymanlığı.

çalışanları aynıdır. Hastane'nin giderleri hem Üniversite'nin bütçesinden hem de döner sermaye işletmesi bütçesinden karşılanmaktadır.

1995 yılında döner sermaye işletmesinin gelirleri toplamı 193.974.483.343-TL'dir. Aynı dönem giderler toplamı ise 190.177.299.504-TL'dir. Bu dönemde döner sermayenin karı 3.797.183.839-TL olarak gerçekleşmiştir. Döner sermaye işletmesi bu dönemde personeline 77.890.116.329-TL katkı payı dağıtmıştır. Yine aynı dönemde Üniversite bütçesinden aldığı pay ise 73.515.016.000-TL'dir. Sonuç olarak döner sermaye işletmesi kendi giderlerini hazineye karşılatmış ve elde ettiği gelirleri kendi personeline dağıtmıştır. Bu gelirler gerçekte suni gelirlerdir ve döner sermaye işletmesi kar elde edememiştir. Böylece giderlerin arkasına gelir saklanmış ve hazine zarara uğratılmıştır.

Döner Sermaye İşletmesi'nin 1995 Yılı Giderleri ve Gelirleri :

ÜRETİLEN MAL VE HİZM. MALİYETİ

Ham. ve Malz. Alım Giderleri 74.470.149.735-

Hizmet Alımları 13.600.968.990-

GENEL YÖNETİM GİDERLERİ

Harcırahlar 17.300.000-

Katkı Payları 77.890.116.329-

DİĞER GİDERLER

Hazine Hissesi 17.024.149.000-

Araştırma Fonu Payı 3.073.102.000-

Çocuk Esirgeme Kurumu Payı 1.939.530.000-

Geçici İşçi Ücretleri 2.161.983.450-

GENEL TOPLAM 190.177.299.504-

GELİR TOPLAMI 193.974.483.343-

KAR 3.797.183.839-

Tablo 37: Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin(Tıp Fakültesi Hastanesi)
1995 Mali Yılında Trakya Üniversitesi Bütçesi'nden Aldığı Pay

100-PERSONEL GİDERLERİ	62.511.517.000
200-YOLLUKLAR	56.276.000
300-HİZMET ALIMLARI	645.399.000
400-TÜKETİM MALLARI VE MALZEME ALIMLARI	10.301.824.000
410-KIRTASIYE BASKI VE YAYIN GİDERLERİ	6.709.000
420-YAKACAK ALIMLARI	9.245.637.000
440-ELEKTRİK SU VE HAVAGAZI GİDERLERİ	569.182.000
450-YİYECEK VE YEM ALIMLARI	480.296.000
500-DEMİRBAŞ ALIMLARI	0
TOPLAM GERÇEKLEŞEN GİDERLER	73.515.016.000

Kaynak: Trakya Üniversitesi 1995 Mali Yılı Kesin Hesap Kanunu.

4.6.5.Döner Sermaye İşletmelerinin Değerlendirilmesi

Döner sermaye işletmeleri kapasite kullanımını arttırdığı gibi üretimi de arttırmaktadırlar. Döner sermayeli işletme kurulabilmesi için mutlaka bir kapasite fazlalığı olmalıdır. Bu artık kapasite ile üretilen mal ve hizmetler piyasaya satılmalıdır. Döner sermaye faaliyeti birimin kuruluş amacını oluşturan kamu hizmetlerini aksatmamalıdır. Bu prensiplere bağlı kalınırsa ancak döner sermaye işletmeleri amaçlanan başarıya ulaşabilirler(1).

Türkiye'de döner sermaye uygulaması amacından saptırılarak, bir atıl kapasite kullanımı olmasa bile, küçük çaplı konular ve devlet varlıklarının işletilmesi gibi amaçlarla bu yola başvurulmuştur. Hastane personelinin yiyecek giderlerinin karşılanması, personele belirli çalışma primleri sağlanması ve bakım onarım giderlerinin sağlanması gibi amaçlarla döner sermayeler kurulmuştur. Saydığımız bu nedenlerde atıl kapasiteyi değerlendirme, piyasaya ürün sunma gibi amaçların yerine, işletme ve bakım

(1)Bulutoğlu-Kurtuluş, A.g.e. s.418.

giderlerini halktan alınacak paylarla karşılama, çalışan personele ek ödemeler sağlama, Muhasebei Umumiye Kanunu'nun sıkı kurallarının dışına çıkma amaçları güdülmektedir. Birçok katma bütçeli idarede olduğu gibi Trakya Üniversitesi'nde de döner sermayeler bulunmaktadır. Trakya Üniversitesi'nin 1995 Mali Yılı itibariyle 10 adet döner sermaye işletmesi bulunmaktadır. Gerçekleşen giderlerine bakıldığında en büyük rakamlara ulaşan Tıp Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi'dir. Ardından Tekirdağ Ziraat Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi gelmektedir. Tıp Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi hastane işletmeciliği yapmaktadır. Tekirdağ Ziraat Fakültesi ise üniversiteye ait arazileri işlemektedir. Diğer döner sermaye işletmelerinin önemli denecek kadar faaliyette bulunmadıkları görülmektedir. Ayrıca 1995 Mali Yılı'nda Matbaa ve Atölyeler ile Kırklareli Meslek Yüksekokulu döner sermaye işletmelerinin faaliyette bulunmadıkları görülmektedir. Uygulamada bu döner sermaye işletmelerinin faaliyeti durdurulmuş fakat hukuki varlıkları kaldırılmamıştır. Bundan amaçlanan da bu işletmelerin uygun koşullar oluştuğunda tekrar faaliyete geçirilme istekleri, idarecilerin bu gelirlerden vazgeçmemeleri ve bu sayede Muhasebei Umumiye Kanunu'nun sıkı kurallarından kurtulabilmeleridir.

Elde edilen karlar hazineye dönmemektedir. Bunun nedeni de sağlam yaptırımların getirilmemiş olmasıdır. Hazineye gönderilmeyen bu fonlar gereksiz sabit tesislere veya personele gelir olarak dağıtılmakta ve israf edilmektedir. Döner sermayeli işletmelerin birçoğunda olduğu gibi Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi döner sermaye İşletmesi de elde ettiği karları hazineye aktarmaktansa maliyetlerini arttırarak gelirlerini azaltma yoluna gitmektedir. Bu sebeple işletmeciliğin en temel kuralı olan verimliliğin arttırılması, maliyetlerin azaltılması gibi ilkelerden uzaklaşmaktadır.

1996 Mali Yılı Bütçe Kanunu'nun 30. Maddesine göre, genel ve katma bütçeli idarelere bağlı hastanelerin döner sermaye işletmeleri gayri safi hasılasının %9'unu genel bütçeye aktarmaları gerekmektedir. Bu şekilde hesaplanan tutarın %30'u gayri safi hasılatın tahakkukunda, %70 ise tahsilinde ödenmesi gerekmektedir. Diğer döner sermaye işletmelerinde bu oran %10 olarak belirlenmiştir.

Yukarıda belirtilen bu bütçe hükmü nedeniyle, döner sermayeyi personele ek gelir sağlama ve giderlerde esneklik sağlama aracı olarak gören

yöneticiler bütçenin gelir ve gider dengelerini olumsuz yönde etkilemektedirler. İdareler, döner sermayeyi ilgilendiren giderleri kurum bütçelerinden karşılamaktalar ve döner sermaye karlarını suni olarak arttırmaktadırlar. Döner sermayelerin kendilerine ait kadrolarının giderleri kurum bütçesinden karşılanmaktadır. Bunun doğal sonucu olarak da en büyük gider kalemi olan personel giderleri elde edilen gelirler yanın da çok küçük kalmaktadır. Böylece yapay gelirler elde edilmekte ve bunlar personele katkı payı adı altında dağıtılmaktadır.

Döner sermaye işletmelerinde; işletme müdürü, ita amiri, sorumlu sayman, veznedar, ayniyat memuru gibi görevliler bulunmaktadır. Döner sermaye işletmeleri her birim içinde ayrı bir birim olarak bulunduğundan, personel sayısı bakımından savurgan oldukları söylenebilir. Döner sermaye işletmeleri Devlet İhale Kanunu'na tabi değildir(1). Döner sermaye işletmeleri Muhasebe Umumiye Kanunu'na tabi olmamalarına karşılık yayınlanan tasarruf tedbirleri genelgesiyle harcamalarına katma bütçelerinkine benzer sınırlamalar getirilmektedir(2).

4.7.TASARRUF TEDBİRLERİ

Türkiye'de hükümetlerce kamu harcamalarını ve bütçe açıklarını kontrol altına alabilmek için tasarruf tedbirleri alınmakta ve bunlar genelge ile yayınlanmaktadır. Katma bütçeler daha önceki bölümlerde yaptığım incelemeler sonucunda görüldüğü gibi gelirlerinin yapısı bakımından genel bütçeli kuruluşlarla yakınlık göstermektedirler. Katma bütçelerin giderlerini kendi gelirleriyle karşılamalarının mümkün olmadığı açıkça görülmektedir. Katma bütçeler toplam gelirlerinin %90'nına varan oranda hazine yardımı almaktadırlar. Gelirlerin tamamına yakını devlet tarafından vermesi nedeniyle, katma bütçeler merkezi yönetim tarafından bütçe büyüklüğü bakımından olduğu gibi, bütçeyi kullanma bakımından da bir takım sınırlandırmalara tabi tutulmaktadır. Bu sınırlandırmalardan en önemlilerinden biri devletin sık olarak başvurduğu tasarruf tedbirleridir.

(1)Akif Erginay, **Kamu Maliyesi**, Ankara, Savaş Yayınları, 1994, s.189.

(2)1994/4 Başbakanlık Genelgesi, 05-02-1994 tarih, 21840 Sayılı Resmi Gazete.

22/04/1988 tarihinde Başbakanlık Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğü'nce yayınlanan, Kamu harcamalarındaki tasarruf tedbirleri konulu genelgede katma bütçelerle ilgili şu konulara yer verilmiştir(1):

"Kamu harcamalarında azami tasarrufun sağlanabilmesi bakımından aşağıda belirtilen tedbirlerin alınması gerekli görülmüştür.

Madde1-Genel ve Katma Bütçeli Kuruluşlar, bunlara bağlı Döner Sermayeli Kuruluşlar, Kefalet Sandıkları, hizmetlerini genel ve katma bütçelerin transfer tertiplerinden aldıkları ödeneklerle yürüten kuruluşlar, İl Özel İdareleri, Belediyeler ve bunların kurdukları Birlik, Müessese ve İşletmeler; Kamu İktisadi Teşebbüsleri ve bunların bağlı ortaklıkları, Kamu Bankaları, kuruluş şekli ne olursa olsun bütün fonlar hizmetlerini azami tasarruf prensibini göz önüne almak suretiyle planlayıp yürütecekler bütçelerinde öngörülen ödenekler dışında ek ödenek veya yedek ödeneklerden aktarma talebinde bulunmayacaklardır. Bu çerçevede:

a-Kuruluşlar hizmetlerini başlangıç bütçelerinde öngörülen ödenekler içerisinde görmelerini sağlayacak her türlü tedbiri başlangıçta planlayacaklardır.

b-Çok mecburi ve kaçınılmaz hallerin gerektirdiği yeni ödenek ihtiyaçları, kuruluşun kendi bütçesi içinde mer'i usule göre yapılacak aktarmalarla karşılanacaktır.

Madde.5- 1'inci maddede belirtilen kurumlar:

a-Güvenlik hizmetleri ve askeri ihtiyaçlar dışında her türlü döşeme, demirbaş alımlarını sadece yeni hizmete girecek birimlerle sınırlı tutacaklar, bunların dışında satınalma yapmayacaklardır.

b-Mevcut binalardan azami şekilde faydalanacaklar, her türlü gayrimenkul alımı, bina kiralanması ve kamulaştırma talepleri çok zaruri ve vazgeçilmez ihtiyaçlara inhisar ettirilerek mutlaka başbakanlıktan izin alınacaklardır.

c-Enerji ve akaryakıt kullanımında azami tasarrufun sağlanması için gerekli tedbirleri alacaklardır."

(1)1988/5 Başbakanlık Genelgesi.

Bu tasarruf genelgesine göre; katma bütçeler dolayısıyla Trakya Üniversitesi de bu genelgedeki sınırlamaların içine girmektedir.

1988/10 nolu Başbakanlık genelgesinde, 22/04/1988 tarihinde yayınlanan genelgeye ilgi tutulmuş ve yeni tasarruf tedbirleri sıralanmıştır(1).

"Genel ve Katma bütçeli idarelerle(Silahlı Kuvvetler dahil), bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar, kefalet sandıkları, hizmetlerini genel veya katma bütçelerin transfer tertiplerinden aldıkları ödeneklerle yürüten kuruluşlar, İl Özel idareleri, belediyeler ve bunların kurdukları birlik, müessese ve işletmeler, kamu iktisadi teşebbüsleri ve bunların bağlı ortaklıkları, kamu bankaları, kuruluş şekli ne olursa olsun bütün fonlar;

1-Yiyecek, giyecek, yakacak, akaryakıt, yangından korunma ve temizlik malzemesi ile ilaç ve tıbbi malzeme dışında hiçbir şekilde alım yapamayacaklar ve cari nitelikli harcamalar için taahhütte bulunamayacaklardır.

2-Hiçbir şekilde yeni taşıt alınmayacak ve mevcut taşıtlar amacı dışında kullanılmayacaktır. Özellikle son günlerde kamuya ait taşıtların hizmetle hiç ilgisi olmayan umumi mahallerde ve bilhassa okulların önlerinde özel amaçlarla bulundurulduğu müşahade edilmektedir. Taşıtları bu şekilde kullananlar veya kullanılmasına müsaade edenler hakkında 237 Sayılı Taşıt Kanunu'nun 16. maddesine göre gerekli işlemlere derhal başlanacaktır.

3-İlgi genelgenin (J) fıkrasında belirtilen periyodik yayınların alınmasında azami tasarrufa riayet edilmediği müşahade edilmiştir. Bu konuda azami tasarruf prensiplerine titizlikle uyulacak ve ilgili bakanlar tarafından sürekli denetlenerek sonucu Başbakanlığa bildirilecektir.

4-Döşeme ve demirbaş alımları kesinlikle yapılmayacaktır. Yeni hizmete giren birimlere ilişkin döşeme ve demirbaş alımları ilgili bakanın onayı ile azami tasarrufa riayet edilerek gerçekleştirilecektir.

5-Temsil-ağırlama giderlerinin yapılmasında tasarrufa azami özen gösterilecek, ziyafet, kokteyl, parti düzenlemesinden, çiçek gönderilmesinden, çok zorunlu haller dışında özellikle kaçınılacaktır.

6-bu genelge hükümleri dışında çok zorunlu olarak alınacak mallar ve

(1)1988/10 Başbakanlık Genelgesi, 5/10/1988 tarih ve 19950 Sayılı R.G.

hizmetler için ilgili bakanın imzası ile Başbakanlık'tan izin alınacaktır. Ancak büyükşehir belediyeleri Başbakanlığın, büyükşehir belediyelerine bağlı belediyeler büyükşehir belediye başkanlığının, diğer belediyeler İçişleri Bakanlığı'nın onayı ile harcama yapabileceklerdir.”

Bu tasarruf genelgesine göre katma bütçeli kuruluşlar ve dolayısıyla Trakya Üniversitesi birtakım sınırlamaların daha içine sokulmuştur. Özellikle üçüncü maddede ki periyodik yayınlarla ilgili kısıtlamalara bilim yuvası olan üniversitelerin de dahil edilmesinin yanlışlığı ortadadır.

12/04/1989 tarihinde Başbakanlık Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğü'nce yayınlanan Kamu Harcamalarındaki Tasarruf Tedbirleri konulu genelgenin 18.maddesinde katma bütçelerde dahil olmak üzere yeni bir uygulama getirilmiştir(1).

“Madde 18-Bütçe harcamalarının, özellikle cari giderlerin Başbakanlıkça bilinmesinde ve periyodik olarak takip edilmesinde fayda mülahaza edilmiştir. Bu sebeple; genel ve katma bütçeli kuruluşlar, kamu iktisadi teşebbüsleri ve büyük şehir, il ve ilçe belediyeleri ile fonlar bu genelge ekinde gönderilen Kamu Harcamalarını İzleme Formu'nu dönemler itibariyle doldurarak, bakanlıklar bağlı ve ilgili kuruluşlarla birlikte üniversiteler, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, belediyelerde İçişleri Bakanlığı kanalı ile her üç ayda bir müteakip ayın ilk 15 günü içerisinde Başbakanlığa göndereceklerdir.”

Kamu Harcamalarını İzleme Formu ile katma bütçeli kuruluşların harcamaları daha sıkı denetim altına alınmıştır. Form yılda dört dönem olarak hazırlanıp her dönem sonunu müteakip ayın en geç 15'inde Başbakanlığa (Ekonomik ve Mali İşler Başkanlığı'na) gönderilmesi gerekmektedir. Ocak-Şubat-Mart ayları birinci dönem. Nisan-Mayıs-Haziran ayları ikinci dönem. Temmuz-Ağustos-Eylül ayları üçüncü dönem. Ekim-Kasım-Aralık ayları dördüncü dönem olarak Kamu Harcamalarını İzleme Formu hazırlanacaktır.

Bu form sayesinde Başbakanlık kurumların harcamalarını daha sıkı denetim altına almayı amaçlamıştır.

13/08/1991 tarihinde Başbakanlık Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğü'nce yayınlanan genelgenin konusu kamu harcamalarındaki tasarruf

(1)1989/6 Başbakanlık Genelgesi.

tedbirleri hakkındadır(1). Genelgenin ikinci maddesinde katma bütçeli kuruluşlarda sayılarak şöyle denilmiştir:"Bütçelerle kendilerine tahsis edilen imkanların dışına çıkmayacaklar, hiçbir surette ek ödenek ve yedek ödeneklerden aktarma talebinde bulunmayacaklardır. Ancak zorunlu hallerde ortaya çıkabilecek ödenek ihtiyaçları kendi bütçeleri içinde yapılacak fasıllar arası aktarmalar suretiyle karşılanacaktır."

Dördüncü maddede ise şöyle denilmektedir:"Kuruluşlar kendi kurdukları vakıflar eliyle gayrimenkul ve sosyal tesis inşa etmeyecekler, satın almayacaklar veya kiralamayacaklardır."

Dördüncü maddede devlet genel bütçeden pay alan katma bütçe ve onların döner sermayelerine getirdiği sınırlamalardan başka kurdukları vakıflara da sınırlamalar getirmiştir.

11.madde yurtdışı görev seyahatleri ile ilgili tasarruf tedbirlerini kapsamaktadır. Bu maddeye göre:"İnceleme araştırma veya bilgi/görgü arttırmak gibi genel gerekçelerle yurtdışına personel gönderilmeyecektir. Yurtdışı seyahatlerde azami tasarrufa riayet edilecektir."

Birer araştırma kurumu olan üniversiteler böylelikle bilimsel gelişmeyi sağlayacak yurtdışındaki panel, sempozyum, inceleme gezileri yapmaktan alıkonulmuştur.

06/02/1992 tarihinde Başbakanlık Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğü'nce yayınlanan genelgenin konusu Kamu harcamalarında ki tasarruf tedbirleri ile ilgilidir(2). Bu genelgenin ikinci maddesi demirbaş alım ve onarımları ile ilgilidir:"1992 yılında demirbaş alınmayacaktır. Kuruluş bütçelerinde demirbaş için yer alan ödenekler, ihtiyaç bulunması halinde yangından korunmanın gerektirdiği malzemeler ile okulların sıra, masa, yazı tahtası; hastanelerin ise yatak, karyola ve benzeri ihtiyaçlarının temininde kullanılacaktır.

(1)1991/18 Başbakanlık Genelgesi.

(2) 1992/7 Başbakanlık Genelgesi.

Mevcut demirbaş, makine, teçhizat ve taşıtların uzun süreli kullanımını teminen, bunların bakım ve onarımları ile bina küçük onarımlarının tasarruf anlayışı içinde ve zamanında yaptırılmasına özen gösterilecektir.”

Aynı genelgenin üçüncü maddesi gayri menkul edinilmesi ve kiralanması ile ilgilidir:”Bütün kamu kuruluşları hizmetlerini mevcut binalarında sürdürecektir.1992 yılı içinde hizmet binası ve kamu konutu satın alınmayacak ve kiralanmayacaktır.”

Aynı genelgenin dokuzuncu maddesi basın ve yayın hizmetleri ile ilgilidir:”Periyodik yayınların alınmasında azami tasarrufa riayet edilecek, sadece kuruluşun görev konuları ile ilgili yayınlara abone olunabilecektir. Bilimsel niteliği olmayan, daha çok kurum ve personelini tanıtmaya yönelik dergi, bülten ve benzeri periyodik yayınların basın ve yayımına son verilecektir.”

Diğer hususlar başlığı altındaki 10.maddede ise şöyle denilmektedir:”Bu genelgenin uygulanmasını ilgili Bakanlar özel olarak takip edecekler ve kendilerine bağlı ve ilgili kuruluşlarda zaman zaman genelge esasları doğrultusunda inceleme yaptıracaklardır.”

Genelgeden de anlaşıldığı üzere katma bütçeli kuruluşların dolayısıyla Trakya Üniversitesi'nin harcamaları aynen genel bütçenin sıkı denetimine tabidir. Yayınlanan bütün tasarruf genelgelerinde katma bütçeler, genel bütçelerden ayırt edilmemiştir. Bilimsel yönden tam anlamıyla özerk olabilmeleri için Mali yönden özerk olması gereken bu kurumların böyle bir niteliğe sahip olduğunu söylemek zordur. Çünkü katma bütçeli kuruluşların harcamaları çok sıkı denetime ve genel bütçe kurallarına tabi tutulmaktadır. Ayrıca basım yayım giderleri ile ilgili tasarruf tedbirleri nedeniyle bilimsel yayınları takip edebilmeleri imkansız hale gelmiştir.

Başbakanlıkça yayınlanan 1993/4 numaralı tasarruf tedbirleri ile ilgili genelgenin üçüncü maddesinde gayrimenkul edinilmesi ve kiralanması ile ilgilidir(1):”Kiralama ve satılma gerçekleştirilmeden önce;

-Genel ve katma bütçeli daire ve idareler, fon idareleri ve döner

(1)1993/4 Başbakanlık Genelgesi.

sermayeli kuruluşlar Maliye ve Gümrük Bakanlığı'nın görüşü üzerine" satınalma yapabileceklerdir.

Genelgenin beşinci maddesi resmi taşıt satın alınması ve kullanılması ile ilgilidir. Genelgenin 5.1.a-bendinde şunlar belirtilmektedir:"Genel ve katma bütçeli daire ve idareler kendi bütçe kanunlarında; döner sermaye ve fonlar ise yatırım programlarında yer alan, 1993 yılında satın alınması öngörülen taşıtlar için, ilgili Bakan'ın teklifi, Maliye ve Gümrük Bakanlığı'nın görüşü ve Başbakanlığın iznini almak suretiyle Devlet Malzeme Ofisi'nden satın alabileceklerdir. Görüş ve izin talep yazılarına mevcut taşıtların cinsi, modeli ve adedini belirten bir liste asılacaktır."

Genelgenin 12. Maddesi bilgisayar kullanımı ve satın alınması ile ilgilidir:"Kamu kurum ve kuruluşlarında ki mevcut bilgisayar sistemleri, veri iletişim sistemleri ve mikrofilm sistemlerinden azami verim alınıncaya kadar; 1993 yılı yatırım programında yer alıp, dış kredisi temin edilmiş ve/veya taahhüde bağlanmış olanlar hariç, bunların yenileri satın alınmayacak ve kiralanmayacak, mevcut bilgisayar parklarının azami verimle kullanılabilmesi için gerekli tedbirlerin alınması sağlanacaktır."

Başbakanlıkça yayınlanan 1994/4 numaralı genelgede tasarruf tedbirleri belirtilmiştir(1). Tasarruf genelgeleri önceki yıllarda yayınlanmış olmasına rağmen her yıl tekrar birbirine yakın içeriklerle tekrar edilmiştir.

1994/4 numaralı genelge 13 maddeden oluşmaktadır:

1-Kaynak Kullanımı:

Yapılacak harcamaların bütçe sınırları içinde kalması ve bu kaynakların dışına çıkılmaması gerektiği belirtilmiştir. Bu itibarla yıl içinde hiçbir şekilde Maliye Bakanlığı'ndan ek ödenek istenmeyeceği belirtilmiştir.

2-Demirbaş Alım ve Onarımları:

Demirbaş alım ve onarımları kısıtlanmış ve demirbaş alımları ve büyük onarımlarla ilgili harcamalar Başbakanlık iznine bağlanmıştır.

3-Gayrimenkul Edinilmesi ve Kiralanması:

Kanuni ve idari zorunluluk dışında yeni hizmet binası satın alınması ve kiralanması yasaklanmıştır. Katma bütçelerin ve onlara bağlı döner sermaye

(1)1994/4 Başbakanlık Genelgesi 05/02/1994 tarih 21840 Sayılı R.G.

işletmelerinin bu konuyla ilgili ihtiyaçları Maliye Bakanlığı'nın görüşü alınmak suretiyle Başbakanlık izni ile yapılabilecektir.

4-Geçici Görevlendirmeler:

Yurtiçi ve yurtdışı geçici görevlendirmeler zorunlu hallerde yapılacak, görevin süresi ve görevli sayısı en az düzeyde tutulacaktır.

5-Resmi Taşıt Satın Alınması ve Kullanılması:

i-Taşıtların Satın Alınması

Genel ve Katma bütçeli kuruluşlar ile bunların döner sermaye işletmeleri taşıtların satın alabilmeleri için ilgili Bakanın teklifi ve Maliye Bakanlığı'nın görüşü üzerine Başbakanlığın iznini almak suretiyle Devlet Malzeme Ofisi'nden satın alabileceklerdir.

ii-Taşıtların Kullanılması

Taşıtların kullanımı ile ilgili daha önceki Başbakanlık genelgesinde(1993/49) belirtilen hususların geçerli olduğu belirtilmiştir. Nüfusu 100.000'nin altında olan illerin merkez belediye hudutları dahilinde servis aracı uygulaması kaldırılmıştır. İl hududu dışına çıkılması gereken hallerde ise görevin mahiyeti, süresi, gidilecek mahal ve taşıtların plakası belirtilmek suretiyle ita amirinden onay alınacak ve araçta bulundurulacaktır.

6-Telefon ve Kablolu TV Yayını Alım ve Kullanımı:

i-Telefon Konuşma Bedelleri

Yeni telefon ve fax hatları tahsisi kaldırılmıştır. Sadece yeni hizmet birimlerine mevcut telefonlardan tahsis edilebilecektir. Zorunlu hallerde ilgili veya bağlı bulunan Bakan'ın, Başbakanlık'ta Müsteşar'ın, Üniversitelerde Rektör'ün onayı ile yeni telefon tahsisi mümkün olabilecektir.

ii-Mobil Telefon ve Çağrı Cihazı Alım ve Kullanımı

Belirlenen makam ve hizmetler dışında kalan makam ve hizmetler için hiçbir şekilde cep telefonu, araç telefonu ve çağrı cihazı satın alınmayacaktır. Zorunlu hallerde cep telefonu Başbakanlığın izni ile alınacaktır.

iii-Kablolu TV Yayını Alımları

Kablolu TV yayınları kurumlarca karşılanmayacak kullanan kişilerce karşılanacaktır.

7-Sosyal Tesis Edinilmesi ve Bu Tesislerden Yararlanılması:

1994 yılı içinde kamp, eğitim, dinlenme tesisi, misafirhane, lokal, memur evi, sosyal tesis satın alınması, kiralanması, inşaatı ve mevcutların genişletilmesi yapılmayacaktır.

8-Temsil, Ağırhama ve Tören Giderleri

Konferans, seminer gibi toplantılara katılacak olan yabancı konukların kişisel harcamaları kurum bütçesinden karşılanmayacaktır. Bunlara yolluk dışında ödeme yapılmayacaktır. Yılbaşı ve bayram tebrikleri kurum bütçesinden karşılanmayacaktır.

9-Basın ve Yayın Hizmetleri:

Periyodik yayınların alınmasında azami tasarrufa riayet edilecektir. Sadece kuruluşun görev konuları ile ilgili yayınlara abone olunabilecektir. Bilimsel niteliği olmayan, daha çok kurum ve personelini tanıtmaya yönelik kitap, dergi, bülten ve benzeri yayınların basım yayımına son verilecektir. Ayrıca günlük gazete alımları da yapılmayacaktır.

10-Kırtasiye Kullanımı:

Kağıt, karton, mukavva ve mamulleri, kırtasiye malzemesi, büro makineleri, aydınlatma ve temizleme malzemelerinden lükse kaçmayan ve kullanımı yaygın olanlar alınacaktır. Kırtasiye kullanımında azami tasarrufa gidilecektir.

11-Kadro Kullanımına İlişkin Esaslar:

Katma bütçeli kurumlar, döner sermaye işletmeleri kadrolarını açıktan atama amacıyla kullanabilmeleri için personel fazlası olan yerlerden ve özelleştirme kapsamında bulunan veya özelleştirilen kuruluşlardan karşılamaları gerekmektedir.

12-Bilgisayar Kullanımı ve Satın alınması:

1994 yılı için bilgisayar ve sistem alımları Başbakanlığın iznine alınmak suretiyle yapılabilecektir.

13-Diğer Hususlar:

Bu genelgenin uygulanmasını ilgili Bakanlar özel olarak takip edeceklerdir. Bağlı ve ilgili kuruluşlar ise, kendi denetim elemanları vasıtası ile genelge esaslarına uyulup uyulmadığını kontrol edeceklerdir.

1994/18 nolu genelgede(1) yine 1994/4 nolu genelgeye ilgi tutularak benzer ilkeler sıralanmıştır. Diğer genelgelerde olduğu gibi katma bütçeli idareler de bu genelgenin kapsamı içine alınmıştır(2).

4.8.YIL SONLARI İTİBARI İLE BÜTÇE UYGULAMA TALİMATLARI

4.8.1. 1990 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatı

Maliye ve Gümrük Bakanlığı, 1990 Mali Yılı Bütçe Kanunu dördüncü maddesi, harcamalarda tasarrufu sağlamak, tutarlı, dengeli ve etkili bir bütçe politikası yürütmek amacıyla ödeneklerin dağıtımını ve kullanımını düzenlemek üzere gerekli önlemleri almaya, standartları tespiti ve sınırları koymaya yetkili kılınmıştır.

Altıncı maddesinde:"Genel Bütçeye dahil dairelerle Katma Bütçeli idarelerin her türlü mali işleri ile ilgili bilgi, belge ve hesap durumlarını almaya, bunları ibraz etmeyen daire ve idarelerin bütçe ödeneklerini kesmeye ve bütçe ödeneklerini en etkin şekilde kullanmak üzere gerekli önlemleri almaya" yetkili kılınmıştır.

Beşinci maddesinde ise; bütçe kanunlarına ekli (A) işaretli cetvellerdeki ödeneklerin, Maliye ve Gümrük Bakanlığınca belirlenecek ilkeler ve serbest bırakma oranları dahilinde kullanılacağı hükmü getirilmiştir.

Bu hükümler çerçevesinde bütçenin uygulanmasıyla ilgili ve/veya sorumlu tüm görevlilerin, ödeneklerin serbest bırakılmasına, dağıtılmasına ve kullanılmasına dair aşağıda belirtilen ilke ve oranlara uymaları zorunludur.

1990 Mali Yılı Bütçe Kanunu'nun beşinci maddesinin (b) fıkrası , (A) işaretli cetvellerdeki ödeneklerin %7'sine kadar olan kısmının Maliye ve Gümrük Bakanlığı Bütçesi'nde yer alan 930-08-3-309-900-Yedek Ödenek tertibine, %5'ine kadar olan kısmının da Maliye ve Gümrük Bakanlığı Bütçesinde yeni açılacak 930-08-301-900-Devlet Memurları Kanunu ile diğer kanunlar ve yönetmeliklerin gerektirdiği giderler ile toplu iş sözleşmelerinin

(1)1994/18 Başbakanlık Genelgesi.

(2)Sebahattin Şahin, Kamu Harcamalarında Tasarruf Önlemleri, Ankara, T.C.Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Karayolları Genel Müdürlüğü, 1997, s. 101.

gerektirdiği ek giderler karşılığı tertibine eklenmek üzere kesilmesini hüküm altına almıştır.

Ödenek türüne bakılmaksızın her bir harcama kaleminde yer alan 10.000.000-TL ve daha az miktardaki ödeneğin tamamı serbesttir.

Bir harcama kaleminde yer alan ödeneğe serbest bırakma oranı uygulandığında çıkan rakam 10.000.000-TL'nin altında olursa serbest bırakma miktarı 10.000.000-TL'ye tamamlanır. Serbest bırakılan ödeneklerde 1.000-TL'den küçük miktarlar dikkate alınmaz.

Tablo 37: 1/1/1990-30/06/1990 Dönemi İçin Serbest Bırakma Oranları

KOD	HARCAMA KALEMİ-FAALİYET	ÖD. TÜRÜ(*)	SERBEST BIRAKMA ORANI(%)
100	PERSONEL GİDERLERİ	1, 2	70
200	YOLLUKLAR	1	35
		2	30
300	HİZMET ALIMLARI	1, 3	35
		2	30
400	TÜK. MAL. VE MALZ. ALIM	1	35
		2	30
500	DEMİRBAŞ ALIMLARI	1, 2	20
600	MAK.TEÇH.VE TAŞIT ALIM.	1, 3	35
		2	30
700	YAPI TESİS VE BÜYÜK ONARIM GİD.	1, 3	35
		2	30
800	DİĞER ÖDEMELER	1, 2, 3	50
900	TRANSFERLER (c-Katma Büt.İd.Yapılacak Hazine Yard.)	3	100

Tablo 37 devam:

999	DIŞ PROJE KREDİLERİ ÖDENEKLERİ		100
-----	--------------------------------	--	-----

Kaynak: T.C. Maliye Bakanlığı, Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı, Tebliğler Dergisi, Ocak- Şubat 1990, Sayı 56, s.158,159,160,161.

(*)1-Cari

2-Yatırım

3-Transfer

1990 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatı ilk altı aylık dönem için ödeneklerin serbest bırakma oranları görüldüğü üzere genellikle %50'nin altındadır. En yüksek serbest bırakma oranı 999-Dış Proje Kredileri %100, 900-Transferler(c-Katma Bütçeli İdarelere Yapılacak hazine Yardımları) %100, 100-Personel Giderleri %70 olarak belirlenmiştir. 100, 200, 300, 400, 600, 700 harcama kalemlerindeki ödenek türü 2(yatırım) ile ilgili olanlar %30 olarak belirlenmiştir. 500 harcama kaleminde ise %20, 800 harcama kaleminde ise 50 olarak belirlenmiştir.

Tablo 38:1/6/1990-31/12/1990 Dönemi İçin Serbest Bırakma Oranları

KOD	HARCAMA KALEMİ-FAALİYET	ÖD. TÜRÜ(*)	SERBEST BIRAKMA (%)
100	PERSONEL GİDERLERİ	1, 2	100
200	YOLLUKLAR	1 2	65 60
300	HİZMET ALIMLARI	1, 3 2	65 60
400	TÜK. MAL. VE MALZ. ALIM	1 2	65 60
500	DEMİRBAŞ ALIMLARI	1, 2	40
600	MAK.TEÇH.VE TAŞIT ALIM.	1, 3 2	65 60

Tablo 38 devam:

700	YAPI TESİS VE BÜYÜK ONARIM GİD.	1, 3	65
		2	60
800	DİĞER ÖDEMELER	1, 2, 3	80
900	TRANSFERLER (c-Katma Büt.İd.Yapılacak Hazine Yard.)	3	100
999	DIŞ PROJE KREDİLERİ ÖDENEKLERİ		100

Kaynak: T.C. Maliye Bakanlığı, Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı, *Tebliğler Dergisi*, Mayıs-Haziran 1990, Sayı 58, s.25,26.

(*)1-Cari

2-Yatırım

3-Transfer

1990 yılı sonu itibariyle %100 olarak; 100-Personel Giderleri, 900-Transferler(c-Katma Bütçeli İdarelere Yapılacak Hazine yardımı), 999-Dış Proje Kredileri Ödenekleri serbest bırakılmıştır. Bunlardan 900-Transferler yapılmak zorunda olan bir işlemdir. 100-Personel Giderleri personelin özlük hakları ile ilgili olduğundan serbest bırakılmak zorundadır. 999-Dış Proje Kredileri Ödenekleri bütçe dışında başka ülkelerden sağlandığından aynı şekilde serbest bırakılması gereken ödeneklerdendir. 200, 300, 400, 600, 700 harcama kalemleri %60, %65 olarak yıl sonu itibariyle serbest bırakılmıştır. 500 harcama kalemi %40, 800 harcama kalemi ise %80 olarak yıl sonu itibariyle serbest bırakılmıştır.

200, 300, 400, 600, 700 harcama kalemlerinin ödeneklerinin %35 ve %40 kısmı kullanılmamıştır. 500 harcama kalemi ödeneklerinin %60'ı, 800 harcama kaleminin %20'si kullanılmamıştır. Sonuç olarak 1990 yılında devlet tarafından verilen ödeneklere büyük oranlarda kesinti uygulanmıştır.

4.8.2. 1991 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatı

1991 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatı'nda, Genel Bütçeli Daireler ve Katma Bütçeli İdareler'in taşıt edinmesi ile ilgili hükümler sıralanmıştır. Buna göre ancak bağlı buldukları Bakanın teklifi ile ve Maliye Bakanlığı'nın uygun

görüşü alındıktan sonra Başbakanlık'tan izin alınarak taşıt alınabilecektir. Bu uygulamanın içine bu kuruluşlara bağlı döner sermaye işletmeleri de dahil edilmiştir(1).

Ayrıntı kodlarında yer alan 1990 yılı kesin harcama toplamının her bir ayrıntı kodu itibariyle %20'sini geçmemek üzere sadece "Taşıt Kiraları", "Taşıt Bakım ve Onarım", "Yakacak Alımları", "Akaryakıt ve Yağ Giderleri" serbest bırakılmıştır(2).

4.8.3.1992 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatı

Ekim ayında belirlenen ve yıl sonu itibariyle geçerli olan 1992 Mali Yılı Bütçe Uygulama talimatına göre daha önce belirlenen serbest bırakma oranları değiştirilmiştir. Bu talimattan önce kurumlar münferit olarak serbest bırakma talebinde bulunmuş ve kabul edilmiş ise bunlardan yüksek olan uygulanacaktır. Ayrıca bu uygulama talimatında kurumların daha önce yayınlanan tasarruf tedbirlerine ilişkin genelgelere uymaları da istenmektedir.

Tablo 39: 1992 Yıl Sonu İtibariyle Serbest Bırakma Oranları

KOD	HARCAMA KALEMİ-FAALİYET	ÖD. TÜRÜ(*)	SERBEST BIRAKMA ORANI(%)
100	PERSONEL GİDERLERİ	1,2,3	100
200	YOLLUKLAR	1,2	100
300	HİZMET ALIMLARI	1,3	85
		2	90
400	TÜK. MAL. VE MALZ. ALIM	1	85
		2	90
500	DEMİRBAŞ ALIMLARI	1, 2	Bloke

(1)1991 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatı 28/Ocak/1991 tarih ve 20767 R.G.

(2)T.C. Maliye Bakanlığı, Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı, Tebliğler Dergisi, Ocak-Şubat 1991, Sayı 62, s.23.

Tablo 39 devam:

600	MAK.TEÇH.VE TAŞIT ALIM. (Taşıtlı alımları hariç)	1,3 2	85 90
700	YAPI TESİS VE BÜYÜK ONARIM GİD. (Yeni hizmet binası ve loj. Yapımı hariç)	1,3 2	85 90
800	DİĞER ÖDEMELER	1, 2,3	85
900	TRANSFERLER (c-Katma Büt.İd.Yapılacak Hazine Yard.)	3	100
999	DIŞ PROJE KREDİLERİ ÖDENEKLERİ		100

Kaynak:T.C. Mal. Bak. B.Ü.M.K.O. 1992 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatı S. No:12.

(*)1-Cari

2-Yatırım

3-Transfer

Yıl sonu itibariyle personel giderleri, yolluklar %100 oranında serbest bırakılmıştır. Bu harcama kalemleri personelin özlük haklarıyla ilgilidir. Yani yapılması birer zorunluluk olan giderlerdir. Diğer harcama kalemleri olan; Hizmet Alımları, Tüketim Malları ve Malzeme Alımları, Makine Teçhizat ve Taşıtlı Alımları, Yapı Tesis ve Büyük Onarım Giderleri, Diğer Ödemeler harcama kalemleri ise %85-90 oranında serbest bırakılmıştır. Sadece Demirbaş Alımları Harcama Kalemi bloke edilmiştir.

Mali yılın ilk bütçe uygulama talimatlarında 100-Personel Giderleri, %100 serbest bırakılmaktadır. Bunun nedeni ise bu ödemelerin zorunlu olarak yapılması gerektiğinden kaynaklanmaktadır(1).

4.8.4. 1993 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatı

1993 Mali Yılı Bütçe Kanunu'nun beşinci maddesi uyarınca serbest bırakma oranları belirlenmiştir. Ayrıca bu uygulama talimatından önce sonuçlandırılmamış serbest talepleri işleminden kaldırılmıştır.

(1)T.C. Maliye Bakanlığı, Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı, Tebliğler Dergisi, Ocak-Şubat, 1992, Sayı 68, s.45.

Kuruluşlardan bu serbest bırakma oranlarına uymaları ve harcamalarını verimli bir biçimde yapmaları istenmiştir.

Tablo 40: 1993 Yıl Sonu İtibariyle Serbest Bırakma Oranları

KOD	HARCAMA KALEMİ-FAALİYET	ÖD. TÜRÜ(*)	SERBEST BIRAKMA ORANI(%)
100	PERSONEL GİDERLERİ	1,2,3	100
200	YOLLUKLAR	1,2	75
300	HİZMET ALIMLARI	1,3	75
		2	100
400	TÜK. MAL. VE MALZ. ALIM	1,2	75
500	DEMİRBAŞ ALIMLARI	1, 2	Bloke
600	MAK.TEÇH.VE TAŞIT ALIM. (Taşıtları Hariç)	1,3	75
		2	100
700	YAPI TESİS VE BÜYÜK ONARIM GİD. (Yeni Hizm. Binası ve Loj. Yapımı Hariç)	1,3	75
		2	100
800	DİĞER ÖDEMELER	1,2,3	75
900	TRANSFERLER (c-Katma Büt.İd.Yapılacak Hazine Yard.)	3	100
999	DIŞ PROJE KREDİLERİ ÖDENEKLERİ	2	100

Kaynak: T.C. Maliye Bakanlığı, B.Ü.M.K.O. 1993 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatı
Sıra No:11.

(*)1-Cari

2-Yatırım

3-Transfer

1993 Mali Yılı sonu itibariyle personel giderleri %100 oranında serbest bırakılmıştır. Diğer harcama kalemleri %75 ve %100 oranlarında serbest bırakılmışlardır. Demirbaş alımları harcama kalemi ise 1992 yılında olduğu gibi bloke edilmiştir. Yatırım kalemleri olan Makine Teçhizat ve Taşıtları ile

Yapı Tesis ve Büyük Onarım Giderleri %100 oranlarında serbest bırakılmışlardır.

4.8.5. 1994 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatı

1994 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatı'nda yıl sonu itibariyle kullandırılmayacak ödenekler ve serbest bırakma oranları belirtilmiştir. Ayrıca şu konulara yer verilmiştir: "Alınan tedbirlerle, Programın ilk altı ayında konsolide bütçe dengesinde önemli iyileşmeler sağlanmıştır. Nisan-Haziran dönemindeki bütçe uygulamaları hedeflerin üzerinde başarılı olmuş ve bu dönemde bütçe fazlası olmuştur. Temmuz-Eylül dönemindeki bütçe uygulamalarının da hedefler civarında gerçekleşeceği ve önemli bir sapma olmayacağı tahmin edilmektedir. Ancak yıl sonunda öngörülen bütçe hedeflerine ulaşılabilmesi Ekim-Aralık dönemindeki bütçe uygulamalarına bağlı bulunmaktadır. Bu itibarla, Programın ilk altı ayında tasarruflu harcama politikalarının, yılın üç aylık son döneminde de devam ettirilmesi zorunludur. Bütçe harcamalarının, bu çerçevede özellikle yılın son döneminde de devam ettirilmesi zorunludur. Bütçe harcamalarında özellikle yılın son aylarında görülen büyümelerin önlenmesi ve harcamaların belirli seviyelerde muhafaza edilmesi büyük önem taşımaktadır."

Tablo 41: Yıl Sonu İtibariyle Kullandırılmayacak Ödenekler

KOD	HARCAMA KALEMİ-FAALİYET	ÖD. TÜRÜ(*)	YIL SONU İTİBARIYLA BLOKE ORANI(%)
100	PERSONEL GİDERLERİ	1,2,3	0
200	YOLLUKLAR	1	30
		2	20
300	HİZMET ALIMLARI	1	30
		2,3	20

Tablo 41 devam:

400	TÜK. MAL. VE MALZ. ALIM.	1	30
		2,3	20
500	DEMİRBAŞ ALIMLARI	1,2	70
600	MAK.TEÇH.VE TAŞIT ALIM.	1	30
		2,3	20
700	YAPI TESİS VE BÜYÜK ONARIM GİD.	1	30
		2,3	20
800	DİĞER ÖDEMELER	1	30
		2,3	20
900	TRANSFERLER	1	30
		2,3	20

Kaynak: T.C. Mal. Bak. B.Ü.M.K.O. 1994 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatı S. No:12.

(*)1-Cari

2-Yatırım

3-Transfer

Ayrıca not olarak şöyle denilmiştir:”Ambulans hariç olmak üzere taşıt alım ödenekleri, yeni lojman, kreş, eğitim ve sosyal tesis ile hizmet binası alım, yapım ve bunların kamulaştırılmasına ait ödeneklerin %100’ü yıl sonu itibariyle kullandırılmayacaktır.”

En yüksek oranda bloke edilen harcama kalemi %70 ile 500-Demirbaş Alımları Harcama Kalemidir. Bloke edilmeyen tek harcama kalemi 100-Personel Giderleridir.

Tablo 42: 1994 Yıl Sonu İtibariyle Serbest Bırakma Oranları

KOD	HARCAMA KALEMİ-FAALİYET	ÖD. TÜRÜ(*)	SERBEST BIRAKMA ORANI(%)
100	PERSONEL GİDERLERİ	1,2	100

Tablo 42 devam:

200	YOLLUKLAR	1	70
		2	80
300	HİZMET ALIMLARI	1	70
		2,3	80
400	TÜK. MAL. VE MALZ. ALIM.	1	70
		2	80
500	DEMİRBAŞ ALIMLARI	1, 2	30
600	MAK.TEÇH.VE TAŞIT ALIM.	1	70
		2, 3	80
700	YAPI TESİS VE BÜYÜK ONARIM GİD.	1	70
		2,3	80
800	DİĞER ÖDEMELER	1	70
		2, 3	80
900	TRANSFERLER (c-Katma Büt.İd.Yapılacak Hazine Yard.)	3	100
999	DIŞ PROJE KREDİLERİ ÖDENEKLERİ	2	80

Kaynak: T.C. Mal. Bak. B.Ü.M.K.O. 1994 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatı S. No:12.

(*)1-Cari

2-Yatırım

3-Transfer

1994 Mali Yılı sonu itibariyle 100-Personel Giderleri Harcama Kalemi %100 olarak serbest bırakılmıştır. En düşük serbest bırakma oranı %30 ile 500-Demirbaş Alımları Harcama Kalemi'ne uygulanmıştır. Diğer harcama kalemlerinden ödenek türü (1) olanlar %70, ödenek türü (2) olanlar %80 oranında yıl sonu itibariyle serbest bırakılmıştır.

4.8.6. 1995 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatı

1995 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatı:

1-Ödeneklerin Serbest Bırakılması ve Kullanımı

1995 Mali Yılı Bütçe Kanunu'nun beşinci maddesinde, bütçe kanunlarına bağlı (A) işaretli cetvellerdeki ödeneklerin, kanunda belirtilen istisnalar dışında %4,5'i iptal edilmiştir.

Bloke edilen ödenekler hariç olmak üzere, ödenek türüne bakılmaksızın her bir harcama kaleminde yer alan 20 milyon lira ve daha az miktardaki ödeneğin tamamı serbest bırakılmıştır.

2-Ödeme Emri Düzenlenmesi

Ödeme emirleri serbest bırakma oranlarını aşmayacak şekilde, ödenek tenkislerini en aza indiricek, rasyonel kullanımı sağlayacak miktar ve zamanlarda düzenlenecektir. Bunun sonucunda katma bütçeli idarelerin yıl sonu olarak ne kadar ödeneğin serbest kalacağını bilemediklerinden uygun koşullarda satınalma sözleşmeleri yapmaları mümkün değildir. Ödeneklerin Bu tür kısıtlanması nedeniyle rasyonel kullanılmaları da mümkün değildir.

İhale komisyonlarına üye olarak katılacak maliye memurları, komisyona katılmadan önce bütçe giderleri ve ödeme emirleri defterinden ödenek artığını tespit edecek ve ihalesi yapılacak işin yıl içinde gerçekleştirilecek kısmını karşılayacak ödenek bulunmadığı takdirde, bu hususu kararda belirtmeleri gerekecektir. Katma bütçeli kuruluşlar bu madde itibari ile de sıkı kontrol altındadır. Genel bütçeli kuruluşların tabi olduğu bütün mevzuata tabi tutulmaktadır.

Tablo 43: Yıl Sonu İtibariyle Kullanılmayacak Ödenekler

KOD	HARCAMA KALEMİ-FAALİYET	ÖD. TÜRÜ(*)	YIL SONU İTİBARIYLA BLOKE ORANI(%)
100	PERSONEL GİDERLERİ	1,2,3	0
200	YOLLUKLAR	1,2	15
300	HİZMET ALIMLARI	1,2,3	15
400	TÜK. MAL. VE MALZ. ALIM	1,2,3	15

Tablo 43 devam:

500	DEMİRBAŞ ALIMLARI	1,2	50
600	MAK.TEÇH.VE TAŞIT ALIM.		
	1-Taşit Alımları	2, 3	50
	2-Makine, Teçhizat Alımları	1,2,3	25
700	YAPI TESİS VE BÜYÜK ONARIM GİD.	1,2,3	20
800	DİĞER ÖDEMELER	1,2,3	15
900	TRANSFERLER(7-Diğer Transferler)	2,3	20

Kaynak: T.C. Maliye Bakanlığı, Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı, Tebliğler Dergisi, Ocak -Şubat 1995, Sayı 86, s.171.

(*)1-Cari

2-Yatırım

3-Transfer

Yıl sonu itibariyle en büyük oranda bloke edilen harcama kalemleri Demirbaş Alımları ve Taşit Alımları'dır. Bu kalemler %50 oranında bloke edilmişlerdir. Makine, Teçhizat Alımları %25, Yapı, Tesis ve Büyük Onarım Giderleri %20 oranlarında bloke edilmişlerdir. Personel Giderleri harcama kalemi bloke edilmeyen tek gider kalemidir. Özellikle kurumların gelişmeleri için kullanmaları gerekli olan 500, 600, 700 harcama kalemleri bloke edilmiştir. Bu harcama kalemleri birbiriyle ilgili kalemlerdir. Yüksek oranda bloke edilen kalemler, yatırım kalemleridir. Devlet ekonomik dengeleri sağlamak adına ilk olarak yatırımları durdurmaktadır. Katma bütçeli kuruluşlar Genel Bütçe'nin tabi olduğu bu sıklığa aynen tabi bulunmaktadır.

Tablo 44: 1995 Yıl Sonu İtibariyle Serbest Bırakma Oranları

KOD	HARCAMA KALEMİ-FAALİYET	ÖD. TÜRÜ(*)	SERBEST BIRAKMA ORANI(%)
100	PERSONEL GİDERLERİ	1,2	85

Tablo 44 devam:

200	YOLLUKLAR	1,2	60
300	HİZMET ALIMLARI	1,2,3	60
400	TÜK. MAL. VE MALZ. ALIM.	1,2	60
500	DEMİRBAŞ ALIMLARI	1, 2	35
600	MAK.TEÇH.VE TAŞIT ALIM.		
	1-Taşit Alımları	2, 3	Bloke
	2-Makine, Teçhizat Alımları	1,2,3	60
700	YAPI TESİS VE BÜYÜK ONARIM GİD.		
	a-Yeni Hizmet Binası ve Lojman Yapımı	2,3	Bloke
	b-Devam Eden Hiz.Binası ve Lojman Yap.	2,3	60
	c-Diğer Yapım ve Büyük Onarımlar	1,2,3	60
800	DİĞER ÖDEMELER	1, 2, 3	60
900	TRANSFERLER		
	(c-Katma Büt.İd.Yapılacak Hazine Yard.)	3	70
999	DIŞ PROJE KREDİLERİ ÖDENEKLERİ	2	60

Kaynak: T.C. Maliye Bakanlığı, Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı, Tebliğler Dergisi, Temmuz -Ağustos 1995, Sayı 89, s.126,127.

(*)1-Cari

2-Yatırım

3-Transfer

1995 yıl sonu itibariyle en yüksek oranda serbest bırakılan kalem Personel Giderleri olmuştur. 600-Makine, Teçhizat ve Taşit Alımları Harcama Kalemi'nden, Taşit Alımları ve 700-Yapı Tesis ve Büyük Onarım Giderleri Harcama Kalemi'nden, Yeni Hizmet Binası ve Lojman Yapımı Harcama Kalemleri bloke edilmiştir. En düşük oranda serbest bırakılan harcama kalemi 500-Demirbaş Alımları Harcama Kalemidir. Yıl sonu itibariyle %35 oranında serbest bırakılmıştır.

5.BÖLÜM: SONUÇ

M.U.K.'nun 115. maddesinde katma bütçeler:"Sarfiyatı hususi varidat ile temin ve muvazenei umumiye haricinde tedvir olunan bütçelere mülhak bütçe denir" diye tanımlanmaktadır. Katma bütçeler kanunla kurulmaktadır. İlk kuruluş yıllarında daha çok ticari nitelikte hizmet üreten ve ürettikleri malı satabilen kuruluşlar olarak karşımıza çıkmışlardır. Günümüzde kültürel ve sosyal yapı ile ilgili amaçlarla beraber, çok çeşitli amaçlar için katma bütçeli idareler kurulabilmektedir. Bir kuruluşun katma bütçeli olabilmesi için o kuruluşu bazı özel gelirlerin tahsis edilmesi ve kanunla katma bütçe yetkisinin verilmesi gerekir.

Türkiye'de uygulanan Katma Bütçe Sistemi ve Trakya Üniversitesi'nin bu uygulama içindeki yerinin örnek alınarak incelenmesinden çıkan en önemli sonuç uygulamada istenilen amaçlara ulaşamamış olmasıdır. Katma Bütçelerin tanımında:"Giderleri, kendi özel gelirleri ile sağlanan ve genel bütçe dışında yönetilen bütçelere katma bütçe denilmektedir". Bu tanımda iki unsur vardır:

- a-Giderleri, kendi özel gelirleri ile sağlanır.
- b-Genel bütçe dışında yönetilirler.

Katma bütçeler ve Trakya Üniversitesi'nin yıllar itibariyle gerçekleşen gider ve gelirleri incelendiğinde bu kurumların gelirlerinin tamamına yakının hazine yardımları şeklinde devlet tarafından verildiği görülmektedir. Kurumların kendi gelirleriyle ayakta durmaları mümkün görünmemektedir.

Ne var ki uygulamada M.U.K.'nun 115.maddesinin bir anlamı kalmamaktadır. Çünkü, Maliye Bakanlığı'nın çıkardığı bütçe uygulama talimatları katma bütçeleri de kapsamakta ve genel bütçeye uygulanan prosedürler katma bütçelere de uygulanmaktadır.

Bir kuruluşun katma bütçeli olmasının nedenlerinden biri, o kuruluşu mali özerkliğin yanında idari özerkliğinde verilmek istenmesidir. Kamu hizmetini sunan örgüt ve yönetimini ve mensuplarını kararlarında ve çalışmalarında, siyasal iktidarın karışmalarına karşı koruma, onlara bir ölçüde özerklik sağlama

amacıda izlenir. Uygulamada bütün harcamalarının sınırları Maliye Bakanlığı tarafından belirlenmektedir. Bütçe uygulama talimatları ve tasarruf genelgesi ile genel bütçeye getirilen kısıtlamalar aynı şekilde katma bütçelere de uygulanmaktadır. Hatta eleman alımları Maliye Bakanlığı'nın vizesine tabi tutulmakta ve sınırlandırılmaktadır. Bu nedenlerden dolayı katma bütçeli kurumların üzerinde sıkı baskılar oluşturulabilmektedir ve katma bütçeli kurumların idari özerkliğinden söz edebilmek mümkün olmamaktadır.

Ayrıca, tespit ettiğimiz bulgulara göre de döner sermaye uygulaması amacından saptırılmış ve çalışanlarına gelir sağlama aracı olmuştur. Döner sermayeler giderlerini katma bütçelere karşılatarak, karlarının artmasını sağlamışlar ve bunu katkı payı adı altında personele dağıtmışlardır. Böylece katma bütçe giderlerinin arkasına döner sermaye gelirleri saklanmıştır.

Ek:1

T.Ü. TIP FAKÜLTESİ DÖNER SERMAYE İŞLETMESİ 1991 KESİN MİZANI

Hes. No:	HESAP İSİMLERİ	BORÇ	ALACAK	BORÇ ARTIĞI	ALACAK ARTIĞI
	SERMAYE H.		3000000		3000000
	ÖDENMEMİŞ SER.H.	3000000	1089223	1910777	
	KASA H.	5174628484	5174625695	2789	
	BANKA H.	7982663234	7590584785	392078449	
	AMBAR H.	2917453474	2917453474		
	GELİR H.	8161668733	8161668733		
	GİDERLER H.	7922614026	7922614026		
	MÜESSESE BORÇ H.	1955101428	2796065765		840964337
	MÜESSESE ALACAK H.	2578962908	2128141637	450821271	
	AVANS H.	73174500	73174500		
	DEMİRBAŞ H.	138796598	138796598		
	ARACI-GEÇİCİ H.	56684751	57533700		
	KAR-ZARAR H.	7923349749	7923349749		848949
	TOPLAM	45046760869	45046760869	844813286	844813286

Kaynak:1991 Yılı Kesin Mizanı

Ek:2

T.Ü. TIP FAKÜLTESİ DÖNER SERMAYE İŞLETMESİ

AKTİF

1991 YILI BİLANÇOSU

PASİF

HES No:	HESAP İSİMLERİ	MEVCUTLAR VE ALACAKLAR	HES No:	HESAP İSİMLERİ	SERMAYE VE BORÇLAR
	ÖDENMEMİŞ SER.H	1910777		SERMAYE H.	3000000
	KASA H.	2789		MÜESSESE B. H	840964337
	BANKA C.H.	392078449		ARACI-GEÇİCİ H	848949
	MÜESSESE ALC.H.	450821271			
	TOPLAM	844813286			844813286

Kaynak:1991 Yılı Bilançosu

Ek:3
T.Ü. TIP FAKÜLTESİ DÖNER SERMAYE İŞLETMESİ
1991 YILI KAR VE ZARAR TABLOSU

HES No:	HESAP İSİMLERİ	BORÇ	HES No:	HESAP İSİMLERİ	ALACAK
	GİDERLER H. KAR	7922260526 1089223		GELİRLER H.	7923349749
	TOPLAM	7923349749		TOPLAM	7923349749

Kaynak:1991 Yılı Kar ve Zarar Tablosu

Ek:4

T.Ü. TIP FAKÜLTESİ DÖNER SERMAYE İŞLETMESİ 1992 KESİN MİZAN

H. No:	HESAP İSİMLERİ	BORÇ	ALACAK	BORÇ ARTIĞI	ALACAK ARTIĞI
	SERMAYE H.		3000000		3000000
	ÖDENMEMİŞ SER.H	1911000		1911000	
	KASA H.	8670978000	8668887000	2091000	
	BANKA H.	15593845000	12639960000	2953885000	
	AMBAR H.	3752183000	3752183000		
	GELİR H.	15843106900	15843106900		
	GİDERLER H.	14366937000	14366937000		
	MÜES.BORÇ H.	3619350000	6051575000		2432225000
	MÜES. ALACAK H	7565199000	6943951000	621248000	
	AVANS H.	128854000	128854000		
	DEMİRBAŞ H.	77070000	77070000		
	ARACI-GEÇİCİ H.	7236000	12923000		587000
	KAR-ZARAR H.	14358604000	15496827000		1138223000
	TOPLAM	83985273900	83985273900	3579135000	3579135000

Kaynak:1992 Yılı Kesin Mizanı

Ek:5

T.Ü. TIP FAKÜLTESİ DÖNER SERMAYE İŞLETMESİ

AKTİF		1992 YILI BİLANÇOSU		PASİF	
HES No:	HESAP İSİMLERİ	MEVCUTLAR VE ALACAKLAR	HES No:	HESAP İSİMLERİ	SERMAYE VE BORÇLAR
	ÖDENMEMİŞ SER.H	1911000		SERMAYE H.	3000000
	KASA H.	2091000		MÜESSESE B. H	2432225000
	BANKA C.H.	2953885000		ARACI-GEÇİCİ H	5687000
	MÜESSESE ALC.H.	621248000			
	TOPLAM	3579135000			3579135000

Kaynak:1992 Yılı Bilançosu

Ek:6
T.Ü. TIP FAKÜLTESİ DÖNER SERMAYE İŞLETMESİ

1992 YILI KAR VE ZARAR TABLOSU

HES No:	HESAP İSİMLERİ	BORÇ	HES No:	HESAP İSİMLERİ	ALACAK
	GİDERLER H. KAR	14358604000 1138223000		GELİRLER H.	15496827000
	TOPLAM	15496827000		TOPLAM	15496827000

Kaynak: 1992 Yılı Kar ve Zarar Tablosu

Ek:7

T.Ü. TIP FAKÜLTESİ DÖNER SERMAYE İŞLETMESİ 1993 KESİN MİZAN

H No	HESAP İSİMLERİ	BORÇ	ALACAK	BORÇ ARTIĞI	ALACAK ARTIĞI
	SERMAYE H.		3000000		3000000
	KASA H.	18219356130	18214742546		
	BANKA H.	39546493548	32038444738	7508048810	
	AMBAR H.	10327249146	103277249146		
	GELİR H.	38400380493	38400380493		
	GİDERLER H.	34892533465	34892533465		
	MÜES. BORÇ H.	9768905609	15557417763		5788512154
	MÜES.AL. H.	19451411900	18722257200	729154700	
	AVANS H.	264417600	264417600		
	DEMİRBAŞ H.	4032000	4032000		
	ARACI-GEÇİCİ H.	18584872	18414504	170368	
	KAR-ZARAR H.	34875896185	37326371493		2450475308
	ÖDENMEMİŞ S.H.	1911000	1911000		
	TOPLAM	205771171948	205771171948	8241987462	8241987462

Kaynak:1993 Yılı Kesin Mizanı

Ek:8

T.Ü. TIP FAKÜLTESİ DÖNER SERMAYE İŞLETMESİ

AKTİF		1993 YILI BİLANÇOSU		PASİF	
HES No:	HESAP İSİMLERİ	MEVCUTLAR VE ALACAKLAR	HES No:	HESAP İSİMLERİ	SERMAYE VE BORÇLAR
	KASA H.	4613584		SERMAYE H.	3000000
	BANKA C.H.	7508048810		MÜESSESE B. H	5788512154
	MÜESSESE ALC.H.	729154700		KAR	2450475308
	ARACI-GEÇİCİ H	170368			
	TOPLAM	8241987462			8241987462

Kaynak:1993 Yılı Bilançosu

Ek:9

T.Ü. TIP FAKÜLTESİ DÖNER SERMAYE İŞLETMESİ

1993 YILI KAR VE ZARAR TABLOSU

HES No:	HESAP İSİMLERİ	BORÇ	HES No:	HESAP İSİMLERİ	ALACAK
	GİDERLER H. KAR	34875896185 2450475308		GELİRLER H.	37326371493
	TOPLAM	37326371493		TOPLAM	37326371493

Kaynak:1993 Yılı Kar ve Zarar Tablosu

Ek:10

T.Ü. TIP FAKÜLTESİ DÖNER SERMAYE İŞLETMESİ 1994 KESİN MİZAN

H. No	HESAP İSİMLERİ	BORÇ	ALACAK	BORÇ ARTIĞI	ALACAK ARTIĞI
	KASA H.	34368452906	34360740937	7711969	
	BANKA H.	83176407018	70634033856	12542373162	
	AMBAR H.	23851784318	23851784318		
	GELİR H.	7990659000	80846326621		72855667621
	GİDERLER H.	72859232598	24983750	72834248848	
	MÜES. BORÇ H.	18205358704	32808870776		14603512024
	MÜES. AL. H.	44627186835	42541382120	2065804715	
	AVANS H.	217500000	217500000		
	ARACI-GEÇİCİ H.	899511	8858510		7958999
	SERMAYE H.		3000000		3000000
	TOPLAM	285297480890	285297480890	87470138694	87470138694

Kaynak:1994 Yılı Kesin Mizanı

Ek:11

T.Ü. TIP FAKÜLTESİ DÖNER SERMAYE İŞLETMESİ

AKTİF

1994 YILI BİLANÇOSU

PASİF

HES No:	HESAP İSİMLERİ	MEVCUTLAR VE ALACAKLAR	HES No:	HESAP İSİMLERİ	SERMAYE VE BORÇLAR
	KASA H.	7711969		MÜESSESE B. H	14603512074
	BANKA C.H.	12542373162		ARACI-GEÇİCİ H	7958999
	MÜESSESE ALC.H.	2085804715		SERMAYE H.	3000000
				KAR	21418773
	TOPLAM	14635889846			14635889846

Kaynak: 1994 Yılı Bilançosu

Ek:12
T.Ü. TIP FAKÜLTESİ DÖNER SERMAYE İŞLETMESİ

1994 YILI KAR VE ZARAR TABLOSU

HES No:	HESAP İSİMLERİ	BORÇ	HES No:	HESAP İSİMLERİ	ALACAK
	GİDERLER H. KAR	72834248848 21418773		GELİRLER H.	72855667621
	TOPLAM	72855667621		TOPLAM	72855667621

Kaynak: 1994 Yılı Kar ve Zarar Tablosu

Ek:13

TIP FAKÜLTESİ DÖNER SERMAYE İŞLETMESİ 1995 KESİN MİZAN

Hes. No:	HESAP İSİMLERİ	BORÇ	ALACAK	BORÇ ARTIĞI	ALACAK ARTIĞI
100	KASA H.	87976089991	87976089991	11137769	
102	BANKA H.	200758198819	177422230288	23335968531	
103	VER.ÇEK.ÖD.EM.	167202430886	168498392635		
120	ALICILAR	110407065863	103556052603	6851013260	
135	PERS.ALACAKLAR	144610849	144610849		
150	İLK MAD.MAL STOK	71481050436	71481050436		
195	İŞ AVANSLARI	189556000	189556000		
197	SAY.TES.NOKSAN	1490500	9449499		
320	SATICILAR	14002038800	17947903411		
326	AL.DEP.TEMİNAT	735198500	754601500		
329	DİĞER	745494517	745494517		
335	TİC.BORÇLAR	6966069736	18862058243		
360	PERS.BORÇLAR	22480047151	25407261806		
361	ÖD.VERG.FONLAR	658026949	760609149		
362	ÖD.SOS.GÜV.KES.	18490470000	24693432000		
500	ÖD.D.S.YÜKÜML.		3000000		
570	SERMAYE H.	21418773	21418773		
600	GEÇ.YIL KARLARI	17661070158	176661070158		
602	YURTIÇİ SATIŞLAR	18835310469	18835310469		
610	DİĞER GELİRLER	2012768500	2012768500		
632	SAT.İADELER	190177299504	190177299504		
642	GNL.YÖN.GİD.	317457205	317457205		
679	FAİZ GELİRLERİ	173414011	173414011		
690	DİĞ.OL.DIŞI GELİR	192190068004	195987251843		
	DÖNEM KAR-ZARARI				
	TOPLAM	1282626645621	128262664562	30198119560	
			1		

Kaynak:1995 Yılı Kesin Mizan

Ek:14

T.Ü. TIP FAKÜLTESİ DÖNER SERMAYE İŞLETMESİ

AKTİF			1995 YILI BİLANÇOSU		PASİF	
HES No:	HESAP İSİMLERİ	MEVCUTLAR VE ALACAKLAR	HES No:	HESAP İSİMLERİ	SERMAYE VE BORÇLAR	
100	KASA H.	11137769	103	V.ÇEK.ÖD.E.	1295961749	
102	BANKALAR	23335968531	197	SAY.TES.NOK.	7958999	
120	ALICILAR	6851013260	320	SATICILAR	3945864611	
			326	AL.DEP.TEM.	19403000	
			335	PER.BORÇLAR	11895988503	
			360	ÖD.VERGİ FON	2927214655	
			361	ÖD.SOS.GÜV.	102582200	
			362	ÖD.D.S.YÜK.	6202962000	
			500	SERMAYE H.	3000000	
			690	D.KAR-ZARARI	3797183839	
	TOPLAM:	30198119560			30198119560	

Kaynak: 1995 Yılı Bilançosu

Ek:15

T.Ü. TIP FAKÜLTESİ DÖNER SERMAYE İŞLETMESİ

1995 YILI KAR VE ZARAR TABLOSU

HES No:	HESAP İSİMLERİ	BORÇ	HES No:	HESAP İSİMLERİ	ALACAK
632	GİDERLER H.	190177299504	600	GELİRLER H.	193974483343
690	KAR	3797183839			
	TOPLAM	193974483343		TOPLAM	193974483343

Kaynak: 1995 Yılı Kar ve Zarar Tablosu

Ek: 16

T.C.

MALİYE BAKANLIĞI
BÜTÇE VE MALİ KONTROL GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ANKARA

SAYI :B.07.0.BMK.0.010.071-399

KONU:Topluiaştırılan Ödeneklerin

Kullanımı ve Kaydı 03.03.98+ 2837

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
REKTÖRLÜĞÜNE

İLGİ: Bakanlık Makamının 26.2.1998 tarihli Onayı.

4318 sayılı Katma Bütçeli İdareler 1998 Mali Yılı Bütçe Kanununun 10 uncu maddesi hükmü gereğince Üniversitemizin 1998 Mali Yılı bütçe ödenekleri ekli cetvelde yer aldığı şekilde toplulaştırılmıştır.

Bu itibarla;

1- 4318 sayılı Katma Bütçeli İdareler 1998 Mali Yılı Bütçe Kanununa bağlı (A) cetvelinde öngörülen ödenekler; ekli listede gösterilen gider tertiplerinde izlenecek harcamalar ise, sözkonusu listedeki tertiplere harcama kalemi ve ayrıntı kodu itibariyle gider kaydedilecektir.

2-Gerek aylık, gerekse yönetim dönemi hesap cetvellerinden bütçe giderleri ve ödeme emirleri cetvelleri ve buna ilişkin yardımcı defterler ekli listede yer alan terip ve ayrıntı kodları esas alınmak suretiyle düzenlenecek, üniversite gider kesin hesap cetvellerinin düzenlenmesinde de bu hususlara aynen uyulacaktır.

3-Bugüne kadar yapılan ve bütçelerinde mevcut gider tertiplerine kaydedilen harcama tutarlarının, 32 Örnek Numaralı Gelir-Gider Düzeltme Belgesi ile bu tertiplerden düşülerek ekte yer alan tertiplere eklenmek suretiyle kayıtlar düzeltilenektir.

4-Ekli cetvelde yer alan ödenekler, Bakanlığımızca çıkarılan 5 Sıra No.lu 1998 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatı uyarınca vize edilen "Ayrıntılı Harcama Programı İcmal Tablosu"adaki harcama limitleri ve anılan Talimat hükümleri dahilinde kullanılacaktır

5-Bakanlar Kurulunun 14.10.1997 tarihli ve 97/10075 sayılı 1998 Yılı Programın Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar hükümleri ödenekleri toplulaştırılan üniversiteler için de geçerli olduğundan, (C) ödenek türü altında yer alan projeler için yapılacak harcamalarda; Katma Bütçeli İdareler 1998 Mali Yılı Bütçe Kanunu ile her bir proje için tahsis edilmiş olan ödenek miktarları esas alınacak ve projelerin revizesi ise yukarıda bahsedilen Karar hükümlerine göre yapılacaktır.

6-Ödenek kullanımı ile ilgili işlemlerde, ilgili bütçe kanunları ve diğer mevzuat hükümlerine uyulacaktır.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Bakan a.

Durmuş ÖZTEK
Bütçe ve Mali Kontrol
Genel Müdürü

EK: Toplulaştırılmış Ödenek Cetveli

1996 11:41:03

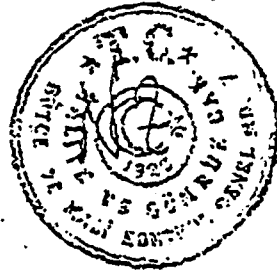
SAYFA 2

GAPOMODTERPROKAL ACIKLAMA

BASLANGIC

77	100	Personel giderleri	29.500
		SONYARA KATI GIDEMETLER	150.000
	3		150.000
	0001	Arastirma gideri	150.000
	900	Transferler	150.000
		ONVERTEKTE ALINMISLAR:	18.048.500
01		CARI, KARSAKIM VE TRANSFERER HESAPLARI:	18.048.500
	1		14.141.500
	0001	Cari Hissaslar	14.141.500
	100	Personel giderleri	11.540.000
	200	Tulluklar	81.000
	300	Hizmet giderleri	538.000
	400	TEKNIK HAZIRLIK VE HAZIRLANA GIDEMETLER	1.589.000
	500	Devletler alimlar	15.000
	600	Diger giderler	900
	2		3.179.000
	0001	Yatirim Hissaslar	3.179.000
	300	Hizmet alimlar	0
	500	Makine, teqhinat ve tasit alimlar	531.200
	700	Yapı, tesis ve TUKUK onarım giderleri	2.647.800
	2		708.700
	0001	HAKKI SANCISI'nda kayıllacak giderler	500.000
	900	Transferler	500.000
	0002	Diger transfer hesaplar	208.700
	900	Transferler	208.700
		DIS PROJE KREDI LER:	1.000
01		DIS PROJE KREDI LER: İLE GERÇEKLESTIRE	1.000
		LEN HESAPLAR	0
	2		1.000
	0001	Dıs Hekimlik Fakültesi makine teqhinat alımı	1.000
			0
	600	Makine teqhinat ve tasit alimlar	1.000

RAPORUN SONU * * *

Nuri ZEYTİNOĞLU
Şube Müdürü

BİBLİYOGRAFYA**KİTAPLAR**

Abacıoğlu, Muhittin. **Devlet İhale Kanunu ve İlgili Mevzuat**, Ankara, Seçkin Yayınevi, 1995.

A.Ü. Açıköğretim Fakültesi, **Devlet Bütçesi**, 3. Fasikül, Ankara, Meteksan,1988.

A.Ü. Açıköğretim Fakültesi, **Devlet Bütçesi**, 4. Fasikül, Ankara, Açıköğretim Fakültesi Yayınları No:23, 1985.

Akça, Yusuf. **Bütçe ve Devlet Muhasebesi**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Basımevi, 1996.

Akdoğan, Abdurrahman. **Kamu Maliyesi**, Ankara, Gazi Büro Kitabevi, 1993.

Aksoy, Şerafettin. **Kamu Bütçesi**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1993.

Aksoy, Şerafettin. **Kamu Maliyesi**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1991.

Aksoy, Şerafettin. **Kamu Maliyesi**, 3.Baskı, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1998.

Ansiklopedik Ekonomi Sözlüğü, Dünya Yayınları, No:42.

Batirel, Ömer Faruk. **Kamu Maliyesi Teorisine Giriş**, 2.Baskı, İstanbul, Met/er Matbaası, 1979.

Bulutoğlu, Kenan. **Kamu Ekonomisine Giriş**, İstanbul, Sermet Matbaası, 1977.

Bulutoğlu, Kenan-Erciş Kurtuluş. **Bütçe ve Kamu Harcamaları**, İstanbul, Filiz

Kitabevi, 1988.

Ceyhan, Mesut. **Katma Bütçeli İdareler Mevzuatı(1924-1996) Cilt-1**,
Ankara, T.C. Maliye Bakanlığı, Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü
Yayını. Yayın no:1996/5, 1996.

Coşkun, Gülay. **Devlet Bütçesi**, 3.Baskı, Ankara, Turhan Kitabevi, 1991.

Edizdoğan, Nihat. **Kamu Bütçesi**, Bursa, Ekin Kitabevi, 1995.

Ercin, Cezmi. **Bütçe**, İstanbul, Devlet Basımevi, 1938.

Erginay, Akif. **Kamu Maliyesi**, Ankara, Savaş Yayınları, 1994.

Ertuğruloğlu, Mehmet. **Maliye İlimi**, Ankara, Başnur Matbaası, 1969.

Feyzioğlu, Bedi Necmeddin. **Nazari Tatbiki Mukayeseli Bütçe**, 6.Baskı,
İstanbul, Filiz Kitabevi, 1981.

Genel Ekonomi Ansiklopedisi, Cilt 1, Milliyet Matbaası, 1988.

Güneş, Doğan. **Bütçe, Harcamalar ve Kesin Hesapla İlgili Anlatımlar**
İşlemler, T.C.Başbakanlık Bütçe Dairesi Başkanlığı, Hizmete Özel-4.

Gürsoy, Bedri. **Bütçe**, 2.Cilt, Ankara, S.B.F. Basın Yayın Yüksekokulu
Basımevi, 1980.

Hançerlioğlu, Orhan. **Ekonomi Sözlüğü**, 6.Baskı, İstanbul, Remzi Kitabevi,
1993.

Herekman, Aykut. **Kamu Maliyesi**, Cilt 1, Ankara, Sevinç Matbaası, 1987.

Kitapçı, Altan. **Yükseköğretim Mevzuatı**, 2.Baskı, İstanbul, Yaylım Yayıncılık, 1997.

Musaballı, Hakkı. **Bütçe Teorisi ve Uygulaması**, Ders Notları, İstanbul, Beyazıt İktisadi ve Ticari İlimler Yüksekokulu Yayın ve Yardım Derneği Yayınları No:39, 1976.

Nemli, Arif. **Kamu Maliyesine Giriş**, İstanbul, Y. Güryay Matbaası, 1979.

Nemli, Arif. **Kamu Maliyesine Giriş**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1984.

Neumark, Fritz. **Maliyeye Dair Tetkikler**, 3.Baskı, İstanbul, İsmail Akgün Matbaası, 1950.

Orhaner, Emine. **Kamu Maliyesi**, Ankara, Emek Kitabevi, 1992.

Özmen, Mümtaz Taner. **Türkiye'de Katma Bütçe Uygulaması İncelenmesi-Değerlendirilmesi ve Katma Bütçeli Kuruluşlardan Bir Örnek**, Yayın no:1991/321.

Pelin, İ. Fazıl. **Bütçe**, Cilt 1, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, 1944.

San, Kadir. **Döner Sermayeli İşletmelerde Bütçe ve Muhasebe**, Maliye Bakanlığı Muhasebat Kontrolörlüğü Tezi.

Sayar, Nihad S. **Kamu Maliyesi Bütçe Prensipleri ve Tatbikatı**, Cilt 2, 4.Baskı, İstanbul, Sermet Matbaası, 1970.

Şahin, Sebahattin. **Kamu Harcamalarında Tasarruf Önlemleri**, Ankara, T.C.Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Karayolları Genel Müdürlüğü, 1997.

Uluatam, Özhan. **Kamu Maliyesi**, 4.Baskı, Ankara, Savaş Yayınları, 1991.

DERGİLER-PERİYODİK YAYINLAR

Feyzioğlu, Bedi Necmeddin. **Bütçe Birliği ve Konsolide Bütçe Hesapları,**
Maliye Dergisi.

Maliye Bakanlığı, Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, Sayı 1995/5
Bütçe Gider ve Gelir Gerçekleşmeleri(1924-1995).

T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı, **Yükseköğretim,** Ekim-1992.

T.C.Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı, Ekonomik Araştırmalar ve
Değerlendirme genel Müdürlüğü, **Ekonomik Kavramlar ve Göstergeler**
Kılavuzu.

Maliye ve Gümrük Bakanlığı, Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu
Başkanlığı, Yayın No:1991/320, **Bütçe Başlangıç Ödenekleri ve Gelir**
Tahminleri(1930-1991).

T.C. Maliye Bakanlığı, Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı,
Tebliğler Dergisi, Ocak- Şubat 1990, Sayı 56.

T.C. Maliye Bakanlığı, Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı,
Tebliğler Dergisi, Mayıs-Haziran 1990, Sayı 58.

1991 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatı 28/Ocak/1991 tarih ve 20767 R.G.
T.C. Maliye Bakanlığı, Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu
Başkanlığı, **Tebliğler Dergisi,** Ocak-Şubat 1991, Sayı 62.

T.C. Maliye Bakanlığı, Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı,
Tebliğler Dergisi, Ocak-Şubat 1992, Sayı 68.

T.C. Maliye Bakanlığı, Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı,
Tebliğler Dergisi, Ocak -şubat 1995, Sayı 86.

T.C. Maliye Bakanlığı, Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı,
Tebliğler Dergisi, Temmuz -Ağustos 1995, Sayı 89.

KANUNLAR-YÖNETMELİKLER-GENELGELER-TALİMATLAR

T.C. Anayasası 1982.

1050 Sayılı Muhasebei Umumiye Kanunu.

2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu.

2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu.

2809 Sayılı Kanun.

Katma Bütçeli İdareler 1995 Mali Yılı Bütçe Kanunu, Kanun No 4063, R.G.
7/Ocak/1995, Mükerrer 22164.

Katma Bütçeli İdareler 1995 Mali Yılı Bütçe Kanunu.

Katma Bütçeli İdareler 1992 Mali Yılı Bütçe Kanunu, Kanun No:3792,
R.G.21190 Mükerrer.

Katma Bütçeli İdareler 1993 Mali Yılı Bütçe Kanunu, Kanun No:3861,
R.G.21457 Mükerrer.

Katma Bütçeli İdareler 1994 Mali Yılı Bütçe Kanunu, Kanun No:3943,
R.G.21810 Mükerrer.

1992 Mali Yılı Bütçe Kanunu, Kanun No:3790, R.G.21186 Mükerrer.

2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 58. Maddesine Göre Döner Sermaye İşletmelerinin Kurulmasında Uyulacak Esaslara İlişkin Yönetmelik, R.G.17614, Yayın Tarihi 23/Şubat/1982.

1987 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesin Hesap Kanunu, Kanun No:3515, R.G.20033(M).

1988 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesin Hesap Kanunu, Kanun No:3598, R.G.20388(M).

1989 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesin Hesap Kanunu, Kanun No:3693, R.G.20747(M).

1990 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesin Hesap Kanunu, Kanun No:3793, R.G.21190(M).

1991 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesin Hesap Kanunu, Kanun No:3862, R.G.21457(M).

1992 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesin Hesap Kanunu, Kanun No:3944, R.G.21810(M).

1993 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesin Hesap Kanunu, Kanun No:4064, R.G.22164(M).

1994 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesin Hesap Kanunu, Kanun No:4223, R.G.22862(M).

1995 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesin Hesap Kanunu, Kanun No:4224, R.G.22862(M).

1998 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Bütçe Kanunu, Kanun No:4318,
R.G.23217(M).

1998 Mali Yılı Bütçe Kanunu, Kanun No:4316, R.G.23213(M).

Trakya Üniversitesi Kesin Hesap Kanunları:1983, 1984, 1985, 1986, 1987,
1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995.

Trakya Üniversitesi Döner Sermaye İşletmeleri'nin 1995 Mali Yılı
Hesapları Tablosu.

Ek-1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15: T.Ü. Tıp Fak. Döner Sermaye
İşletmesi Saymanlığı.

Ek-16:T.C. Maliye Bakanlığı B.Ü.M.K.O. 03.03.1998 tarih ve 2837 sayılı yazısı.

1994/4 Başbakanlık Genelgesi, 05-02-1994 tarih, 21840 Sayılı R.G.

1988/5 Başbakanlık Genelgesi.

1988/10Başbakanlık Genelgesi, 5/10/1988 tarih ve 19950 Sayılı R.G.

1989/6 Başbakanlık Genelgesi.

1991/18 Başbakanlık Genelgesi.

1992/7 Başbakanlık Genelgesi.

1993/4 Başbakanlık Genelgesi.

1994/4 Başbakanlık Genelgesi 05/02/1994 tarih 21840 Sayılı R.G.

1994/18 Başbakanlık Genelgesi.

T.C. Maliye Bakanlığı, B.Ü.M.K.O. 1992 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatı Sıra
No:12.

T.C. Maliye Bakanlığı, B.Ü.M.K.O. 1993 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatı Sıra
No:11.

T.C. Maliye Bakanlığı, B.Ü.M.K.O. 1994 Mali Yılı Bütçe Uygulama Talimatı Sıra
No:12.

